

● § 12-miljøgodkendelse til

Koosgård
Ibskervej 30, Ibsker
3730 Nexø

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; Oktober 2016
Udarbejdet af:	Center for Teknik og Miljø
Layout og tryk:	Center for Teknik og Miljø
Journalnummer:	09.17.18P19-0048
Sagsbehandler:	Susanne Kjær-Hansen
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 12-MILJØGODKENDELSE

til

Koosgård

Ibskervej 30, 3730 Nexø

Gyldighed:

Denne miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 2 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 med senere ændringer.

Miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 25. oktober 2016

DATABLAD

Titel:	§ 12-miljøgodkendelse til Koosgård
Godkendelsen omfatter:	Svineproduktion bestående af 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 polte (35-107 kg), svarende til 500,43 dyreenheder (DE)
Dato for godkendelse:	25. oktober 2016
Godkendt ejendom:	Koosgård
Adresse:	Ibskervej 30, 3730 Nexø
Matrikelnummer og ejerlav:	29a Ibsker
Ejendomsnummer:	4000110883
CHR-nummer:	114381
Bedriftens navn:	Naskegård (Ellesgaard, når rettelse er juridisk mulig)
Ansøger og bedriftsejer:	Preben Kjøbeløv Bjerregaard
CVR-/P-nummer:	29894353/1012676065
Konsulent:	Kirsten Vogt Kyndesen, Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø, Skovløggen 4, 3770 Allinge

Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø
Skovløggen 4, Tejn
3770 Allinge
Tlf. 5692 0000
tm@brk.dk
www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Samlet vurdering og resumé	7
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	7
1.2 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	7
1.3 Afgørelse og ikke-teknisk resumé	8
1.4 Offentlighed	11
1.5 Klagevejledning	12
2 Generelle forhold	13
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget	13
2.2 Meddelelsespligt – DE, ejerforhold, arealer, anlæg	14
2.3 Gyldighed	15
2.4 Retsbeskyttelse	15
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen	15
3 Vilkår for § 12-miljøgodkendelsen	16
3.1 Vilkår vedr. indretning og drift	16
3.2 Vilkår vedr. information om ændringer	16
3.3 Vilkår vedr. produktionens omfang	16
3.4 Vilkår vedr. gulvtype i nye stalde	16
3.5 Vilkår vedr. gyllekøling med timetæller	17
3.6 Vilkår vedr. lugt	18
3.7 Vilkår vedr. placering af ny fodersilo	19
3.8 Vilkår vedr. landskabsinteresser	19
3.9 Vilkår vedr. opbevaring af gylle	19
3.10 Vilkår vedr. sikring af ny gyllebeholder	19
3.11 Vilkår vedr. udbringningsarealer	20
3.12 Vilkår vedr. gylle til aftalearealer og Biokraft A/S	20
3.13 Vilkår vedr. bedste tilgængelige teknik (BAT)	20
3.14 Vilkår vedr. begrænsning af farlige stoffer på IE-brug	21
3.15 Vilkår vedr. anmeldelse af driftsophør af IE-brug	21
3.16 Vilkår vedr. renholdelse og hygiejne	21
3.17 Vilkår vedr. gylleopbevaring og -håndtering	21
3.18 Vilkår vedr. udbringning af gylle	22
3.19 Vilkår vedr. støjkilder	22
3.20 Vilkår vedr. støv	22
3.21 Vilkår vedr. skadedyr	23

3.22	Vilkår vedr. overfladevand og spildevand	23
3.23	Vilkår vedr. oplag af olie	23
3.24	Vilkår vedr. oplag af affald	23
3.25	Vilkår vedr. medicin og pesticider	24
3.26	Vilkår vedr. uheld og risici	24
3.27	Vilkår vedr. tilsyn, kontrol og egenkontrol	24
4	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	25
4.1	Husdyrbrugets bygninger og faste afstandskrav	25
4.2	Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	28
5	Produktionsapparatet og driften	32
5.1	Harmoniarealet	32
5.2	Husdyrholdet	35
5.3	Staldindretning, ventilation og rengøring	36
5.4	Produktion og opbevaring af husdyrgødning	41
5.5	Udbringning af husdyrgødning	45
6	Produktionens ressourceforbrug	48
6.1	Foder og foderopbevaring	48
6.2	Vand	49
6.3	Energi	49
6.4	Diverse hjælpestoffer	51
7	Emissioner, gener og reststoffer fra anlægget	52
7.1	Ammoniak	52
7.2	Lugt	53
7.3	Støj	57
7.4	Støv	58
7.5	Lys	59
7.6	Fluer og skadedyr	59
7.7	Transport	60
7.8	Overfladevand og spildevand	62
7.9	Affald	63
8	Produktionens miljøpåvirkning	65
8.1	Ammoniakdeposition-påvirkning af natur og bilag IV-arter	65
8.2	Påvirkning af jord og overfladevand fra markarealerne	74
8.3	Kvælstof til grundvand	78
9	Risici – driftsforstyrrelser og uheld	79
10	Management, egenkontrol og dokumentation	81
11	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	84

12	Alternative løsninger og 0-alternativet	90
12.1	Alternative løsninger.....	90
12.2	0-alternativ.....	90
13	Husdyrbrugets ophør	91
14	Samlet vurdering	92
15	Bilag	93
	Bilagsoversigt:	93
	Bilag 1. Anlægstegning med benævnelse af staldafsnit m.m.	94
	Bilag 2. Udbringningsarealer (rød) og aftalearealer (blå).....	97
	Bilag 3. Beliggenhed af aftalearealer samt ejere/forpagtere	98
	Bilag 4. OML-beregning - forudsætninger og resultater.....	99
	Bilag 5. Planteliste for skov ved Koosgård.....	107
	Bilag 6. Beredskabsplan.....	108
	Bilag 7. Vilkår vedr. arealer fra tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til Ellesgaard fra 3. april 2014	115

1 SAMLET VURDERING OG RESUMÉ

I dette kapitel gives en kort beskrivelse af den ansøgte produktion og forholdet til tidligere meddelte godkendelser eller tilladelser på ejendommen. Miljøgodkendelsens indhold er samlet i et kort resumé. Desuden beskrives grundlaget for afgørelsen samt, hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Preben Kjøbeløv Bjerregaard, Ibskervej 35, 3740 Svaneke har ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Koosgård, Ibskervej 30, 3730 Nexø, matr. nr. 29a Hovedejerlavet, Ibsker.

På Koosgård er den nuværende lovlige produktion på 600 årssøer, 19.420 producerede smågrise (7,3-32 kg) og 410 producerede polte (32-107 kg), svarende til 240,21 dyreenheder (DE). Svineproduktionen ønskes udvidet i to etaper.

I etape 1 ønskes en udvidelse til 700 årssøer, 18.200 producerede smågrise (7,2-32 kg) og 400 producerede polte (35-107 kg), svarende til 256,62 DE. I etape 2 ønskes en yderligere udvidelse til 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede polte (35-107 kg), svarende til 500,43 DE.

Udvidelsen i etape 1 sker i eksisterende bygninger. Opbevaringskapaciteten til svinegylle udvides med en ny gyllebeholder på 4.000 m³. Det gamle bygningssæt bestående af stuehus og en ubenyttet staldlænge nedrives.

I etape 2 opføres en ny farestald, drægtighedsstald, smågrisestald og poltestald. Opbevaringskapaciteten til svinegyllen udvides med en forbeholder på 30 m³ og endnu en gyllebeholder på 4.000 m³. Desuden opføres en ny kornsilo til 17.000 tdr.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter alle ejede og forpagtede udbringningsarealer, som drives under bedriften Naskegård, samt husdyrgødningsaftaler på tredjemandsarealer.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har modtaget ansøgningen om miljøgodkendelse gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) første gang den 23. oktober 2015 (hovedskema nr. 82135 (etape 2) og fiktivt skema nr. 82142 (etape 1)). To fiktive skemaer nr. 91520 (etape 2) og nr. 91522 (etape 1) er indsendt til beregning af det ekstra behov for afsætning af svinegylle, hvis den tidligere godkendte udvidelse på Ellesgaard gennemføres i fuldt omfang.

1.2 FORHOLD TIL EKSISTERENDE MILJØGODKENDELSE

På Koosgård er den nuværende lovlige produktion 600 årssøer, 19.420 producerede smågrise (7,3-32 kg) og 410 producerede polte (32-107 kg), svarende til 240,21 DE beregnet efter de nuværende omregningsfaktorer.

Den 15. marts 2006 traf Bornholms Regionskommune afgørelse om, at etablering af en svineproduktion på Koosgård på 600 årssøer, 17.000 smågrise og 400 slagtesvin, svarende til 248,7 DE (221,04 DE efter de nugældende omregningsfaktorer) ikke var VVM-pligtig. Afgørelsen blev truffet efter bekendtgørelse nr. 1006 af 20. oktober 2005 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelsen). I forbindelse med projektet blev der opført et nyt staldanlæg på ca. 4.600 m² med tilhørende fodersilo, en gyllebeholder på 380 m³ samt en forbeholder på 30 m³.

Efterfølgende har Bornholms Regionskommune den 9. august 2012 efter anmeldeordningen for fulde stalde (§ 19f i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug) givet tilladelse til, at produktionsanlæggets kapacitet kan udnyttes fuldt ud ved, at ejendommens produktion kan ændres til at bestå af flere smågrise og slagtesvin/polte med ændrede vægtklasser. Produktionstilladelsen blev givet til 600 årssøer, 19.420 smågrise (7,3-32 kg) og 410 slagtesvin (32-107 kg), i alt 248,0 DE (240,21 DE efter de nugældende omregningsfaktorer) uden bygningsmæssige ændringer på ejendommen.

Endelig har Bornholms Regionskommune den 2. juni 2015 efter anmeldeordningen for forskellige anlæg givet tilladelse til, at der på Koosgård kan opføres en ny teltoverdækket gyllebeholder på 4.000 m³ øst for adgangsvejen til ejendommen og 20 m fra den eksisterende forbeholder uden krav om udarbejdelse af miljøgodkendelse. Denne beholder er dog ikke opført.

Den 3. april 2014 gav Bornholms Regionskommune miljøgodkendelse til en anden af bedriftens ejendomme i form af et tillæg til miljøgodkendelse til Ellesgaard. I denne godkendelse indgik alle udbringningsarealer tilhørende bedriften og arealer med husdyrgødningsaftale. Det samlede areal til rådighed bestod dengang af 127,5 ha ejede arealer, 132,5 ha forpagtninger og 153,21 ha aftalearealer, i alt 413,21 ha.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved de nu ansøgte ændringer i husdyrproduktionen på Koosgård, Ibskervej 30, 3730 Nexø, matr. nr. 29a Hovedejerlavet, Ibsker i forhold til den anmeldte produktion fra august 2012 og i forhold til den VVM-screenede produktion før den eksisterende tilladelse efter anmeldeordningen. Sidstnævnte skyldes, at det i husdyrgodkendelseslovens § 26, stk. 2 er præciseret, at miljøvurderingen skal foretages på baggrund af alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden den 1. januar 2007 på husdyrbruget, dog højst over en 8-årig periode.

Da det er første gang siden ikrafttrædelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug fra 2006¹, at der gennemføres godkendelsespligtige ændringer på Koosgård, og husdyrbruget ønskes udvidet ud over 270 DE søer med smågrise/750 stipladser til søer, behandles sagen som en godkendelse efter husdyrgodkendelseslovens § 12, stk. 2. I miljøgodkendelsen indgår desuden det samlede areal til rådighed for bedriften, idet der siden den seneste godkendelse af ejendommen Ellesgaard er sket ændringer dels i arealet til rådighed for udbringning af husdyrgødning dels i udpegningen af arealer i nitratklasse.

1.3 AFGØRELSE OG IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af svinebesætningen på Koosgård, Ibskervej 30, 3730 Nexø matr. nr. 29a Hovedejerlavet, Ibsker i henhold til § 12, stk.2 i lov om miljøgodkendelse m.v.af husdyrbrug samt øvrig gældende lovgivning². Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriftens CVR-nr. 29894353 samt P-nr. 1012676065.

Miljøgodkendelsen gives som en § 12-miljøgodkendelse, idet produktionen overstiger 270 DE, hvoraf mindst 90 % stammer fra årssøer med tilhørende smågrise indtil 30 kg.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 82135 version 7 og de fiktive skemaer nr. 82142 version 4, nr. 91520 version 2 og nr. 91522 version 2) med tilhørende bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøgers konsulent samt efterfølgende beregninger bl.a. i scenariskemaerne nr. 91148 og 91149 (ammoniakdeposition til naturområder for hhv. etape 2 og 1 ved nudrift som efter VVM-screening i 2006).

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de gældende regler på området og miljøgodkendelsens vilkår overholdes.

I nedenstående oversigt (Figur 1) er gengivet indholdet i de mest centrale vilkår, der har særlig betydning for indretningen af produktionen og den daglige drift på Koosgård. Den fulde ordlyd af alle stillede vilkår til produktionen kan ses i Kapitel 3.

¹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven) med senere ændringer, bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) med senere ændringer og bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Figur 1. Resumé af de mest centrale vilkår til produktionen på Koosgård

Produktionsomfang

Svinebruget tillades drevet med en produktion på maksimalt 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede polte (35-107 kg), svarende til i alt 500,43 DE (Vilkår 3.3.1).

Gulvtyper

I den nye poltestald (O) skal stierne indrettes med delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv (Vilkår 3.4.1).

I den nye smågrisestald (P) skal stierne indrettes som to-klima stier med delvist spaltegulv (Vilkår 3.4.2).

Den nye farestald (Q) skal indrettes med kassestier med delvist spaltegulv (Vilkår 3.4.3).

Den nye drægtighedsstald (T) skal indrettes til løsgående søer med delvist spaltegulv og skraberanlæg i gyllekanalerne (Vilkår 3.4.4).

Gyllekøling

Der skal etableres gyllekøling i den nye drægtighedsstald og den nye smågrisestald (Vilkår 3.5 med underpunkter).

Lugt

Der må maksimalt være dyr på stald med en samlet vægt på 406.440 kg. Der stilles krav til afkasthøjde, afkastdiameter og ydelse samt anvendelse af miljøkryds (Vilkår 3.6 med underpunkter).

Opbevaring af gylle

De to gyllebeholdere, der opføres i hhv. etape 1 og 2, skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt (Vilkår 3.9.1).

Begrænset dyretryk på udbringningsarealerne

På bedriftens udbringningsarealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,38 DE/ha (98,83 % af nugældende harmonikrav for svinebrug). Der skal derfor indgås skriftlige aftaler om afsætning af svinegylle uden for husdyrbruget (Vilkår 3.11.3).

Vær opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet byggetilladelse og eventuelt andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og kommunens bemærkninger til og vurdering af udvidelsen og dens påvirkning af miljøet, naturen og naboer. Derudover er der redegjort for ejendommens anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Nedenstående er et kort resumé af de emner, som godkendelsen omhandler:

Svineproduktionens størrelse og udbringningsarealer

Gårdejer Preben Bjerregaard ansøger om at udvide svineproduktionen på ejendommen Koosgård, Ibskervej 30, 3730 Nexø i to etaper fra de nuværende tilladte 600 årssøer, 19.420 producerede smågrise (7,3-32 kg) og 410 producerede polte (32-107 kg), svarende til 240,21 DE.

I etape 1 ønskes en udvidelse til 700 årssøer, 18.200 producerede smågrise (7,2-32 kg) og 400 producerede polte (35-107 kg), svarende til 256,62 DE.

I etape 2 ønskes produktionen udvidet til 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede polte (35-107 kg), svarende til 500,43 DE.

Bedriften består af i alt 4 ejendomme og råder over 345,03 ha ejede og forpagtede arealer til udbringning af husdyrgødningen. Heraf er 155,44 ha forpagtninger. Alle udbringningsarealerne ligger inden for en luftlinjeafstand på ca. 7 km fra Koosgård. Derudover er der indgået aftaler om overførsel af svinegylle på i alt 126,71 ha.

Overskydende husdyrgødning afsættes til biogasanlægget Biokraft A/S i Aakirkeby.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

Udvidelsen i etape 1 sker i eksisterende bygninger. For at øge kapaciteten i drægtighedsstalden foretages mindre indretningsmæssige og produktionsmæssige ændringer. Samtidig overføres 7.500 grise ved fravæning til anden ejet ejendom (Ellesgaard).

Opbevaringskapaciteten for svinegylle udvides med en ny gyllebeholder på 4.000 m³ med fast overdækning. Det gamle bygningssæt bestående af stuehus og ubenyttet staldlænge nedrives.

I etape 2 opføres en ny staldbygning med farestald, smågrisestald og poltestald nord for det eksisterende anlæg. Desuden forlænges den sydligste af de eksisterende længer med 35,2 m, og denne indrettes med drægtighedsstald. Ved siden af den eksisterende silo opføres en ny kornsilo på 17.000 tdr. Derudover udvides opbevaringskapaciteten for svinegylle med en forbeholder på 30 m³ og en gyllebeholder på 4.000 m³ med fast overdækning.

De nye bygninger opføres i samme byggestil og materialer som eksisterende staldanlæg. Der etableres nye beplantninger mod nord og syd, som vil afskærme og binde anlægget sammen.

Der er mere end 50 m fra de eksisterende og de projekterede driftsbygninger til nabobeboelse, eksisterende eller fremtidig byzone, sommerhusområde og til lokalplanlagt boligområde m.v. efter husdyrgodkendelsesloven.

Koosgård ligger uden for bygge- og beskyttelseslinjer. Byggerierne berører ikke fredede eller beskyttede områder. Alle afstandskrav til beboelser, vandforsyning, søer og vandløb, levnedsmiddelvirksomhed og naboskel er overholdt. Bornholms Regionskommune har meddelt dispensation til placering af kornsiloen op til 5 m fra den private vej ved ejendommen.

Produktionens påvirkning af omgivelserne herunder emissioner, transport m.m.

Ammoniakemission og beskyttet natur

Inden for en radius af 1.000 m fra Koosgård er der registreret 4 overdrev, 16 mindre vandhuller og 1 beskyttet vandløb samt flere potentielt ammoniakfølsomme skove. Nærmeste Natura 2000-område er 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', som ligger 830 m vest for Koosgård.

Der er beregnet ammoniakdeposition til de naturområder, som i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan betegnes som kategori 1-, 2- og 3-natur samt til 2 eksisterende søer og 1 kommende sø beliggende inden for 300 m af produktionsanlægget.

Kravene til maksimal total ammoniakdeposition til et overdrevarsareal i Natura 2000-området (kategori 1-natur) og til den østlige del af overdrevet uden for Natura 2000-området (kategori 2-natur) er overholdt både i etape 1 og etape 2 af udvidelsen.

Merdepositionen af ammoniak efter udvidelserne på Koosgård til de 3 mindre overdrev og 3 af de nærmest beliggende potentielt ammoniakfølsomme skove (evt. kategori 3-natur) er beregnet til under 1 kg N/ha/år, og kommunen kan derfor ikke stille krav om en lavere merdeposition. Til skoven nordøst for anlægget, som falder ind under betegnelsen ammoniakfølsom skov, er beregnet en merdeposition på 2,5 kg N. Skoven vurderes dog ikke at rumme særlige regionale og lokale naturinteresser, og da jordbunden i skoven desuden naturligt er forholdsvis næringsrig, vurderes der ikke at være grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til forekomst af bilag IV-arter eller andre særligt beskyttede arter i området omkring Koosgård - heller ikke til registrering af bilag IV-arter som f.eks. padden i de to eksisterende søer beliggende inden for 300 m af produktionsanlægget på Koosgård.

Der er givet dispensation til, at søen beliggende lige øst for ejendommen nedlægges, mod at der graves en erstatningssø ca. 220 m mod nordøst. Til denne kommende sø og søen beliggende ved Ibskervej 34 beregnes en merdeposition på henholdsvis 0,9 og 0,7 kg N/ha/år ved den fulde udvidelse. Disse depositioner vurderes ikke at ville medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteterne.

Det ansøgte projekt vurderes ikke at ville påvirke arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Lugt

Lugtemissionen stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. Lugtemissionen giver anledning til beregning af geneafstande til enkeltbeboelser, samlet bebyggelse samt byzone og sommerhusområde. Nærmeste enkeltbeboelse er Ibskervej 32. Nærmeste samlet bebyggelse er ved Årsdalevej nord for Nexø ca. 1,6 km sydøst for anlægget, og nærmeste byzone er Årsdale ca. 1,2 km nordøst for anlægget.

I husdyrgodkendelse.dk beregnes den maksimale geneafstand i etape 2 til boliger i samlet bebyggelse og byzone til henholdsvis 493 m og til 740 m, og lugtgenekriteriet er derfor overholdt.

I forhold til enkeltbeboelsen på Ibskervej 32 (sommerhus) viser en konkret beregning af lugtspredningen i OML-Multi modellen, at lugtgenekriteriet er overholdt, når der bl.a. isættes miljøkryds i alle afkast på de nye staldafsnit, og halvdelen af afkastene på de to fare- og smågrisestalde forhøjes med 1,5 m.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på Koosgård vil bl.a. medføre at antallet af transportere øges fra ca. 515 årligt til 566 i etape 1 og 908 i etape 2. Da transporterne ikke kommer til at gå gennem tættere bebyggede områder vurderes det, at ændringen i antallet af transportere ikke vil give anledning til væsentlige gener.

Andre miljøpåvirkninger

Den ansøgte produktion på Koosgård overholder gældende regler for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, regulering af skadedyr og belastning af omgivelserne med støj, støv, lys m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, også hvad angår disse faktorer, betragtes som ikke væsentlige.

Næringsstoffer til overfladevand og grundvand fra udbringningsarealerne

En del af udbringningsarealerne er placeret i oplandet til områder, der er sårbare for nitratudvaskning til overfladevand (nitratklasse1). Der tages hensyn til dette ved at udbringe en mindre mængde husdyrgødning i gennemsnit pr. ha, end de generelle harmoniregler tillader. Ingen af udbringningsarealerne ligger i områder, som er følsomme for nitratudvaskning til drikkevand eller for fosforudledning.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

For at nedbringe ammoniakudledningen fra husdyrproduktionen på Koosgård etableres gyllekøling i det nye staldafsnit til drægtige søer og smågrise. På begge nye gyllebeholdere monteres fast teltoverdækning.

Den samlede ammoniakudledning fra produktionen og den totale mængde udskilt fosfor i gødningen overholder de beregnede maksimale emissionsniveauer.

Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler og ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Det vurderes, at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

1.4 OFFENTLIGHED

Bornholms Regionskommune offentliggjorde 2. november 2015, at kommunen havde modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til Koosgård. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Ansøger, Preben Bjerregaard, har siden offentliggørelsen indsendt en ændring til ansøgningen, idet arealet til udbringning af svinegylle fra den ansøgte produktion er reduceret, og der i stedet er indgået aftaler om levering af en større mængde gylle til biogasanlægget Biokraft A/S i Aakirkeby.

Forslag til miljøgodkendelse blev den 7. september 2016 sendt i høring ved, at udkastet blev lagt offentligt tilgængeligt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside, og ved udsendelse af brev med information herom til ansøger selv, naboer og andre berørte (bortforpagtere, ejere af aftalearealer, ejere af ejendomme inden for konsekvenszonen på 946 m og ejere af nabomatrikler til ejendommen, hvor husdyrbruget er placeret) samt en række organisationer, der har anmodet herom. Der var en frist på 6 uger til at kommentere forslaget frem til og med den 19. oktober 2016. Der indkom ingen høringssvar.

Bornholms Regionskommune har efter høringen foretaget enkelte rettelser i miljøgodkendelsens tekst for at præcisere forhold omkring bedriftens arealer til rådighed for udbringning af husdyrgødning. I godkendelsen er bl.a. tilføjet Bilag 7 "Vilkår vedr. arealer fra tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til Ellesgaard fra 3. april 2014" og til vilkårene 3.11.1 og 3.11.3 er tilføjet tekst om, at disse vilkår erstatter tidligere vilkår ang. bedriftens arealer tidligere stillet i miljøgodkendelsen til Ellesgaard. Dette er desuden præciseret i øvrige afsnit, der omhandler bedriftens arealer til udbringning af husdyrgødning.

1.5 KLAGEVEJLEDNING

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af afgørelsens adresat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

En eventuel klage skal sendes via Klageportalen, som der findes link til fra forsiden af Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges på www.borger.dk eller www.virk.dk, typisk med NEM-ID, og klagen skrives direkte i portalen. Det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen undervejs. Klagen sendes gennem Klageportalen til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som videresender den til Natur- og Miljøklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen ved at sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Anmodningen videresendes herefter til Natur- og Miljøklagenævnet, som afgør, om den kan imødekommes.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Gebyret betales med et betalingskort i Klageportalen. Klagen bliver ikke sendt videre, før gebyret er betalt, og klager har endeligt godkendt klagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Natur- og Miljøklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen

Klagefristen udløber den 22. november 2016, dvs. 4 uger fra den 25. oktober 2016, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside www.brk.dk/indflydelse-politik/hoeringer.

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

2 GENERELLE FORHOLD

I dette kapitel beskrives den planlagte indretning af husdyrbruget samt en række juridiske forhold ved miljøgodkendelsen såsom underretning af tilsynsmyndigheden, godkendelsens gyldighed og retsbeskyttelse.

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Koosgård, Ibskervej 30, 3730 Nexø, matr. nr. 29a Hovedejerlavet, Ibsker. Ejendommen ejes og drives af Preben Kjøbeløv Bjerregaard, Ibskervej 35, 3740 Svaneke. Koosgård er en svineproduktionsejendom, og svinebesætningen på ejendommen er registreret i det Centrale HusdyrbrugsRegister med CHR-nummer 114381.

Koosgård er en del af bedriften Naskegård, der drives som et konventionelt svinebrug med tilhørende plan-teavl. Bedriften er registreret under CVR-nummer 29894353 og P-nummer 1012676065.

Udover Koosgård ejer og driver Preben Bjerregaard ejendommene Ellesgaard (Ibskervej 35, 3740 Svaneke), Naskegård (Paradisbakkevejen 2, 3740 Svaneke) og Vanggård (Gl. Rønnevej 23, 3730 Nexø,) samt en bygningsløs ejendom på Aspevej 27b, 3751 Østermarie. Ellesgaard har tidligere været ejet sammen med Hans-Jørgen Bjerregaard og drevet som Ellesgaard I/S under CVR-nummer 31926297 og P-nummer 1015043543. Et generationsskifte er netop gennemført, og Preben Bjerregaard er nu eneejer. Navnet på den samlede bedrift ændres fra Naskegård til Ellesgaard, når dette er juridisk muligt.

På Ellesgaard er den nuværende produktion på 10.000 smågrise (7,5-32 kg) og 8.344 slagtesvin (32-107 kg). Besætningen er registreret under CHR-nummer 74906. Der er i april 2014 givet godkendelse til en udvidelse af produktionen til 17.000 smågrise (7,3-32 kg) og 14.608 slagtesvin (32-114 kg). Udnyttelsen af denne godkendelse er påbegyndt. På Naskegård er der en produktion på 2.450 slagtesvin (30-105 kg) registreret under CHR-nummer 93168. På Vanggård er der en tilladt produktion på 4.500 smågrise (7,2-30 kg) og 500 slagtesvin (30-107 kg) registreret under CHR-nummer 92917. Produktionen på Vanggård ophører i ansøgt drift.

Alle arealer under bedriftens CVR-nummer og husdyrgødningen fra alle ejendommene indgår i denne miljøgodkendelse.

Den nuværende godkendte produktion på Koosgård på 600 årssøer, 19.420 producerede smågrise (7,3-32 kg) og 410 producerede polte (32-107 kg), svarende til 240,21 DE ønskes udvidet i to etaper:

I **etape 1** udvides til 700 årssøer, 18.200 producerede smågrise (7,2-32 kg) og 400 producerede polte (35-107 kg), svarende til 256,62 DE.

Udvidelsen sker i eksisterende bygninger. Der foretages mindre indretningsmæssige samt produktionsmæssige ændringer, der betyder at kapaciteten i drægtighedsstalden kan øges. Der opføres en ny gyllebeholder på 4.000 m³, som overdækkes. Den nye beholder placeres, hvor det oprindelige bygningsæt i dag er placeret. Det gamle bygningsæt bestående af et ældre stuehus og en ubenyttet staldlænge nedrives. Den eksisterende beplantning anvendes som afskærmning for beholderen.

I **etape 2** udvides yderligere til 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede polte (35-107 kg), svarende til 500,43 DE.

I forbindelse med udvidelsen opføres en ny staldbygning mod nord parallelt med det eksisterende bygningsæt. Bygningen måler 97,9 x 26,2 m, og den indrettes med en poltestald med 100 stipladser, en sektioneret smågrisestald med i alt 2.856 stipladser og en sektioneret farestald med i alt 180 stipladser. Staldafsnittene bliver undertryksventileret med diffust luftindtag. Der etableres to mellemgange til det eksisterende bygningssæt.

Den sydlige bygning i det eksisterende bygningsæt forlænges med 35,2 m. Udvidelsen bliver på 35,2 x 25,1 m og indrettes til drægtighedsstald med i alt 420 stipladser til løsgående søer. Stalden bliver undertryksventileret med luftindtag via loftsventiler.

Der opføres en ny forbeholder på 30 m³ og en overdækket gyllebeholder på 4.000 m³, svarende til den ekstra krævede opbevaringskapacitet for udvidelsen. Den nye forbeholder placeres øst for den eksisterende gyllebeholder. Den nye gyllebeholder placeres umiddelbart øst for beholderen opført i etape 1.

Der opføres desuden en ny kornsilo umiddelbart øst for den eksisterende silo. Siloen får kapacitet til 17.000 tdr. korn.

I begge etaper vil der blive overført 7.500 grise ved fravæning til Ellesgaard. Øvrige grise overføres ved 32 kg til Ellesgaard/Naskegård eller sælges

Bedriften har et udbringningsareal på i alt 345,03 ha, hvoraf 155,44 ha er forpagtet. Hertil kommer 126,71 ha aftalearealer, hvortil der kan overføres svinegylle svarende til i alt 141,0 DE.

Gennemføres den godkendte udvidelse på Ellesgaard vil der i etape 1 være behov for afsætning af 249,36 DE rågylle til biogasanlægget Biokraft A/S. I etape 2 skal der leveres 235,76 DE i form af rågylle til Biokraft A/S og hertil yderligere 257,45 DE, hvis den godkendte udvidelse på Ellesgaard gennemføres. Alle arealer er indregnet i begge etaper. Gylleaftaler og levering af rågylle til Biokraft vil kun blive udnyttet i det omfang, der er behov for.

Ansøger oplyser, at udvidelsen i etape 1 vil påbegyndes, når miljøgodkendelse foreligger. Gyllebeholderen opføres, så snart godkendelsen foreligger.

Etape 2 forventes påbegyndt i april 2020 og forventes afsluttet i november 2020. De nye stalde tages i brug umiddelbart efter, at byggeriet er færdigt. Der forventes fuld produktion i foråret 2021.

Der udøves ingen biaktiviteter på Koosgård.

2.2 MEDDELELSESPLIGT – DE, EJERFORHOLD, AREALER, ANLÆG

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er nået op på 500,43 DE:
(1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede polte (35-107 kg)
- Besætningens/produktionens størrelse den 25. oktober 2018 (2 år efter godkendelsesdato)
- Besætningens/produktionens størrelse den 25. oktober 2021 (5 år efter godkendelsesdato)

Hvis der sker ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal det meddeles til tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter, at ændringen er sket (Vilkår 3.2.1).

Hvis der sker ændringer i bedriftens udbringnings- eller aftalearealer, skal dette anmeldes til Bornholms Regionskommune inden gødningsplanårets begyndelse den 1. august. Nye arealer inden for samme kategori - hhv. ejede/forpagtede arealer og aftalearealer - kan normalt erstatte arealer i denne § 12-miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang og ikke er mere sårbare. Bornholms Regionskommune skal i hvert tilfælde vurdere, om ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af denne miljøgodkendelse. Ændringerne må ikke sættes i værk, før Bornholms Regionskommune har accepteret dem (Vilkår 3.11.2). Anmeldelsen skal udarbejdes og indsendes til kommunen via www.husdyrgodkendelse.dk eller gennem et andet digitalt system, der opfylder kravene, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg, foder- og gødningsopbevaringsanlæg og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som vurderer, om kravet om BAT er opfyldt (Vilkår 3.13.5). Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven (Vilkår 3.2.2).

2.3 GYLDIGHED

Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis etape 1 ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Miljøgodkendelsen anses for udnyttet, når bygge- og anlægsarbejderne er iværksat inden fristens udløb, og de færdiggøres i et rimeligt tempo. Etape 2 skal være udnyttet inden 5 år fra denne afgørelses meddelelse, ellers bortfalder den pågældende del af miljøgodkendelsen.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Produktionen må dog hvert år være op til 15 % mindre end den angivne produktion, uden at dette får konsekvenser for miljøgodkendelsen.

Hvis ikke miljøgodkendelsen er opfyldt, eller miljøgodkendelsens vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af miljøgodkendelsen bortfalder.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 25. oktober 2024. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud, før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering, jf. § 40 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor virksomheden første gang blev godkendt efter husdyrgodkendelsesloven. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2024.

3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende specifikke og generelle vilkår, som også fremgår af de enkelte afsnit i miljøredegørelsen. De specifikke vilkår er skærpede krav i forhold til gældende lovgivning eller krav, som stilles pga. virksomhedens art eller beliggenhed. De generelle vilkår er bestemmelser, der gælder generelt for landbrugsdrift, også for landbrugsvirksomheder, som ikke er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelses- eller husdyrgodkendelsesloven.

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med godkendelsens vilkår og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning.

Specifikke vilkår:

3.1 VILKÅR VEDR. INDRETNING OG DRIFT

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

3.2 VILKÅR VEDR. INFORMATION OM ÆNDRINGER

- 3.2.1 Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- 3.2.2 Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

3.3 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONENS OMFANG

- 3.3.1 Svinebruget må drives med en produktion på maksimalt 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede slagtesvin/polte (35-107 kg), svarende til i alt 500,43 DE. Produktionen tillades udvidet i to etaper:

Etape 1: 700 årssøer, 18.200 producerede smågrise (7,2-32 kg) og 400 producerede slagtesvin/polte (35-107 kg), svarende til 256,62 DE.

Etape 2: 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede slagtesvin/polte (35-107 kg), svarende til 500,43 DE.

3.4 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I NYE STALDE

- 3.4.1 I den nye poltestald (O) skal stierne indrettes med delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv.
- 3.4.2 I den nye smågrisestald (P) skal stierne indrettes som to-klima stier med delvist spaltegulv.

- 3.4.3 Den nye farestald (Q) skal indrettes med kassestier med delvist spaltegulv.
- 3.4.4 Den nye drægtighedsstald (T) skal indrettes til løsgående søer med delvist spaltegulv og skraberanlæg i gyllekanalerne.

3.5 VILKÅR VEDR. GYLLEKØLING MED TIMETÆLLER

Indretning og drift:

- 3.5.1 Gyllekanalerne i den nye smågrisestald (P) med et areal på 1.660 m² og gyllekanalerne i den nye drægtighedsstald (T) med et areal på 422 m² skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
- 3.5.2 Varmepumpen i den nye smågrisestald (P) skal levere en gennemsnitlig specifik køleeffekt på mindst 12,64 W/m². Dette svarer til en køleeffekt på 20,98 kW med en driftstid på 5.000 timer om året, i alt 104.903 kWh. Der tillades fleksibilitet mellem køleeffekt og driftstid, således at effekten kan reduceres mod, at der køles i flere timer.
- 3.5.3 Varmepumpen i den nye drægtighedsstald (T) skal levere en gennemsnitlig specifik køleeffekt på mindst 12,89 W/m². Dette svarer til en køleeffekt på 5,44 kW med en driftstid på 5.000 timer om året, i alt 27.188 kWh. Der tillades fleksibilitet mellem køleeffekt og driftstid, således at effekten kan reduceres mod, at der køles i flere timer.
- 3.5.4 Varmepumperne skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid og en separat elmåler på varmepumpen. Følgende ligning skal overholdes: antal driftstimer pr. år x køleeffekt = mindst årlig køleydelse (kWh), som beskrevet i vilkår 3.5.2 og 3.5.3.
- 3.5.5 Den årlige driftstid skal være mindst 5.000 timer.
- 3.5.6 Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
- 3.5.7 Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
- 3.5.8 Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekølingsanlægget indsendes til tilsynsmyndigheden, før anlægget tages i drift.

Egenkontrol:

- 3.5.9 Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt.
- 3.5.10 Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:
- afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen
 - kontrol af kølekredsens ydelse
 - aflæsning og registrering af driftstimer
- 3.5.11 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 14 dage.
- 3.5.12 Logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.6 VILKÅR VEDR. LUGT

- 3.6.1 Det skal på tilsynsmyndighedens forlangende godtgøres, at der på Koosgård maksimalt er dyr på stald med en samlet vægt på 406.440 kg. Dette vilkår kan opfyldes ved, at der i staldene maksimalt er 1.300 søer med en gennemsnitlig vægt på 220 kg, 5.712 smågrise med en gennemsnitlig vægt på 18,6 kg og 200 polte med en gennemsnitlig vægt på 71,0 kg, svarende til den beskrevne produktion i trin 2.
- 3.6.2 Afkasthøjde, afkastdiameter og ydelse skal være i overensstemmelse med forudsætningerne lagt til grund for OML-Multi beregningen. Følgende skal opfyldes:
- Eksisterende drægtighedsstald - Stald A:** 2 stk. afkast Ø800 med en ydelse på hver 17.200 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,2 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m.
- Eksisterende løbestald - Stald B** 1 stk. afkast Ø800 med en ydelse på 22.180 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,2 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m.
- Ny drægtighedsstald - Stald C:** 2 stk. afkast Ø800 med en ydelse på hver 23.100 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,2 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m.
- Eksisterende poltestald - Stald D:** 1 stk. afkast Ø800 med en ydelse på 19.650 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,5 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m.
- Eksisterende smågrisestald - Stald E:** 8 stk. afkast Ø800 med en ydelse på hver 17.150 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,0 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m (afkast 9-12; 3,2 m fra kip) og 6,7 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1,5 m (afkast 7-8+13-14; 9,6 m fra kip).
- Eksisterende farestald - Stald F:** 6 stk. afkast Ø600 med en ydelse på hver 12.480 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,5 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m (afkast 17-18; 1 m syd for kip) og 6,7 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1,5 m (afkast 15-16+19-20; 9,6 m fra kip).
- Ny poltestald - Stald G:** 1 stk. afkast Ø800 med en ydelse på 19.650 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,5 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m.
- Ny smågrisestald - Stald H:** 8 stk. afkast Ø800 med en ydelse på hver 17.150 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,0 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m (afkast 24-27; 3,2 m fra kip) og 6,7 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1,5 m (afkast 22-23+28-29; 9,6 m fra kip).
- Ny farestald - Stald I:** 6 stk. afkast Ø600 med en ydelse på hver 12.480 m³/h. Afkasthøjde mindst 7,5 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1 m (afkast 32-33; 3,2 m fra kip) og 6,7 m over terræn, hvoraf selve afkastskorstenen udgør 1,5 m (afkast 30-31+34-35; 9,6 m fra kip).
- 3.6.3 Som forudsat i OML-beregningen skal der isættes miljøkryds/ensretter i alle afkast i de nye staldafsnit (ny drægtighedsstald (C), ny poltestald (H), ny smågrisestald (G) og ny farestald (I)). Effekten af miljøkryds/ensretter i form af øget afkasthastighed skal svare til en reduktion i afkastenes indre diameter på 30 % samt 30 cm forøgelse af afkasthøjden.
- 3.6.4 Eventuelle ændringer i ventilationsforholdene eller andet, der har indflydelse på staldanlæggets lugt-geneafstande, skal meddeles kommunen, og kommunen kan kræve en ny OML-beregning, som dokumenterer, at lugt-geneafstandene fortsat er overholdt.
- 3.6.5 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

3.7 VILKÅR VEDR. PLACERING AF NY FODERSILO

- 3.7.1 Den nye fodersilo må ikke opføres hen over det areal, som i matrikelkortet er udlagt som vej. Afstanden fra siloen/siloens fundament til den nuværende fysiske placering af vejen skal desuden være minimum 5 m.

3.8 VILKÅR VEDR. LANDSKABSINTERESSER

- 3.8.1 Ved opførelse af den nye gyllebeholder (N) i etape 1 på den beskrevne placering efter nedrivning af ejendommens stuehus, skal den eksisterende beplantning af træer og buske så vidt muligt bevares og suppleres, så beholderen bliver effektivt afskærmet i alle retninger.
- 3.8.2 Ved opførelse af den nye gyllebeholder (Y) i etape 2 på den beskrevne placering efter sløjfning af søen, skal den eksisterende beplantning af træer og buske så vidt muligt bevares og suppleres med yderligere beplantning mod syd, øst og nord, så beholderen bliver effektivt afskærmet i alle retninger.
- 3.8.3 Det gælder for begge gyllebeholdere, at de skal fjernes, hvis de ikke længere er nødvendige for landbrugsdriften på ejendommen.
- 3.8.4 Ved etablering af tilbygningen (T) til den eksisterende løbe-/drægtighedsstald i etape 2 skal der etableres et nyt tre-rækket levende hegn i retningen øst-vest syd for den private fællesvej i hele staldens længde og over til beplantningen ved gyllebeholderne.
- 3.8.5 Ved etablering af den nye staldbygning (O,P,Q) i etape 2 skal der etableres et nyt tre-rækket levende hegn nord for stalden (længde ca. 180 m). De østligste ca. 75 m af det eksisterende hegn nord for den eksisterende stald (A,B,C), som ikke berøres af staldbyggeriet, må ikke fjernes, før det nye hegn er groet til.

3.9 VILKÅR VEDR. OPBEVARING AF GYLLE

- 3.9.1 De to gyllebeholdere, der opføres i hhv. etape 1 og 2, skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.9.2 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.9.3 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen. Hvis en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.
- 3.9.4 Der skal føres en logbog for gyllebeholderne, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbrugget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.10 VILKÅR VEDR. SIKRING AF NY GYLLEBEHOLDER

- 3.10.1 Omkring gyllebeholderen (Y), der etableres i etape 2, hvor der tidligere har ligget en sø, skal der etableres omfangsdræn med afløb til kontrolbrønd.

3.11 VILKÅR VEDR. UDBRINGNINGSAREALER

- 3.11.1 Miljøgodkendelsen tager udgangspunkt i de 345,03 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer samt de 126,71 ha aftalearealer, der fremgår af ansøgningsskemaet – se Figur 4, Tabel 1 og Tabel 2. Husdyrgødning fra den miljøgodkendte svineproduktion og bedriftens øvrige husdyrproduktioner må kun udbringes på disse arealer på de pågældende bedrifter. Der må kun leveres husdyrgødning til de aftalearealer, som er angivet i Tabel 2. Endvidere er det forudsat, at overskydende svinegylle fra bedriften leveres til Biokraft A/S. (Vilkåret erstatter Tabel 6 ang. bedriften Naskegårds samlede udbringnings- og aftalearealer i tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til ejendommen Ellesgaard – se bilag 7).
- 3.11.2 Ændringer i udbringningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der så vurderer, om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for den planperiode, hvor arealerne ønskes anvendt.
- 3.11.3 På bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer (345,03 ha) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,38 DE/ha (98,83 % af nugældende harmonikrav for svinebrug) i alt 477,385 DE pr. planperiode (1/8 til 31/7), fordi en mindre del af arealerne (26,87 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Til bedriftens aftalearealer kan der overføres husdyrgødning svarende til 141,0 DE pr. planperiode. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for ovenstående for de seneste 5 år f.eks. i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer overholdelsen af dette vilkår 5 år tilbage i tiden). (Vilkåret erstatter vilkår 8 ang. bedriften Naskegårds samlede udbringningsarealer i tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til ejendommen Ellesgaard – se Bilag 7).
- 3.11.4 Der må ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som f.eks. spildevandsslam.
- 3.11.5 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning m.v. (af mindst 1 års varighed) skal opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

3.12 VILKÅR VEDR. GYLLE TIL AFTALEAREALER OG BOKRAFT A/S

- 3.12.1 Der skal indgås skriftlige aftaler om afsætning af svinegylle uden for husdyrbruget. Aftalerne skal som minimum indeholde følgende oplysninger: leverandørens og modtagers navn, adresse og CVR-nummer, samt hvor mange dyreenheder og hvor mange kg kvælstof og fosfor, som aftalen omfatter.
- 3.12.2 Hvis driftsforstyrrelser på Biokraft A/S eller andre forhold medfører, at husdyrgødning ikke kan leveres til biogasanlægget i de forudsatte mængder, skal ejendommens driftsansvarlige skriftligt overfor tilsynsmyndigheden redegøre for, hvorledes det vil blive sikret, at såvel opbevaring som bortskaffelse af den overskydende husdyrgødningsmængde sker under overholdelse af reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

3.13 VILKÅR VEDR. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

- 3.13.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.13.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

- 3.13.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.13.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås
- 3.13.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

3.14 VILKÅR VEDR. BEGRÆNSNING AF FARLIGE STOFFER PÅ IE-BRUG

- 3.14.1 Anvendelse, fremstilling eller frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med IE-husdyrproduktionen skal begrænses med henblik på at undgå risiko for forurening af jordbund og grundvand på husdyrbruget. Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.

3.15 VILKÅR VEDR. ANMELDELSE AF DRIFTSOPHØR AF IE-BRUG

- 3.15.1 Ophører driften på husdyrbruget, skal den driftsansvarlige inden for en frist på 4 uger anmelde ophøret til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø samt gøre rede for, om der ved driften har været anvendt stoffer, der har kunnet give anledning til jord- eller grundvandsforurening.

Generelle vilkår:

3.16 VILKÅR VEDR. RENHOLDELSE OG HYGIEJNE

- 3.16.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

3.17 VILKÅR VEDR. GYLLEOPBEVARING OG -HÅNDTERING

- 3.17.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.17.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.17.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.17.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.17.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer

til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

3.18 VILKÅR VEDR. UDBRINGNING AF GYLLE

- 3.18.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone udlagt til boligformål.
- 3.18.2 Transport af gylle til udbringningsarealerne må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.
- 3.18.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

3.19 VILKÅR VEDR. STØJKILDER

- 3.19.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

- 3.19.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.19.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.19.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.19.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæsere køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

3.20 VILKÅR VEDR. STØV

- 3.20.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

3.21 VILKÅR VEDR. SKADEDYR

- 3.21.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.21.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

3.22 VILKÅR VEDR. OVERFLADEVAND OG SPILDEVAND

- 3.22.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.22.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- 3.22.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.22.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

3.23 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE

- 3.23.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 3.23.2 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.
- 3.23.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.23.4 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

3.24 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD

- 3.24.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.24.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' affaldsregulativer.
- 3.24.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativer (haveaffald).

- 3.24.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.24.5 I henhold til bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr skal døde dyr indtil afhentning opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr, og under sådanne forhold, at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.24.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.24.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.
- 3.24.8 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

3.25 VILKÅR VEDR. MEDICIN OG PESTICIDER

- 3.25.1 Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
- 3.25.2 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.
- 3.25.3 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.25.4 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3.26 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI

- 3.26.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.26.2 Der skal foreligge en beredskabsplan for Koosgård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på gården og skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.26.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

3.27 VILKÅR VEDR. TILSYN, KONTROL OG EGENKONTROL

- 3.27.1 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udbringning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

4 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes udvidelsen på husdyrbruget set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt beliggenheden i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

4.1 HUSDYRBRUGETS BYGNINGER OG FASTE AFSTANDSKRAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Koosgård ligger øst for og lidt tilbagetrukket fra Ibskervej. Adgangsvejen er en privat fællesvej fra Ibskervej. Denne grusvej er tillige adgangsvej til fritidsboligen, Ibskervej 32, som ligger 300 m længere nede ad vejen.

Den tidligere ejer af Koosgård fik i 2006 tilladelse til at opføre et helt nyt staldanlæg vest for den oprindelige firlængede ejendom, som efterfølgende er delvist nedrevet. Kun stuehuset står tilbage, og dette påtænkes fjernet senest i forbindelse med den ansøgte udvidelse i etape 2.

Foto 1. Adgangsvejen til Koosgård med stuehuset til den oprindelige ejendom i baggrunden

Placeringen af de eksisterende og de projekterede bygninger på Koosgård kan ses på fotoet i Figur 2 på næste side. I det følgende er udformningen og anvendelsen af driftsbygningerne beskrevet.

Eksisterende bygninger

Svinestald (bygning A, B, C): Bygningen er opført i 2007 i lyse betonelementer med gråt ståltag. Bygningens mål er 26,2 x 97,9 m og 6,6 m høj. Taghældningen er 15 grader. Bygningen anvendes til polte, smågri-se og til farende søer.

Forrum og kontor (bygning D): Bygningen er opført i 2007 i lyse betonelementer med gråt ståltag. Bygningens mål er 11,4 x 10,0 m og 3 m høj. Bygningen indeholder forrum, mandskabsfaciliteter og kontor samt mellemgang.

Mellemgang (bygning E): Bygningen er opført i 2007 i lyse betonelementer med gråt ståltag. Bygningens mål er 10,0 x 5,6 m og 3 m høj. Bygningen indeholder staldkontor og mellemgang.

Svinestald og lade (bygning F+G+H): Bygningen er opført i 2007 i lyse betonelementer med gråt ståltag. Bygningens mål er 25,1 x 62,7 m og 6,6 m høj. Taghældningen er 15 grader. Bygningen anvendes til foder samt drægtigheds- og løbestald.

Kornsilo (bygning I): Gastæt silo opført i 2007 i galvaniseret metal og med betonbund. Siloen er 11 m i diameter og ca. 12 m høj og har kapacitet til opbevaring af ca. 1.000 tons korn.

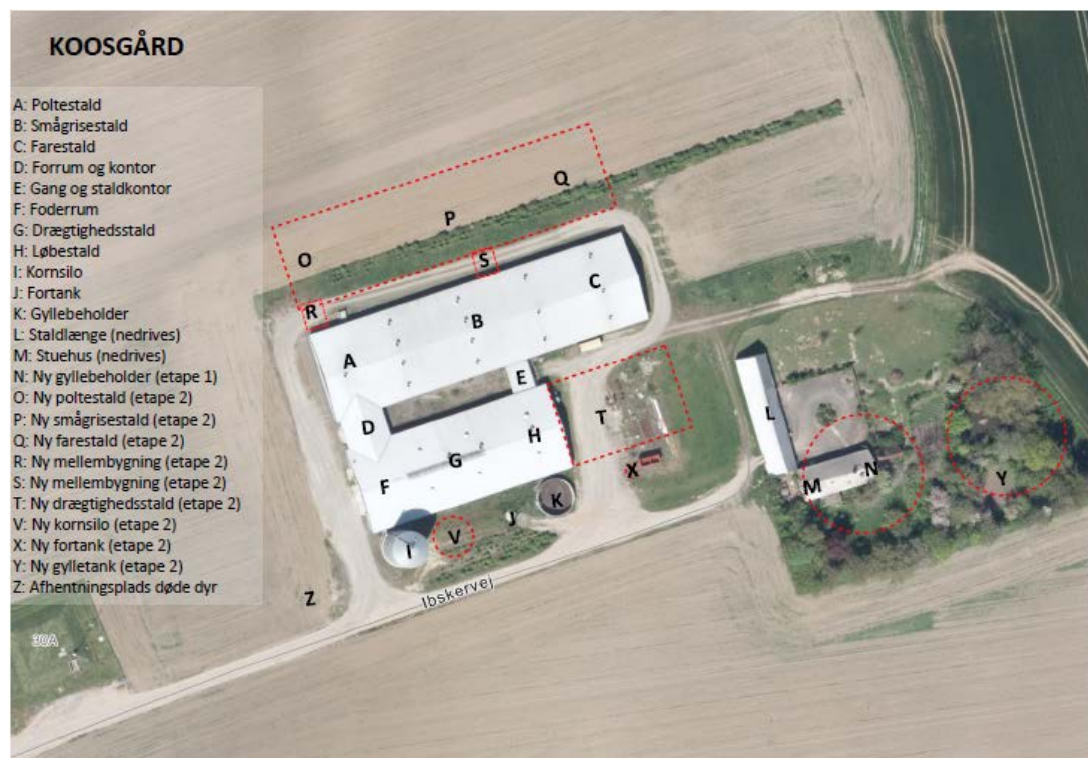
Forbeholder (bygning J): Forbeholderen er opført i beton i 2007. Kapaciteten er på 30 m³.

Gyllebeholder (bygning K): Beholderen er fra 2007. Den er opført i betonelementer og er på 380 m³. Beholderen er 11 m i diameter og 3 m høj, heraf er ca. 2,5 m over terræn.

Ældre staldlænge (bygning L): Bygningen er ikke i brug længere og nedrives i ansøgt drift (er sket).

Ældre stuehus (bygning M): Bygningen nedrives i ansøgt drift.

Figur 2. Placering af eksisterende og projekterede staldbygninger og opbevaringslagre på Koosgård

Nye bygninger

Gyllebeholder (bygning N): I etape 1 opføres en ny gyllebeholder på 4.000 m³ i betonelementer. Beholderen bliver 35 m i diameter og 4 m høj, heraf er ca. 3 m over terræn. Beholderen forsynes med teltoverdækning. Den samlede højde inkl. overdækning bliver ca. 7 m.

Ny svinestald (bygning O+P+Q): I etape 2 opføres en ny staldbygning i lyse betonelementer med gråt ståltag. Bygningens mål bliver 26,2 x 97,9 m og 6,6 m høj. Taghældning er 15 grader. Bygningen indrettes med staldafsnit til polte, smågrise og farende søer.

Nye mellembygninger (bygning R+S): I etape 2 opføres to mellembygninger i lyse betonelementer med gråt ståltag. Udlevering af dyr vil ske fra bygning R.

Ny tilbygning (bygning T): I etape 2 opføres en tilbygning til den eksisterende svinestald. Bygningen opføres i lyse betonelementer med gråt ståltag. Bygningens mål bliver 25,1 x 35,2 m og 6,6 m høj. Taghældning er 15 grader. Bygningen skal anvendes til drægtighedsstald.

Ny kornsilo (Bygning V): I etape 2 opføres en gastæt silo i galvaniseret metal og med betonbund. Siloen bliver 15 m i diameter og ca. 13 m høj og får kapacitet til ca. 1.700 tons korn.

Forbeholder (bygning X): I etape 2 opføres en ny forbeholder i beton. Kapacitet 30 m³.

Gyllebeholder (bygning Y): I etape 2 opføres en ny gyllebeholder på 4.000 m³ i betonelementer. Beholderen bliver 35 m i diameter og 4 m høj, heraf er ca. 3 m over terræn. Beholderen forsynes med teltoverdækning. Den samlede højde inkl. overdækning bliver ca. 7 m.

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Koosgård ligger uden for eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde og ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende. Afstanden til disse områder er desuden mere end 50 m.

Nærmeste nabobeboelse er Ibskervej 32, som er en enkeltbeboelse, der er registreret som fritidsbolig. Ejendommen er beliggende ca. 117 m nordøst for nærmeste eksisterende staldbygning. Med opførelse af den nye staldbygning i etape 2 bliver afstanden fra denne 102 m.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Afstand til ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Koosgård har ikke eget vandindvindingsanlæg. Nærmeste ikke-almene vandindvindingsanlæg er en privat drikkevandsbrønd til fritidsboligen på Ibskervej 32 ca. 100 m fra den projekterede staldbygning med farestald.

Afstand til almene vandforsyningsanlæg (50 m): Ifølge Jupiter boringsdatabasen er der ingen vandboringer tilknyttet vandforsyningsanlæg, der forsyner 10 eller flere ejendomme, i nærheden af Koosgård.

Vandløb, søer og dræn (15 m): Nærmeste sø er placeret 80 m fra den projekterede tilbygning til den eksisterende svinestald. I etape 1 ønskes en ny gyllebeholder placeret 10 m fra søen og i etape 2 endnu en beholder på det areal, som søen dækker. Der er derfor søgt dispensation til at flytte søen. Nærmeste vandløb ligger 80 m fra den planlagte staldbygning. Dræn nærmere end 15 m fra de planlagte byggerier afskæres og omlægges i forbindelse med byggeriet.

Offentlig vej eller privat fællesvej (15 m): Fra det eksisterende staldanlæg er der ca. 140 m til offentlig vej (Ibskervej). I etape 2 opføres en ny gastæt silo umiddelbart øst for den eksisterende silo. Denne silo placeres ca. 7 m fra den fysiske beliggenhed af en privat fællesvej. Der søges dispensation for afstandskravet til opførelse af denne silo.

Levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder ved ejendommen.

Beboelse på samme ejendom (15 m): Beboelsen på ejendommen fjernes i ansøgt drift.

Naboskel (30 m): Fra den projekterede staldbygning mod nord er der 85 m til skellet til matrikel 28a tilhørende ejendommen Nordvangen 2, 3730 Nexø.

Med dispensation for placering af den nye gastætte silo vil alle afstandskrav være overholdt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

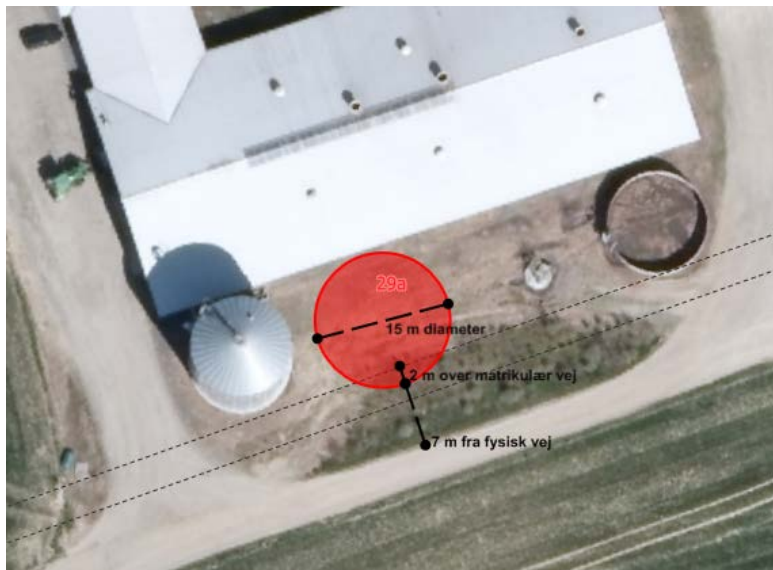
Husdyrbrugets projekterede anlæg og de eksisterende anlæg, som udvidelse eller ændringer skal gennemføres i, ligger alle mere end de krævede 50 m fra det nærmeste punkt i områder og ved beboelse omfattet af § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Bornholms Regionskommune konkluderer derfor, at de gældende afstandskrav i forhold til omkringboende er overholdt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at afstandskravene til vandforsyning, søer og vandløb, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på samme ejendom og naboskel i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt, når de projekterede stalde og opbevaringslagre placeres som skitseret.

Der meddeles dispensation efter husdyrgodkendelseslovens § 9, stk. 3 i forhold til placeringen af den nye kornsilo mindre end 15 m til den private fællesvej. Ansøger har redegjort for, at siloen er nødvendig for ejendommens drift i forhold til at få kapacitet til at kunne opbevare foderkorn svarende til behovet på Koosgård efter udvidelsen i etape 2. Siloen opføres i de samme materialer og placeres ved siden af den eksisterende gastætte silo på sydsiden af løbe-/drægtighedsstalden. Med den valgte placering i tilknytning til det bestående anlæg vurderes siloen at blive passet bedst muligt ind i landskabet, så de landskabelige værdier ikke tilsidesættes. Siloen vurderes desuden ikke at ville skade miljøet eller være til væsentlig gene for naboerne.

Hvis den nye gastætte silo placeres i samme afstand fra stalden som den eksisterende, vil siloen med en diameter på 15 m række ud over det areal, der i matriklen er udlagt som vej. Før opførelse af siloen skal ansøger derfor foranledige, at den udlagte vejstrækning nedlægges eller tilrettes de aktuelle forhold (se Figur 3 på næste side). Det tillades, at siloen placeres i en afstand af minimum 5 m fra den fysiske placering af den fælles privatvej.

Figur 3. Anslåede afstande fra ny kornsilo til udlagt vej og fysisk vej

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. afstandskrav:

- 3.7.1 Den nye fodersilo må ikke opføres hen over det areal, som i matrikelkortet er udlagt som vej. Afstanden fra siloen/siloens fundament til den nuværende fysiske placering af vejen skal desuden være minimum 5 m.

4.2 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER OG PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Koosgård ligger i landzone på Østbornholm et par km nord for Nexø. Landskabet er åbent med spredte ejendomme omgivet af beplantning, middelstore marker, nogle med læhegn og grøfter omkring samt flere småskove. I området ligger en håndfuld middelstore svinebrug, et tilsvarende antal mindre kødkvægsbrug samt en del mindre ejendomme uden husdyrproduktion.

Koosgård ligger på et mindre plateau, hvorfra landskabet mod øst skråner ned mod kysten og mod vest op mod Paradisbakkerne. Mod syd hælder terrænet mod Nexø.

Ejendommen vil, når stuehuset som den sidste rest af den oprindelige bebyggelse er fjernet, fremtræde som en samlet enhed omkring det nye staldanlæg.

Foto 2. Koosgård og omgivelserne set fra Ibskervejen fra nord.

Foto 3. Koosgård set fra øst fra Sdr. Aarsdalevej

Bygge- og beskyttelseslinjer

Strandbeskyttelseslinje (300 m): Der er 850 m til nærmeste strandbeskyttelseslinje.

Klitfredningslinje: Der er ingen klitfredede arealer på Bornholm.

Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m): Nærmeste sø med sø-beskyttelseslinje er Hundsemyre ved Snogebæk mere end 6,5 km fra Koosgård. Nærmeste § 3 beskyttede vandløb er Flisebæk 400 m nordøst for Koosgård, som dog ikke er pålagt å-beskyttelseslinje. Ingen vandløb på Bornholm er pålagt å-beskyttelseslinje.

Skovbyggelinje (300 m): Koosgård ligger ca. 300 m fra nærmeste skovbyggelinje omkring Paradisbakkerne.

Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m): Der er mere end 600 m til nærmeste fortidsminde (bautasten) med fortidsmindebeskyttelseslinje placeret syd for Koosgård.

Kirkebyggelinje (300 m): Nærmeste kirkebyggelinje er omkring Ibs Kirke ca. 3,3 km nord for Koosgård.

Vejbyggelinje (15 m): Der er en 15 m vejbyggelinje ved Ibskervej. Det planlagte byggeri ligger mere end 130 m fra vejen.

Kystnærhedszone (3 km): Koosgård ligger inden for kystnærhedszonen.

Naturområder og fredninger

Internationale naturbeskyttelsesområder - Natura 2000: Der er ca. 830 m til nærmeste Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne (habitatområde H162 og fuglebeskyttelsesområde F80) vest for Koosgård.

Kategori 1- og 2-natur: Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde, som er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, er et overdrev i kanten af Natura 2000-område 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' vest for Koosgård. Der er ca. 900 m til den del af overdrevet, som er beliggende inden for Natura 2000 og, som dermed er kategori 1-natur. Afstanden til den del af overdrevet, som ligger uden for Natura 2000 og dermed betegnes kategori 2-natur er ca. 780 m.

Øvrige beskyttede naturområder (§ 3-områder): Nærmeste beskyttede sø er placeret ved ejendommen mod vest, ca. 95 m fra de eksisterende staldbygninger. Samtidig med ansøgningen om miljøgodkendelse er der søgt om dispensation til at flytte søen ca. 220 m mod nordøst fra dens nuværende placering, så den placeres tæt på skoven.

Inden for 500 m fra ejendommen ligger der yderligere 2 mindre beskyttede søer, og inden for 1.000 m ligger der yderligere 13 beskyttede søer og vandhuller spredt i landskabet.

Mod syd ligger 3 beskyttede overdrev, som alle er mindre end 2,5 ha. Afstanden til det nærmeste er 770 m.

Ca. 765 m nordøst for ejendommen løber et § 3 beskyttet vandløb, Flisebæk, der munder ud i Østersøen ved Årsdale.

Anden natur: Et skovområde placeret ca. 200 m nordøst for den projekterede staldbygning figurerer på kortmateriale som potentiel ammoniakfølsom skov samt overdrev. Derudover ligger der yderligere 3 potentielt ammoniakfølsomme skove henholdsvis ca. 360 m mod syd, 370 m mod nord og 590 m mod vest.

Lavbundsområder: Koosgård ligger uden for lavbundsområder.

Fredede områder: Nærmeste fredede område (Nørremark, Ibsker), som er en landskabsfredning, er beliggende ca. 1.100 m øst fra ejendommen.

Beskyttede jord- og stendiger: Der ligger ingen beskyttede diger tæt på Koosgård.

Interesseområder i kommuneplanen

Erhvervsinteresser: Koosgård ligger i et område, som i kommuneplan 2013 er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Koosgård ligger i neutralområde ift. skovtilplantning. Ejendommen er desuden beliggende uden for besøgs- og oplevelsesområde ift. turisme, detailhandelsområde og interesseområde for råstofindvinding.

Geologiske interesser: Koosgård ligger uden for geologisk værdifulde områder. Den geologiske beskrivelse af Østbornholm lyder: "Et højtliggende, bølget landskab med undergrund af granit og gnejs, dækket af morænedannelser, gennemskåret af enkelte sprækkedale, og med forholdsvis lav klippekyst".

Rekreative interesser: Kyststien rundt om Bornholm går langs kysten 1,2 km øst for Koosgård. Der er ingen yderligere fritidsfaciliteter tættere på ejendommen.

Kulturmiljøområde: Koosgård ligger ikke i særligt kulturmiljøområde, hvor der er stor sandsynlighed for, at der gemmer sig værdifulde fund af national betydning i det åbne land.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

De planlagte byggerier på Koosgård ligger uden for strand-, sø- og å-beskyttelseslinjer samt fortidsmindelinjer og vej-, skov- og kirkebyggelinjer. Der er således ikke behov for at meddele dispensationer i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer.

Inden for kystnærhedszonen skal der tages særlige hensyn til landskab og natur ved planlægning og opførelse af nyt byggeri. Koosgård ligger ca. 1,2 km fra kysten men er pga. terrænforskellen ikke synlig fra kystområdet. Da de nye bygninger på Koosgård er nødvendige for gårdens fortsatte drift og ikke vil afvige mærkbart fra ejendommens eksisterende bebyggelse i højde og volumen, vurderer Bornholms Regionskommune, at kystinteresserne ikke tilsidesættes.

Når den nye staldbygning mod nord opføres i etape 2, inddrages en del af arealet med skærmende beplantning langs den eksisterende staldbygning. For at afskærme det nye byggeri og afbøde bygningens landskabspåvirkning stilles vilkår om, at der etableres et nyt levende hegn mod nord svarende til det eksisterende på ca. 180 m med minimum tre rækker træer og buske. Da det vil tage nogle år, før den nye plantning er blevet så stor, at den effektivt afskærmer byggeriet, stilles desuden vilkår om, at de østligste ca. 75 m af det eksisterende hegn nord for den eksisterende stald (A,B,C), som ikke berøres af staldbyggeriet, ikke må fjernes, før det nye hegn er groet til.

Det foreslås, at grundstammen i plantningerne bliver en blanding af fuglekirsebær, bornholmsk røn, stilkeg, mirabel og evt. grå-el som ammetræ.

De nye gyllebeholdere placeres ikke i umiddelbar tilknytning til det fremtidige gårdanlæg på Koosgård. Afstanden fra gyllebeholder N, som opføres i etape 1, bliver ca. 60 m til de nærmeste eksisterende staldbygninger og knap 40 m til den nye drægtighedsstald, som opføres i etape 2. Den næste gyllebeholder (Y) opføres yderligere 40 m herfra.

Idet der er givet dispensation til at nedlægge den eksisterende sø øst for Koosgårds oprindelige bygnings-sæt, kan de nye gyllebeholdere placeres nede i landskabet, hvor de kun i begrænset omfang bliver synlige fra Ibskervej og naboer og derfor ikke vil blive dominerende. Endvidere vil den eksisterende træbevoksning på stedet sammen med den krævede supplerende beplantning omkring beholderne bidrage til at sløre gylle-

beholderne, og de knyttes på denne måde til et eksisterende landskabelement. For at skabe en forbindelse til det øvrige bygningsanlæg stilles vilkår om etablering af et tre-rækket levende hegn i retningen øst-vest syd for den private fællesvej fra beplantningen ved gyllebeholderne og langs den nye tilbygning (T) til den eksisterende løbe-/drægtighedsstald og forbi gyllebeholderen (K).

Bornholms Regionskommune vurderer, at Koosgård visuelt vil fremtræde som en samlet enhed i landskabet. Det vurderes, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold. Samtidig vurderes det, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige-, kulturhistoriske- naturmæssige- geologiske- eller rekreative interesser i området eller være en trussel for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder, idet der ved udformningen og placeringen af de nye bygninger er taget de fornødne hensyn.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. landskabsinteresser:

- 3.8.1 Ved opførelse af den nye gyllebeholder (N) i etape 1 på den beskrevne placering efter nedrivning af ejendommens stuehus, skal den eksisterende beplantning af træer og buske så vidt muligt bevares og suppleres, så beholderen bliver effektivt afskærmet i alle retninger.
- 3.8.2 Ved opførelse af den nye gyllebeholder (Y) i etape 2 på den beskrevne placering efter sløjfning af søen, skal den eksisterende beplantning af træer og buske så vidt muligt bevares og suppleres med yderligere beplantning mod syd, øst og nord, så beholderen bliver effektivt afskærmet i alle retninger.
- 3.8.3 Det gælder for begge gyllebeholdere, at de skal fjernes, hvis de ikke længere er nødvendige for landbrugsdriften på ejendommen.
- 3.8.4 Ved etablering af tilbygningen (T) til den eksisterende løbe-/drægtighedsstald i etape 2 skal der etableres et nyt tre-rækket levende hegn i retningen øst-vest syd for den private fællesvej i hele staldens længde og over til beplantningen ved gyllebeholderne.
- 3.8.5 Ved etablering af den nye staldbygning (O,P,Q) i etape 2 skal der etableres et nyt tre-rækket levende hegn nord for stalden (længde ca. 180 m). De østligste ca. 75 m af det eksisterende hegn nord for den eksisterende stald (A,B,C), som ikke berøres af staldbyggeriet, må ikke fjernes, før det nye hegn er groet til.

5 PRODUKTIONSAPPARATET OG DRIFTEN

I dette kapitel beskrives og vurderes landbrugsarealet, husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødning.

5.1 HARMONIAREALET

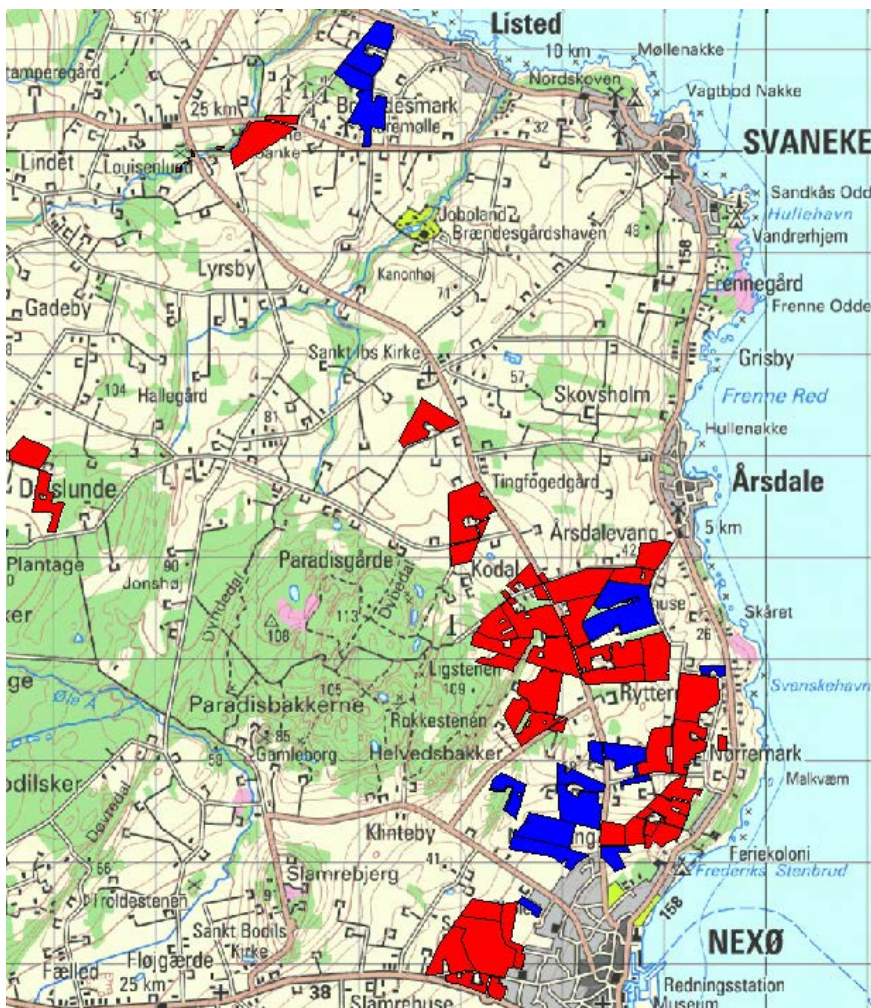
MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Preben Bjerregaard ejer landbrugsejendommene Koosgård, Ellesgaard, Naskegård, Vanggård og en bygningsløs ejendom på Aspevej 27b. Det samlede matrikulære areal udgør 221,43 ha. Heraf kan 189,59 ha anvendes til udbringning af husdyrgødning, idet 7,5 ha er bortforpagtet, og de resterende 24 ha er fradragsarealer i form af bygningsparceller, veje, skov, beskyttet eller uopdyrket natur m.m.

Til bedriften er der tilforpagtet 155,44 ha udbringningsarealer fra i alt 17 ejendomme. Der er desuden indgået aftaler med tredjemand om overførsel af husdyrgødning.

I alt er der 345,03 ha ejede og forpagtede arealer til rådighed for udbringning af husdyrgødning fra Koosgård, Naskegård, Ellesgaard og Vanggård (på sidstnævnte ophører produktionen dog efter udvidelse på Koosgård). Beliggenheden af og data om udbringningsarealerne fremgår af kortet i Figur 4 og Tabel 1 på side 33 samt af Bilag 2 og 3.

Figur 4. Beliggenheden af arealer hørende til bedriften - ejet/forpagtet (rød) og gylleaftale (blå)

Tabel 1. Ejede og forpagtede arealer til rådighed for husdyrproduktionen på bedriften

Ejerforhold	Gårdnavn/Ejer	Adresse	Hovedmatrikel nr.	Matrikel areal (ha)	Areal til udbringning (ha)
Ejet	Koosgård	lbskervej 30, 3730 Nexø	29a Hovedejlerlavet, lbsker	37,0372	33,39
Ejet	Ellesgaard	lbskervej 35, 3740 Svaneke	57 Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	84,6888	67,79
Ejet	Naskegård	Paradisbakkevejen 2, 3740 Svaneke	41a Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	43,6732 (÷ 7,49 ha)	34,67
Ejet	Vanggård	Gl. Rønnevej 23, 3730 Nexø	113c Nexø Markjorder m.fl.	40,8546	39,71
Ejet	Landbrug uden beboelse (v. Skovlundegård)	Aspevej 27b, 3751 Østermarie	53 g Østermarie	15,1744	14,03
Ejet				221,4282	189,59
Forpagtet	Marianne Kofod Pedersen	Svanekevej 32, 3740 Svaneke	36a Østermarie m.fl.	48,4339	17,07**
Forpagtet	Den erhvervsdrivende Fond Bright Park Bornholm	Bødtgersvej 10, 3730 Nexø	311 Nexø Markjorder	4,4277	2,94
Forpagtet	BRK	Stadionvej 16, 3730 Nexø	189a Nexø Markjorder m.fl.	24,9671*	13,47
Forpagtet	BRK	lbskervej 22, 3730 Nexø	61a Hovedejlerlavet lbsker m.fl.	26,4645*	19,56
Forpagtet	BRK	Smedegårdsvejen 3A, 3730 Nexø	62s Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	7,033	3,10
Forpagtet	Jim Bendix Jensen-Maar	Klinteby Kirkevej 2, 3730 Nexø	40a Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	64,6497	29,55
Forpagtet	Kurt Verner Knudsen	Oksemyrevejen 8, 3740 Svaneke	26b Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	6,5800	5,20
Forpagtet	Knud Sonne Jacobsen	Oksemyrevejen 1, 3740 Svaneke	28b Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	10,5872	9,48
Forpagtet	Aksel Munkegård Sode	lbskervej 40, 3740 Svaneke	26a Hovedejlerlavet, lbsker	80,7330	3,50
Forpagtet	Jan Larsen	Smedegårdsvejen 1, 3730 Nexø	133 Hovedejlerlavet, lbsker	1,9891	1,60
Forpagtet	Christian Engelhardt	Nørremarksvej 3, 3730 Nexø	62l Hovedejlerlavet, lbsker	5,1075	3,50
Forpagtet	Hanne Kofoed Lov	Stenbrudsvej 33, 3730 Nexø	62a Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	3,7808	2,89
Forpagtet	Poul Erik Simonsen	Sdr. Aarsdalevej 3, 3730 Nexø	36c Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	24,1163	22,63
Forpagtet	Ole Beyer Pedersen	Nørremarksvej 15, 3730 Nexø	89 Hovedejlerlavet, lbsker	1,9077	1,20
Forpagtet	Niels Anker Kofoed/ Rita Høgh Kofoed	Nordvangen 2, 3730 Nexø	85b Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	51,6296*	16,03
Forpagtet	Anette Løvend Lund-Andersen	Aarsdalevej 29, 3730 Nexø	27d Hovedejlerlavet, lbsker m.fl.	8,8144	1,32
Forpagtet	Otto Albert Larsen	Aspevej 23, 3751 Østermarie	53d Østermarie	2,6695	2,40
Forpagtet					155,44
I alt					345,03

* For en del af ejendommens areal er der indgået gylleaftale med bedriften Naskegård – fremgår af Tabel 2.

**21,92 ha af ejendommens dyrkede areal ligger i Nitratklasse 1 og indgår ikke som udbringningsareal

Der er indgået to husdyrgødningsaftaler på hhv. 29,85 ha (Torben Ipsen, Kuregård, Svanekevej 34, 3740 Svaneke) inkl. forpagtning fra anden ejer og 96,86 ha (Thor Gunnar Kofoed, Knarregård, Ibskervej 25, 3730 Nexø) inkl. forpagtninger fra tre andre ejendomme, i alt 126,71 ha. Til Torben Ipsen kan der overføres svinegylle svarende til 41 DE og til Thor Gunnar Kofoed 100 DE. For begge aftaler gælder, at ingen af arealerne er beliggende i nitratklasse, fosforklasse eller nitratfølsomt vandindvindingsområde. Beliggenheden af arealerne med gylleaftale fremgår af kortet i Figur 4, og i Tabel 2 ses data om arealerne.

Efter udvidelsen i etape 2 vil der være behov for yderligere udbringningsarealer. Overskydende svinegylle vil derfor blive afsat til biogasanlægget Biokraft A/S.

Tabel 2. Oversigt over udbringningsarealer baseret på gylleaftaler

Ejerforhold	Gårdnavn (ejer)	Adresse	Hovedmatrikel nr.	Matrikel areal (ha)	Areal til udbringning (ha)
Aftaleareal	Kuregård (Torben Ipsen)	Svanekevej 34, 3740 Svaneke	37a, Østermarie m. fl.	83,7513	29,00**
Aftaleareal (forpagtet af TI)	Stålebo (Chanette Dalbæk Pedersen og Jesper Mejlvang Pedersen)	Tuevej 7, 3740 Svaneke	36f Østermarie	2,7390	0,85
Aftaleareal	Knarregård (Thor Gunnar Kofoed)	Ibskervej 25, 3730 Nexø	33a Hovedejerlavet, Ibsker m.fl.	64,6598	62,43
Aftaleareal (forpagtet af TGK)	Nordvang (Niels Anker Kofoed/Rita Høgh Kofoed)	Nordvangen 2, 3730 Nexø	85b Hovedejerlavet, Ibsker m.fl.	51,6296*	28,08
Aftaleareal (forpagtet af TGK)	BRK	Ibskervej 22, 3730 Nexø	61a Hovedejerlavet, Ibsker m.fl.	26,4645*	4,36
Aftaleareal (forpagtet af TGK)	BRK	Stadionvej 16, 3730 Nexø	189a Nexø Markjorder m.fl.	24,9671*	1,99
I alt					126,71

* En del af ejendommens areal er forpagtet af bedriften Naskegård og er derfor også medtaget i Tabel 1.

** 40,41 ha af ejendommens dyrkede areal ligger i nitratklasse 1 og indgår ikke som aftaleareal

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Miljøgodkendelsen af Koosgård skal omfatte alle ejede og forpagtede arealer drevet under samme CVR-nummer (bedriften Naskegård, v. Preben Kjøbeløv Bjerregaard), selvom miljøvurderingerne primært foretages for bedriftens udbringningsarealer (se afsnit 8.2 vedr. påvirkning af jord og overfladevand fra markarealerne). For at arealerne kan medregnes som udbringningsarealer kræves, at de dyrkes med afgrøder, som har en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium og, at der kan og må udbringes husdyrgødning.

En del af både de ejede og forpagtede udbringningsarealer samt aftalearealerne indgik også i tillægget til miljøgodkendelse til Ellesgaard fra april 2014. Efterfølgende har ansøger både tilkøbt og forpagtet nye arealer, og der er sket ændringer i forhold til aftalearealerne. Derudover er udpegningen af arealer beliggende i nitratklasse ændret. Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en ny vurdering af arealerne i forbindelse med miljøgodkendelsen til Koosgård. Vilklårene 3.11.1 og 3.11.3 i denne miljøgodkendelse erstatter således de tidligere stillede vilkår ang. bedriftens arealer (se Bilag 7).

Bornholms Regionskommune stiller vilkår om, at husdyrgødningen kun må udbringes på de ejede og forpagtede arealer samt aftalearealer hos tredjemand, som fremgår af denne miljøgodkendelse.

Afsætningen af svinegylle til harmonigrænsen til de angivne aftalearealer vurderes ikke at have en væsentlig virkning på miljøet, idet husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveauer for nitrat og fosfor kan overholdes uden, at der stilles krav om tiltag ud over den generelle regulering. Der er således ikke behov for at udarbejde § 16-arealgodkendelser til ejerne af disse arealer.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. udbringnings- og aftalearealerne:

- 3.11.1 Miljøgodkendelsen tager udgangspunkt i de 345,03 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer samt de 126,71 ha aftalearealer, der fremgår af ansøgningskemaet – se Figur 4, Tabel 1 og Tabel 2. Husdyrgødning fra den miljøgodkendte svineproduktion og bedriftens øvrige husdyrproduktioner må kun udbringes på disse arealer på de pågældende bedrifter. Der må kun leveres husdyrgødning til de aftalearealer, som er angivet i Tabel 2. Endvidere er det forudsat, at overskydende svinegylle fra bedriften leveres til Biokraft A/S. (Vilkåret erstatter Tabel 6 ang. bedriften Naskegårds samlede udbringnings- og aftalearealer i tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til ejendommen Ellesgaard – se bilag 7).
- 3.11.2 Ændringer i udbringningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der så vurderer, om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for den planperiode, hvor arealerne ønskes anvendt.

5.2 HUSDYRHOLDET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På Koosgård er den nuværende, lovlige produktion 600 årssøer, 19.420 producerede smågrise (7,3-32 kg) og 410 producerede polte (32-107 kg) pr. år. Preben Bjerregaard ønsker at udvide svineproduktionen i to etaper. I første etape udvides/ændres produktionen til 700 årssøer, 18.200 producerede smågrise (7,2-32 kg) og 400 producerede polte (35-107 kg) pr. år. I anden etape udvides til 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede polte (35-107 kg). I forhold til den gældende tilladelse er den samlede udvidelse således 700 årssøer, 22.980 producerede smågrise og 290 producerede polte. Dette svarer til en udvidelse fra 240,21 DE til 500,43 DE, i alt 260,22 DE.

Et samlet overblik over ændringerne i husdyrholdet på Koosgård ses i Tabel 3.

Tabel 3. Husdyrproduktionen på Koosgård før og efter udvidelserne

Ejendom	Nuværende godkendelse		Ansøgt drift etape 1		Ansøgt drift etape 2	
	Dyr	DE	Dyr	DE	Dyr	DE
Koosgård	600 årssøer	136,71	700 årssøer	159,09	1.300 årssøer	295,45
	19.420 producerede smågrise (7,3-32 kg)	92,99	18.200 producerede smågrise (7,2-32 kg)	87,50	42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg)	187,44
	410 producerede polte (32-107 kg)	10,51	400 producerede polte (35-107 kg)	10,02	700 producerede polte (35-107 kg)	17,54
I alt		240,21		256,62		500,43

Antallet af årssøer og producerede grise samt afgangsvægten på smågrisene kan variere, men produktionen vil ikke overstige de 256,62 DE som ansøgt i etape 1 og 500,43 DE som ansøgt i etape 2.

I begge etaper vil der blive overført 7.500 grise ved fravæning til anden ejendoms (Ellesgaard).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimal produktion ikke vil være væsentlige virkninger på omgivelserne i relation til produktionsomfanget.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrholdet:

- 3.3.1 Svinebruget må drives med en produktion på maksimalt 1.300 årssøer, 42.400 producerede smågrise (7,2-30 kg) og 700 producerede slagtesvin/polte (35-107 kg), svarende til i alt 500,43 DE.

5.3 STALDINDRETNING, VENTILATION OG RENGØRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Udvidelsen i etape 1 sker i eksisterende bygninger. Der foretages mindre indretnings- og produktionsmæssige ændringer, som betyder, at kapaciteten i drægtighedsstalden kan øges.

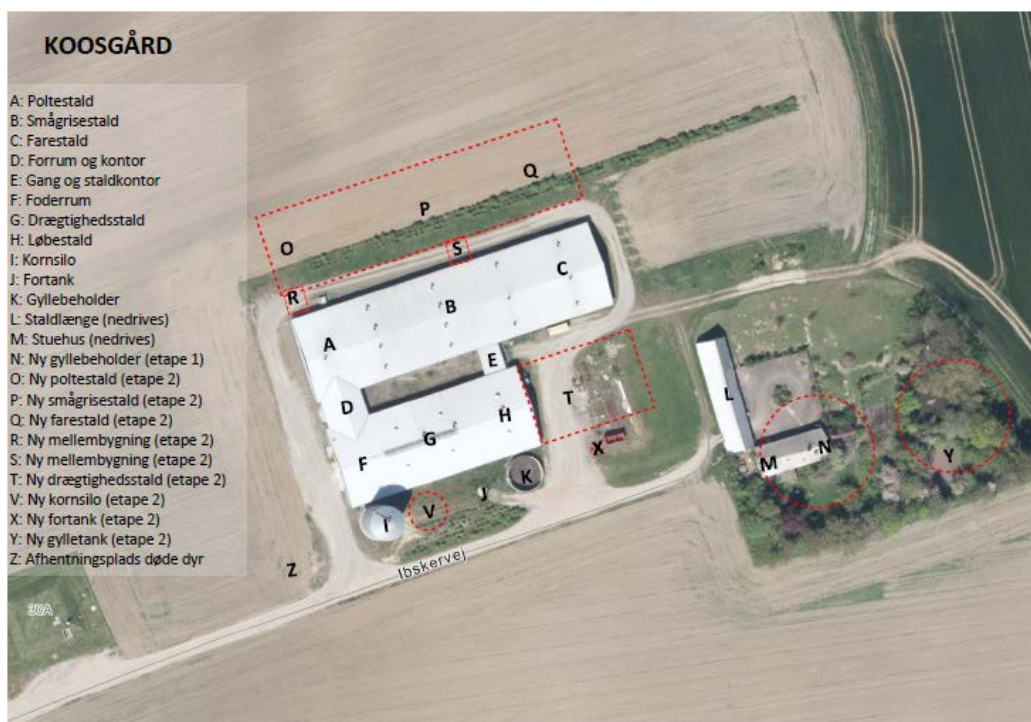
I etape 2 opføres en ny staldbygning indeholdende polte-, smågrise- og farestald. Bygningen måler 97,9 x 26,2 m og bliver en kopi af den nordligste af de to eksisterende staldlænger. Der etableres to mellemgange til det eksisterende bygningsæt. Den sydlige bygning i det eksisterende bygningsæt forlænges med 35,2 m, og denne tilbygning indrettes som drægtighedsstald.

I de nye staldafsnit skabes følgende ekstra stipladser. Poltestalden får 100 stipladser. Smågrisestalden indrettes med 4 sektioner med hver 714 stipladser, i alt 2.856 stipladser. Farestalden indrettes med 3 sektioner med hver 60 farestier, i alt 180 stipladser, og drægtighedsstalden får i alt 420 stipladser til løsgående søer.

Der etableres gyllekøling i den nye smågrisestald og den nye drægtighedsstald.

På nedenstående foto (Figur 5) ses beliggenheden af de eksisterende og projekterede staldbygninger samt øvrige anlæg.

Figur 5. Oversigt over anlægget på Koosgård

Poltestald (A)

Den eksisterende poltestald er indrettet med delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv). Der er 100 stipladser til polte (35-107 kg).

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres før indsættelse af et nyt hold polte. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m. Desinfektion anvendes ikke konsekvent men ved behov.

Overbrusning

Stalden er forsynet med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning. Overbrusning sker efter behov til nedkøling af poltene i varme perioder. Der anvendes lavtrykskøling.

Ventilation

Stalden er undertryksventileret med diffust luftindtag. Der er 1 stk. Ø800 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden er indrettet med 25-49 % fast gulv. Der etableres ikke gyllekøling i stalden, idet der er tale om en eksisterende stald og forholdsvis få stipladser. Investeringen ville derfor blive høj i forhold til miljøeffekten.

Smågrisestald (B)

Den eksisterende smågrisestald er indrettet som to-klimastald med delvist spaltegulv. Der er 4 sektioner. I etape 1 er der 2.800 stipladser (7,2-32 kg) og i etape 2 er der regnet med 2.856 stipladser (7,2-30 kg).

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres før indsættelse af et nyt hold smågrise. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere samt desinfektion. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

Stalden er forsynet med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning. Overbrusning sker efter behov til nedkøling af smågrisene i varme perioder. Der anvendes lavtrykskøling.

Ventilation

Stalden er undertryksventileret med diffust luftindtag. Der er i alt 8 stk. Ø800 afkast. Der er kurvestyring og fugtstyring.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden er indrettet med to-klimastier med 2/3 fast gulv.

Farestald (C)

Den eksisterende farestald er indrettet med kassestier og delvist spaltegulv. Der er 3 sektioner og i alt 180 stipladser.

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres før indsættelse af et nyt hold søer. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere samt desinfektion. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

Stalden er ikke forsynet med overbrusningsanlæg. Iht. gældende lovgivning er der ikke krav om dette.

Ventilation

Stalden er undertryksventileret med diffust luftindtag. Der er i alt 6 stk. Ø600 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden er indrettet med delvist spaltegulv.

Løbestald (G)

Den eksisterende løbestald er indrettet med bokse til fikserede søer og delvist spaltegulv. Stalden har i alt 180 stipladser.

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres som minimum én gang om året. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

Stalden er ikke forsynet med overbrusningsanlæg, idet der iht. gældende lovgivning kun er krav om overbrusning til løsgående drægtige søer og gylte.

Ventilation

Stalden er undertryksventileret med luftindtag via loftsventiler. Der er 1 stk. Ø800 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden er indrettet med delvist spaltegulv.

Drægtighedsstald (H)

Den eksisterende drægtighedsstald er indrettet til løsgående drægtige søer i store grupper. Gulvtypen er delvist spaltegulv. Stalden har 240 stipladser i nudrift og 340 stipladser i ansøgt drift. I ansøgt drift ændres staldopdelingen, og der frigives plads, idet træning af polte flyttes til poltestalden.

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres som minimum én gang om året. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

Stalden er forsynet med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning.

Ventilation

Stalden er ligetryksventileret. Der er i alt 2 stk. Ø800 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden er indrettet med delvist spaltegulv. Der eftermonteres ikke gyllekøling i stalden, da der er skraberanlæg i gyllekanalerne.

Ny poltestald (O)

Den nye poltestald indrettes med delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv). Den får 100 stipladser til polte (35-107 kg).

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres før indsættelse af et nyt hold polte. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m. Desinfektion anvendes ikke konsekvent men ved behov.

Overbrusning

Stalden forsynes med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning. Overbrusning sker efter behov til nedkøling af poltene i varme perioder. Der anvendes lavtrykskøling.

Ventilation

Stalden bliver undertryksventileret med diffust luftindtag. Der er 1 stk. Ø800 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden indrettes med 25-49 % fast gulv. Der etableres ikke gyllekøling i stalden, idet der er tale om forholdsvis få stipladser. Investeringen ville derfor blive høj i forhold til miljøeffekten.

En større andel af fast gulv (50 - 75 % fast gulv) i poltestalden i forhold til det valgte ville kunne mindske ammoniaktabet (jf. norm for ammoniaktab fra staldanlæg). Største ulempe er imidlertid, at risikoen for svineri på det faste gulv stiger med en øget andel fast gulv. Ekstra svineri vil medføre gener i form af dårlig hygiejne og ekstra arbejdsforbrug til den daglige pasning.

Ny smågrisestald (P)

Den nye smågrisestald indrettes som to-klimastald med delvist spaltegulv. Der bliver 4 sektioner med i alt 2.856 stipladser (7,2-30 kg).

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres før indsættelse af et nyt hold smågrise. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere samt desinfektion. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

Stalden forsynes med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning. Overbrusning sker efter behov til nedkøling af smågrisene i varme perioder. Der anvendes lavtrykskøling.

Ventilation

Stalden bliver undertryksventileret med diffust luftindtag. Der bliver i alt 8 stk. Ø800 afkast. Der er kurvestyring og fugtstyring.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden er indrettet med 2/3 fast gulv. Der etableres gyllekøling i stalden. Gyllekanalerne har et areal på i alt 1.660 m², der forsynes med køleslanger forbundet til varmepumpen. Der skal med gyllekølingen opnås en ammoniakreduktion på minimum 12 % i 5.000 timer pr. år. Varmepumpen skal levere en gennemsnitlig specifik køleeffekt på 12,64 W pr. m². Den årlige køleydelse bliver på 12,64 W pr. m² x 1.660 m² / 1.000 x 5.000 timer = 104.903 kWh.

Ny farestald (Q)

Den nye farestald indrettes med kassestier og delvist spaltegulv. Der bliver 3 sektioner og i alt 180 stipladser.

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres før indsættelse af et nyt hold søer. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere samt desinfektion. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning af svinestalde

Stalden forsynes ikke med overbrusningsanlæg. Iht. gældende lovgivning er der ikke krav om dette.

Ventilation

Stalden bliver undertryksventileret med diffust luftindtag. Der bliver i alt 6 stk. Ø600 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden indrettes med delvist spaltegulv.

Ny drægtighedsstald (T)

Den nye drægtighedsstald indrettes til løsgående drægtige søer i store grupper. Gulvtypen bliver delvist spaltegulv. Stalden får 420 stipladser.

Rengøring og desinfektion

Stalden rengøres som minimum én gang om året. Rengøringen omfatter iblødsætning og efterfølgende vask med højtryksrensere. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg m.m.

Overbrusning

Stalden forsynes med overbrusningsanlæg iht. gældende lovgivning.

Ventilation

Stalden bliver ligetryksventileret. Der bliver i alt 2 stk. Ø800 afkast.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Stalden indrettes med delvist spaltegulv (ca. 50 % fast gulv) og med skraberanlæg i gyllekanalerne. Der etableres gyllekøling i stalden. Kanalerne har et areal på i alt 422 m², der forsynes med køleslanger forbundet til varmepumpen. Der skal med gyllekølingen opnås en ammoniakreduktion på 18 % i 5.000 timer pr. år. Varmepumpen skal levere en gennemsnitlig specifik køleeffekt på 12,89 W pr. m². Den årlige køleydelse bliver på 12,89 W pr. m² x 422 m² / 1.000 x 5.000 timer = 27.188 kWh.

I Tabel 4 er en samlet oversigt over ejendommens dyrehold og staldtyper med angivelse af antal dyr i de enkelte stalde før udvidelse. Desuden fremgår antallet af stipladser, som svarer til det maksimale antal dyr på stald ad gangen.

Tabel 4. Dyrehold og staldtyper i nudrift

Stald	Staldtype	Nudrift			
		Dyrekategori	Dyr pr. år	Stipladser	DE
Poltestald (A)	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Polte (32-107 kg)	410	108	10,51
Smågrisestald (B)	To-klimastald, delvist spaltegulv	Smågrise (7,3-32 kg)	19.420	2.988	92,99
Farestald (C)	Kassestier, delvist spaltegulv	Farende søer	600	180	41,01
Løbestald (G)	Individuel opstaldning, delvist spaltegulv	Søer til løbning	258	180	41,15
Drægtighedssald (H)	Løsgående, delvist spaltegulv	Drægtige søer	342	240	54,55
					240,21

I Tabel 5 er vist en oversigt over det ansøgte dyrehold og staldtyper i etape 1 og etape 2 med antal dyr og stipladser i de enkelte staldafsnit.

Tabel 5. Dyrehold og staldtyper i ansøgt drift etape 1 og etape 2

Stald	Staldtype	Ansøgt drift etape 1				Ansøgt drift etape 2			
		Dyrekategori	Dyr pr. år	Stipladser	DE	Dyrekategori	Dyr pr. år	Stipladser	DE
Poltestald (A)	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	Polte (35-107 kg)	400	100	10,02	Polte (35-107 kg)	350	100	8,77
Smågrisestald (B)	To-klimastald, delvist spaltegulv	Smågrise (7,2-32 kg)	18.200	2.800	87,50	Smågrise (7,2-30 kg)	21.200	2.856	93,72
Farestald (C)	Kassestier, delvist spaltegulv	Farende søer	700	180	47,73	Farende søer	650	180	44,32
Løbestald (G)	Individuel opstaldning, delvist spaltegulv	Søer til løbning	242	180	38,50	Søer til løbning	250	180	39,77
Drægtighedsstald (H)	Løsgående, delvist spaltegulv	Drægtige søer	458	350	72,86	Drægtige søer	470	340	74,77
Ny poltestald (O)	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv					Polte (35-107 kg)	350	100	8,77
Ny smågrisestald (P)	To-klimastald, delvist spaltegulv					Smågrise (7,2-30 kg)	21.200	2.856	93,72
Ny farestald (Q)	Kassestier, delvist spaltegulv					Farende søer	650	180	44,32
Ny drægtighedsstald (T)	Løsgående, delvist spaltegulv					Drægtige søer	580	420	92,27
					256,62				500,43

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune er enig med ansøger i, at det ikke vil være proportionalt at kræve yderligere teknologi installeret i de eksisterende stalde i form af gyllekøling, forsurings- eller luftrensingsanlæg, da stalde ikke renoveres gennemgribende.

Gyllekøling er valgt til at reducere ammoniakfordampningen fra gyllen i den nye drægtigheds- og smågrisestald. Effekten på ammoniakfordampningen afhænger af staldtypen og af køleeffekten pr. m². Med baggrund i gennemførte forsøg er der opstillet følgende sammenhæng mellem køleeffekt og ammoniakreduktion for stalde med mekanisk udmugning med linespil:

$$\text{Reduktion (\%)} = -0,008x^2 + 1,5x \text{ (hvor } x = \text{ køleeffekt i } W/m^2\text{)}$$

For stalde med traditionelt gyllesystem med ca. 40 cm dybe gyllekanaler estimeres sammenhængen som:

$$\text{Reduktion (\%)} = -0,004x^2 + x \text{ (hvor } x = \text{ køleeffekt i } W/m^2\text{)}$$

Ansøger har i sin ansøgning forudsat, at gyllekølingsanlæggets faktiske driftstid er 5.000 timer om året, og at det reducerer ammoniakfordampningen fra smågrisestalden med 12 %, når det er i drift. Dette svarer til en gennemsnitlig ammoniakreduktion regnet over et år på 6,85 % (regnet som 5.000 timer/8.760 timer x 12 %). Tilsvarende er der for drægtighedsstalden forudsat en ammoniakreducerende effekt på 18 % ved en driftstid på 5.000 timer, svarende til en gennemsnitlig årlig ammoniakreduktion på 10,27 %.

For at opnå de krævede reduktioner i ammoniakfordampningen stilles der vilkår til indretning, drift og egenkontrol af gyllekølingsanlægget – inkl. vilkår om minimum årlig køleeffekt i W/m^2 areal med køleslanger, som varmepumpen skal levere samt minimum driftstid.

Bornholms Regionskommune imødekommer ansøgers ønske om fleksibilitet mellem køleeffekt og antal timer, gyllekølingen er i drift, således at effekten kan reduceres mod, at der køles i et øget antal timer.

På baggrund af ovenstående vurderer Bornholms Regionskommune, at der på Koosgård anvendes BAT inden for staldteknologi. Det er desuden beregnet, at ammoniakemissionen fra produktionen ligger under det vejledende emissionsniveau som beskrevet i kapitel 11, hvor yderligere redegørelse for BAT kan ses.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. staldindretning:

- 3.4.1 I den nye poltestald (O) skal stierne indrettes med delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv.
- 3.4.2 I den nye smågrisestald (P) skal stierne indrettes som to-klima stier med delvist spaltegulv.
- 3.4.3 Den nye farestald (Q) skal indrettes med kassestier med delvist spaltegulv.
- 3.4.4 Den nye drægtighedsstald (T) skal indrettes til løsgående søer med delvist spaltegulv og skraberanlæg i gyllekanalerne.
- 3.5.1 Gyllekanalerne i den nye smågrisestald (P) med et areal på 1.660 m² og gyllekanalerne i den nye drægtighedsstald (T) med et areal på 422 m² skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
- 3.5.2 Varmepumpen i den nye smågrisestald (P) skal levere en gennemsnitlig specifik køleeffekt på mindst 12,64 W/m². Dette svarer til en køleeffekt på 20,98 kW med en driftstid på 5.000 timer om året, i alt 104.903 kWh. Der tillades fleksibilitet mellem køleeffekt og driftstid, således at effekten kan reduceres mod, at der køles i flere timer.
- 3.5.3 Varmepumpen i den nye drægtighedsstald (T) skal levere en gennemsnitlig specifik køleeffekt på mindst 12,89 W/m². Dette svarer til en køleeffekt på 5,44 kW med en driftstid på 5.000 timer om året, i alt 27.188 kWh. Der tillades fleksibilitet mellem køleeffekt og driftstid, således at effekten kan reduceres mod, at der køles i flere timer.
- 3.5.4 Varmepumperne skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid og en separat elmåler på varmepumpen. Følgende ligning skal overholdes: antal driftstimer pr. år x køleeffekt = mindst årlig køleydelse (kWh), som beskrevet i vilkår 3.5.2 og 3.5.3.
- 3.5.5 Den årlige driftstid skal være mindst 5.000 timer.
- 3.5.6 - 3.5.12 Øvrige 7 vilkår om indretning, drift og egenkontrol af gyllekølingsanlægget.
- 3.13.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.13.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

5.4 PRODUKTION OG OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mængder og næringsstofindhold i husdyrgødningen

Produktionen af svinegylle før og efter udvidelsen på Koosgård er beregnet i programmet DLBR PlantelIT ud fra gældende normtal. Den producerede mængde svinegylle i etape 1 er beregnet til 6.763 m³ og i etape 2 til 13.207 m³. I mængden af svinegylle er indregnet standardmængder drikkevandsspild og vaskevand samt nedbør i gyllebeholder. I Tabel 6 på næste side er den samlede produktion af svinegylle på bedriften vist, dvs. inkl. gylleproduktionen fra smågrise og slagtesvin på Ellesgaard hhv. med og uden den tidligere godkendte udvidelse samt gylleproduktionen fra slagtesvin på Naskegård. Den samlede gødningsproduktion på Ellesgaard og Naskegård er 6.622 m³ i nudrift og 11.169 m³ efter gennemførelse af den godkendte udvidelse på Ellesgaard. Da produktionen af smågrise og slagtesvin ophører på Vanggård i forbindelse med udvidelsen på Koosgård, er svinegylle derfra ikke medregnet.

Tabel 6. Produktionen af svinegylle på Koosgård, Ellesgaard og Naskegård før og efter udvidelser

Producerede gyllemængder	Nudrift	Etape 1	Etape 1 + udvidelse Ellesgaard	Etape 2	Etape 2 + udvidelse Ellesgaard
Koosgård	6.357 m ³	6.763 m ³	6.763 m ³	13.207 m ³	13.207 m ³
Ellesgaard	5.316 m ³	5.316 m ³	9.863 m ³	5.316 m ³	9.863 m ³
Naskegård	1.306 m ³	1.306 m ³	1.306 m ³	1.306 m ³	1.306 m ³
I alt	12.979 m³	13.385 m³	17.932 m³	19.829 m³	24.376 m³

* Inkl. standardmængder vaskevand, drikkevandsspild og regnvand i gyllebeholder

Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede gylle fra svineproduktionen på Koosgård er beregnet i husdyrgodkendelse.dk for nudrift og ansøgt drift etape 1 og 2 (se Tabel 7 og Tabel 8). I beregningen af udskilt N og P fra besætningen indgår ansøgers valg af teknologi i stald og lager.

Tabel 7. Indhold i svinegylle i ansøgt drift etape 1 med og uden udvidelse på Ellesgaard

Indhold svinegylle	Nudrift			Ansøgt drift etape 1			Ansøgt drift etape 1 + udvidelse Ellesgaard		
	Kvælstof (kg)	Fosfor (kg)	DE	Kvælstof (kg)	Fosfor (kg)	DE	Kvælstof (kg)	Fosfor (kg)	DE
Koosgård	23.103	6.008	240,21	24.693	6.390	256,61	24.693	6.390	256,61
Øvrige ejendomme	36.027	6.716	350,90	36.027	6.716	350,90	52.643	13.426	611,03
Afsat Knarregård	÷12.350	÷2.302	÷120,29	÷10.267	÷1.914	÷100,00	÷10.267	÷1.914	÷100,00
Afsat Kuregård	÷7.214	÷1.345	÷70,26	÷4.209	÷785	÷41,00	÷4.209	÷785	÷41,00
Afsat Biokraft A/S	0	0	0	0	0	0	÷23.812	÷6.272	÷249,36
I alt til rådighed	39.566	9.077	400,56	46.243	10.408	466,51	39.047	10.845	477,28

Tabel 8. Indhold i svinegylle i ansøgt drift etape 2 med og uden udvidelse på Ellesgaard

Indhold svinegylle	Ansøgt drift etape 2			Ansøgt drift etape 2 + udvidelse Ellesgaard		
	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE
Koosgård	47.973	12.457	500,43	47.973	12.457	500,43
Øvrige ejendomme	36.027	6.716	350,90	52.643	13.426	611,03
Afsat Knarregård	÷10.267	÷1.914	÷100,00	÷10.267	÷1.914	÷100,00
Afsat Kuregård	÷4.209	÷785	÷41,00	÷4.209	÷785	÷41,00
Afsat Biokraft A/S	÷22.513	÷5.930	÷235,76	÷44.160	÷11.425	÷493,21
I alt til rådighed	47.010	10.544	474,57	41.979	11.759	477,25

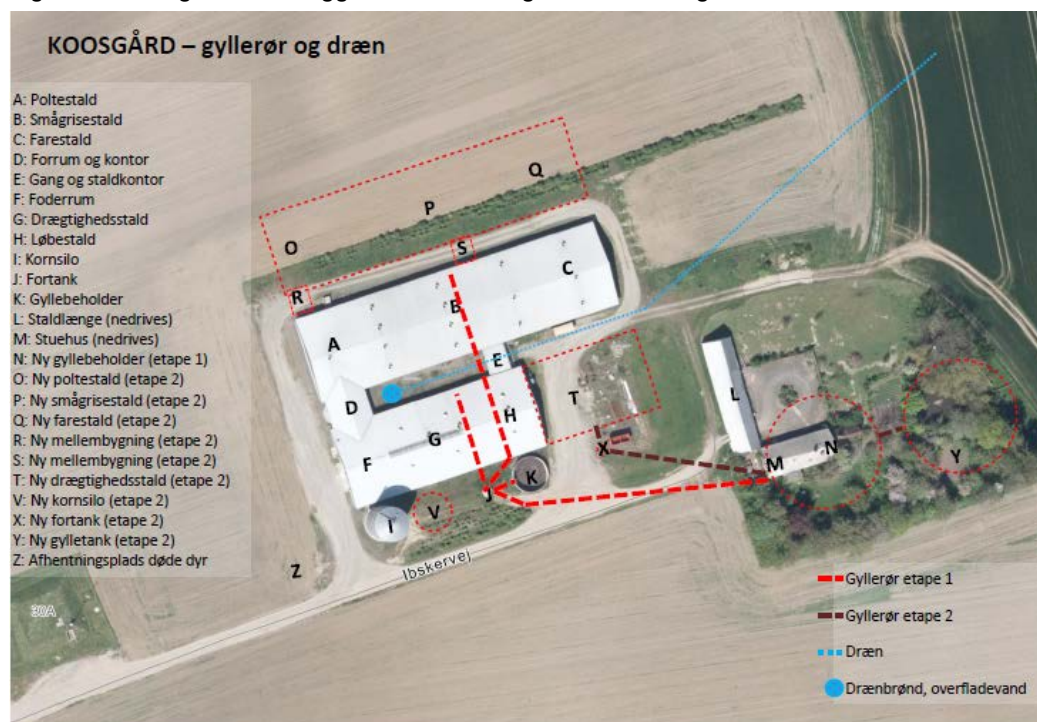
I etape 1 er der ikke behov for levering af rågylle til Biokraft A/S. Gennemføres den godkendte udvidelse på Ellesgaard vil der i etape 1 blive leveret 249,36 DE i rågylle til Biokraft A/S. I etape 2 skal der leveres 235,76 DE i form af rågylle til Biokraft A/S og hertil yderligere 257,45 DE, hvis den godkendte udvidelse på Ellesgaard gennemføres.

Alle arealer er indregnet i begge etaper. Gylleaftaler og levering af rågylle til Biokraft A/S vil kun blive udnyttet i det omfang, der er behov for. Det vil variere fra år til år, hvor meget gødning, der afsættes fra hhv. Koosgård og Ellesgaard til gylleaftaler og Biokraft A/S. Det afhænger af logistik, markplaner m.v. Gødning tilført udbringningsarealerne vil holde sig inden for tilladt kg N og P samt tilladte DE/ha harmoniareal.

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Der er en eksisterende gyllebeholder på Koosgård med kapacitet til 380 m³. Herudover er der en forbeholder med kapacitet på 30 m³. Placeringen af eksisterende og nye beholdere samt rørføringer fremgår af Figur 6.

Figur 6. Oversigt over anlægget med rørføringer fra stalde og drænbrønd

I etape 1 opføres en ny gyllebeholder på 4.000 m³ med fast overdækning. Herved opnås en samlet opbevaringskapacitet på i alt 4.410 m³.

I etape 2 opføres endnu en ny gyllebeholder på 4.000 m³ med fast overdækning samt en ny forbeholder med kapacitet til 30 m³. Der opnås således en samlet opbevaringskapacitet på i alt 8.440 m³ på Koosgård.

Gyllebeholderen i etape 2 opføres på det sted, hvor der i dag ligger en sø, som ansøger har fået dispensation til at nedlægge. Inden opførelse af den nye gyllebeholder bliver der gennemført en geoteknisk undersøgelse. Dette er lovpligtigt og skal sikre en korrekt fundering af beholderen. Omkring beholderen etableres omfangsdræn med afløb til kontrolbrønde.

På Ellesgaard og Naskegård er der en samlet opbevaringskapacitet 6.200 m³. Hertil kommer 700 m³ i en lejet beholder på Kuregård (aftaleareal). Gennemføres den godkendte udvidelse på Ellesgaard, vil der her blive opført en ny beholder på 2.500 m³.

I Tabel 9 på næste side er opbevaringskapaciteten og andre data om beholderne angivet.

Tabel 9. Opbevaringsanlæg for husdyrgødning til rådighed for bedriftens samlede husdyrproduktion

Lager	Kapacitet	Størrelse (diameter/ dybde)	Materiale	Pumpesystem	Overdækning	Bygge år	Beholderkontrol
Forbeholder (J)	30 m ³	3,1 m / 4 m	Beton		Betonlåg	2007	÷
Gyllebeholder (K)	380 m ³	11 m / 3 m	Betonelementer	Neddykket rør/ingen spjæld	Flydelag	2007	-
Ny gyllebeholder (N)	4.000 m ³	35 m / 4 m	Betonelementer	Neddykket rør/ingen spjæld	Teltoverdækning	20__	-
Ny forbeholder (X)	30 m ³	3,1 m / 4 m	Beton		Betonlåg	20__	÷
Ny gyllebeholder (Y)	4.000 m ³	35 m / 4 m	Betonelementer	Neddykket rør/ingen spjæld	Teltoverdækning	20__	-
Gyllebeholder (Ellesgaard)	2.500 m ³	28 m / 4 m	Betonelementer m. kabler	Neddykket rør/ingen spjæld	Flydelag	2004	17-06-2013
Gyllebeholder (Ellesgaard)	1.000 m ³	18 m / 4 m	Betonelementer m. kabler	Neddykket rør/ingen spjæld	Teltoverdækning	1996	17-06-2013
Gyllebeholder (Ellesgaard)	1.000 m ³	18 m / 4 m	Betonelementer m. kabler	Neddykket rør/ingen spjæld	Flydelag	1989	17-06-2013
Evt. ny gyllebeholder (Ellesgaard)	2.500 m ³	?	?	?	Flydelag	?	-
Gyllebeholder (Naskegård)	1.200 m ³	19 m / 4 m	Betonelementer	Neddykket rør/ingen spjæld	Flydelag	1992	2014
Gyllebeholder (Naskegård)	500 m ³	14 m / 3 m	Betonelementer	Neddykket rør/ingen spjæld	Flydelag	1976	2014
Gyllebeholder (Kuregård - lejet)	700 m ³	22 m / 3 m	Betonelementer	Neddykket rør/ingen spjæld	Flydelag	?	?
Samlet kapacitet	15.340 m³ (17.840 m³ etape 2)						

Tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Etape 1

Der produceres 6.763 m³ svinegylle på Koosgård og 6.622 m³ svinegylle på Ellesgaard + Naskegård. Den samlede opbevaringskapacitet er på 11.310 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $11.310 \text{ m}^3 / 13.385 \text{ m}^3 \times 12 \text{ mdr.} = 10,1 \text{ mdr.}$

Med gennemførelse af etape 1 og den godkendte udvidelse på Ellesgaard produceres 6.763 m³ svinegylle på Koosgård og 11.169 m³ svinegylle på Ellesgaard + Naskegård. Den samlede opbevaringskapacitet vil da være på 17.840 m³ inkl. en ny gyllebeholder på 2.500 m³ på Ellesgaard. Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $13.840 \text{ m}^3 / 17.932 \text{ m}^3 \times 12 \text{ mdr.} = 9,3 \text{ mdr.}$

Etape 2

Der produceres 13.207 m³ svinegylle på Koosgård og 6.622 m³ svinegylle på Ellesgaard + Naskegård. Den samlede opbevaringskapacitet er på 15.340 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $15.340 \text{ m}^3 / 19.829 \text{ m}^3 \times 12 \text{ mdr.} = 9,3 \text{ mdr.}$

Med gennemførelse af etape 2 og den godkendte udvidelse på Ellesgaard produceres 13.207 m³ svinegylle på Koosgård og 11.169 m³ svinegylle på Ellesgaard + Naskegård. Den samlede opbevaringskapacitet vil da

være på 17.840 m³ inkl. en ny gyllebeholder på 2.500 m³ på Ellesgaard. Dette giver en opbevaringskapacitet i måneder på $17.840 \text{ m}^3 / 24.376 \text{ m}^3 \times 12 \text{ mdr.} = 8,8 \text{ mdr.}$

I ovenstående tal for producerede gyllemængder indgår standardmængder regnvand i gyllebeholderne. (400 mm/m² overflade pr. år). Alene på Koosgård betyder overdækningen af de to nye beholdere en sparet regnvandsmængde på $2 \times 4.000 \text{ m}^3 / 4 \text{ m (h)} \times 0,4 \text{ m}^3 = 800 \text{ m}^3$. På Ellesgaard er beholderen fra 1996 overdækket, hvilket giver en besparelse på 100 m³ regnvand. Indregnes disse reducerede vandmængder i den samlede tilledning til beholderne i beregningen af opbevaringskapacitet i etape 2 inkl. udvidelse på Ellesgaard fås en kapacitet i måneder på $17.840 \text{ m}^3 / (24.376 \text{ m}^3 \div 900 \text{ m}^3) \times 12 \text{ måneder} = 9,1 \text{ mdr.}$

I ingen af beregningerne er opbevaringskapaciteten i gyllekanalerne medregnet. Kapaciteten er derfor reelt en smule større i alle scenarier.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

For at få sikkerhed for stabiliteten af den nye gyllebeholder, der placeres, hvor der tidligere har ligget en sø, stilles vilkår om etablering af omfangsdræn med afløb til kontrolbrønd.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet på 9 måneder er opfyldt i begge etaper med og uden udvidelsen på Ellesgaard. Kapaciteten er således tilstrækkelig til, at svinegyllen kan udbringes på tidspunkter, hvor udnyttelsen i planterne er størst.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at håndteringen af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning (vedr. BAT se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning:

- 3.9.1 De to gyllebeholdere, der opføres i hhv. etape 1 og 2, skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.10.1 Omkring gyllebeholderen (Y), der etableres i etape 2, hvor der tidligere har ligget en sø, skal der etableres omfangsdræn med afløb til kontrolbrønd.
- 3.17.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.17.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.17.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.17.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.17.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

5.5 UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Anvendelse af husdyrgødningen

Før vækstsæsonen udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordtype, sædskifte, vanding, forventet udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Da en mindre del af bedriftens udbringningsarealer ligger i nitratklasse, er det tilladte dyretryk reduceret fra det normale 1,4 DE/ha på svinebrug til et gennemsnitligt dyretryk på 1,38 DE/ha - se nærmere om nitratklas-

ser i afsnit 8.2. Der kan derfor maksimalt udbringes svinegylle svarende til 477,39 DE på de 345,03 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer hørende til produktionen på den samlede bedrift.

Den mængde husdyrgødning, som ikke vil kunne spredes på udbringningsarealerne, vil blive afsat til 2 aftagere i området, i alt 141,0 DE, og den resterende del til Biokraft A/S i Aakirkeby.

Udbringning af svinegylle foregår hovedsageligt med slæbeslanger (til vintersæd), men nedfælder anvendes, hvor der er krav om dette (til vårsæd). Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frosset eller snedækket areal. Som minimum holdes 2 m bræmmer mod vandløb fri for tildeling af husdyrgødning.

Ansøger oplyser, at bedriften lever op til principperne for Godt Landmandskab i forhold til udbringning af husdyrgødningen. Der udbringes således ikke gylle på søn- og helligdage, og de nærmeste naboer informeres inden gylleudkørsel.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforholdene i dagene før og efter udbringningen (temperatur, vindforhold og nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampningen og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

BAT i forhold til udbringning af husdyrgødning

Koosgård overholder kravene til udbringning af husdyrgødning og etablering af efterafgrøder i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen, bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden og bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag. Disse omfatter bl.a.:

- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- Krav til udbringningstidspunkter, der sikrer bedst mulig optagelse i planter
- Forbud mod udbringning 200 m fra byområder i weekends og på helligdage
- Krav til udbringningsmetoder (f.eks. ikke tilladt at udbringe gylle med bredspredere)
- Krav om nedfældning af gylle på visse arealer
- Krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer
- Krav til efterafgrøder

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Harmonireglerne er opfyldt på bedriften som helhed både i etape 1 og 2 og med og uden udvidelsen på Ellesgaard, idet der på ejede og forpagtede udbringningsarealer samt aftalearealer kan udbringes i alt 618,39 DE, og overskydende gylle derudover afsættes til biogasanlæg.

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), som en række tiltag. En stor del af de tiltag, der kan reducere ammoniaktabet i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, er allerede implementeret via husdyrgødningsbekendtgørelsen, der fastsætter generelle regler for, hvornår og hvordan husdyrgødning må udbringes. Bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning fastsætter normer for gødningstildeling til forskellige afgrøder og krav om indberetning af gødningsforbruget, mens bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag udstikker retningslinjerne for etablering af efterafgrøder og andre former for plantedække. Det er derfor et lovkrav at følge de nævnte tiltag.

Det er således Miljøstyrelsens opfattelse, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer i husdyrgødningsbekendtgørelsen, er BAT i relation til håndtering og udbringning af husdyrgødning. Der er derfor ikke efter Miljøstyrelsens opfattelse grundlag for at fastlægge vilkår begrundet i BAT i relation til udbringning af husdyrgødning.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT for udbringningsteknik og, at BAT i relation til udvaskning af nitrat er opfyldt, når de generelle lovkrav til håndtering af husdyrgødning overholdes (vedr. BAT se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. udbringning af husdyrgødning:

- 3.11.3 På bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer (345,03 ha) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,38 DE/ha (98,83 % af nugældende harmonikrav for svinebrug) i alt 477,385 DE pr. planperiode (1/8 til 31/7), fordi en mindre del af arealerne (26,87 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Til bedriftens aftalearealer kan der overføres husdyrgødning svarende til 141,0 DE pr. planperiode. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for ovenstående for de seneste 5 år f.eks. i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer overholdelsen af dette vilkår 5 år tilbage i tiden). (Vilkåret erstatter vilkår 8 ang. bedriften Naskegårds samlede udbringningsarealer i tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til ejendommen Ellesgaard – se Bilag 7).
- 3.11.4 Der må ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som f.eks. spildevandsslam.
- 3.12.1 Der skal indgås skriftlige aftaler om afsætning af svinegylle uden for husdyrbruget. Aftalerne skal som minimum indeholde følgende oplysninger: leverandørens og modtagers navn, adresse og CVR-nummer, samt hvor mange dyreenheder og hvor mange kg kvælstof og fosfor, som aftalen omfatter.
- 3.12.2 Hvis driftsforstyrrelser på Biokraft A/S eller andre forhold medfører, at husdyrgødning ikke kan leveres til biogasanlægget i de forudsatte mængder, skal ejendommens driftsansvarlige skriftligt overfor tilsynsmyndigheden redegøre for, hvorledes det vil blive sikret, at såvel opbevaring som bortskaffelse af den overskydende husdyrgødningsmængde sker under overholdelse af reglerne i bekendtgørelse om erhvervmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- 3.18.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone udlagt til boligformål.
- 3.18.2 Transport af gylle til udbringningsarealerne må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.
- 3.18.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

6 PRODUKTIONENS RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi og diverse hjælpestoffer. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

6.1 FODER OG FODEROPBEVARING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fodertyper og -forbrug

Foderet hjemmeblandes ud fra korn, sojafoder og en vitamin-mineralmix. Der fodres med vådfoder i poltestald, løbestald og farestald.

I nudrift indkøbes 280 tons soja og 92 tons mineraler.

I ansøgt drift etape 1 indkøbes ca. 300 tons soja og ca. 98 tons mineraler. I ansøgt drift etape 2 indkøbes ca. 585 tons soja og ca. 190 tons mineraler.

Behovet for foderkorn til besætningerne på de tre ejendomme er større end de mængder, der kan produceres på bedriftens egne og forpagtede arealer. Derfor indkøbes foderkorn. Efter opførelse af den ekstra fodersilo i etape 2 fås kapacitet til 2.700 tons korn, hvilket nogenlunde svarer til behovet på Koosgård.

I smågriseproduktionen anvendes medicinsk zink i foderet for at afhjælpe den diarré, der opstår, når smågrisene går fra flydende til fast føde.

Der bruges halm til strøelse og rodemateriale i alle stalde. Halmen høstes på bedriftens arealer.

Foderopbevaring

I nudrift og ansøgt drift etape 1 opbevares korn i gastæt silo (I). I etape 2 opføres endnu en gastæt silo til kornopbevaring (V).

Indkøbt foder og strøelse opbevares i foderrum (F), som er placeret 145 m fra offentlig vej.

BAT

Der anvendes 2 foderblandinger til søerne (die- + drægtighedsblanding) og 3 blandinger til smågrisene. Til poltene anvendes en polteblanding. Foderet er tilsat fytase.

I høst udtages prøver af kornet til analyse. En konsulent udarbejder foderoptimeringer, som revideres årligt eller efter behov. Der udarbejdes effektivitetskontrol med en opgørelse af foderet 4 gange om året.

Der anvendes ikke ændringer i produktionseffektivitet eller fodersammensætning som virkemiddel til at nedsætte ammoniakfordampningen fra anlægget eller tilførslen af N og P til markerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ved udbringning af husdyrgødning svarende til harmonikravet for kvælstof vil fosfortilførslen til udbringningsarealerne for flere husdyrtyper, heriblandt svin, overstige afgrødernes behov, som typisk ligger på 20-25 kg P/ha. Ved en fortsat ophobning af fosfor i landbrugsjorden stiger risikoen for tab til vandmiljøet.

Ansøger har valgt teknologier i stalde- og lagre og ikke valgt reduceret tildeling af råprotein til svinebesætningen som virkemiddel til at opfylde kravet til reduktion af ammoniakfordampningen fra anlægget (se nærmere om anvendelse af BAT i Kapitel 11).

Koosgård overholder ligeledes BAT-emissionsniveauet for fosfor uden restriktioner i forhold til fosforindhold i foderet til besætningen.

Beregningerne af udskilt N og P er således gennemført med udgangspunkt i normtal, og der er ikke stillet vilkår til foderets indhold af råprotein og fosfor.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der med den nuværende og fremtidige opbevaring og håndtering af foder ikke vil ske en væsentligt øget påvirkning af omgivelserne som følge af besætningsudvidelsen på ejendommen.

Bornholms Regionskommune vurderer ud fra ovenstående, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til svin.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder.

6.2 VAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommens vandforsyning er fra offentligt vandværk (Bornholms Forsyning). Vandforbruget i nudrift og det beregnede forbrug i ansøgt drift fremgår af skemaet

Tabel 10). Det øgede vandbehov efter udvidelserne udgøres primært af drikkevand til dyrene. Der vaskes ikke maskiner og markredskaber på ejendommen.

Tabel 10. Forbrug af vand til dyr og rengøring

Vandforbrug (m ³)	Nudrift	Etape 1	Etape 2
Drikkevand inkl. vandspild	6.300	6.720	13.125
Staldrengøring og overbrusning	1.500	1.600	3.125
I alt	7.800	8.320	16.250

Vandbesparende foranstaltninger

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand, og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. For at spare på vandet til rengøring iblodsættes staldene inden vask. Vandinstallationerne efterses løbende for at hindre unødigt spild som følge af utætheder etc. Det samlede vandforbrug overvåges løbende.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at vandforbruget ligger på et rimeligt niveau i forhold til ejendommens produktion. Det vurderes, at Koosgård ved overholdelse af det stillede vilkår 3.13.4 og ved opretholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser i vandforbruget lever op til principperne om anvendelse af BAT (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. vand:

3.13.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.

6.3 ENERGI

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

EI

Ved den nuværende produktion er det årlige elforbrug (ifølge regnskabet) på 257.000 kWh. Ud fra dette beregnes det årlige elforbrug i ansøgt drift til:

Etape 1: 272.000 kWh.

Etape 2: 535.000 kWh.

I ansøgt drift forventes en mindre forøgelse i etape 1 pga. øget energiforbrug til ventilation og foderproduktion. I etape 2 forventes det, at forbruget fordobles i forhold til nudrift. El til ventilation vil blive forholdsvis lavt i de nye stalde pga. ny lavenergi ventilation. Til gengæld skal der bruges el til gyllekøling.

Diesel og fyringsolie

I nudrift anvendes olie til opvarmning af smågrisestald og farestald. Varmen fra gyllekølingen, som etableres i etape 2, skal erstatte olien. Der anvendes ca. 11.000 liter olie til opvarmning pr. år. Med varmen fra gyllekølingen forventes forbruget at kunne reduceres til ca. 0 liter pr. år.

I nudrift er forbruget af dieselolie 3.000 l pr. år, som anvendes til udtørring af stalde. Der forventes ca. en fordobling i ansøgt drift etape 2.

Olien opbevares i en olietank fra 2007, som er placeret på støbt gulv i foderrummet (bygning F).

Al markdrift foretages fra anden ejendom, hvor dieselolien opbevares og optankning foregår.

Energibesparende foranstaltninger

På Koosgård forbruges el primært til ventilation, foderfremstilling og belysning. Derudover anvendes el til formaling af korn samt pumpning af gylle. I ansøgt drift vil der især være et øget behov til ventilation og til gyllekøling.

Lyset i løbe- og drægtighedsstaldene styres af en timer, så søerne sikres en tilstrækkelig lysmængde af hensyn til reproduktionen. I drægtighedsstalden er der desuden ovenlys og i løbestalden ekstra store vinduespartier. I de øvrige staldafsnit er lyset styret af det mandskab, der arbejder i staldene. Det sikres, at lyset i alle stalde er tændt i forhold til at opfylde lovkravet om en lysintensitet på minimum 40 lux i 8 timer pr. dag.

Ved udskiftning af armaturer samt i nye stalde (etape 2) opsættes energibesparende LED-lamper.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Oplagring af diesel og anden olie i tanke skal opfylde reglerne i olietankbekendtgørelsen.

Det beskrevne energiforbrug vurderes at ligge på et rimeligt niveau i forhold til ejendommens produktion. Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at der i forbindelse med driften på Koosgård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelsen af energi minimeres mest muligt, samtidig med at produktionen kan foregå rentabelt. Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Koosgård i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. energi:

- 3.13.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.23.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 3.23.2 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.23.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.23.4 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

6.4 DIVERSE HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Veterinærmedicin

Veterinærmedicin anvendes efter anvisning fra besætningsdyrlægen. Udleveret medicin opbevares i staldkontoret.

Rengørings- og desinfektionsmidler

Der anvendes hydratkalk til udtørring af staldafsnittene efter vask. Kalken opbevares i sække i laden. Der anvendes ikke yderligere rengørings- og desinfektionsmidler.

Olieprodukter

Der forbruges og opbevares ikke olieprodukter på ejendommen, da maskiner serviceres på anden ejendom og på værksted.

Såsåed, handelsgødning og pesticider

Såsåed og handelsgødning opbevares ikke på ejendommen, da jorden drives fra anden ejendom tilhørende bedriften (Ellesgaard). Der er heller ingen opbevaring af pesticider og sprøjteudstyr på ejendommen.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte hjælpestoffer håndteres forsvarligt og, at der ved overholdelse af de gældende regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. råvarer og hjælpestoffer:

- 3.13.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.25.1 Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

7 EMISSIONER, GENER OG RESTSTOFFER FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 AMMONIAK

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Det samlede ammoniaktab i form af ammoniakemission fra staldanlæg og lagre beregnes (i husdyrgodkendelse.dk) ud fra typen af husdyrholdet, indretning af staldene inkl. miljøteknologi, fodersammensætningen og typen af lagre til opbevaring af husdyrgødningen. Projektets etape 1 medfører en lille stigning i ammoniakemissionen, mens ammoniakemissionen næsten fordobles i etape 2 i forhold til nudrift. Det generelle krav til ammoniakreduktion er dog overholdt i begge etaper, idet ammoniakemissionen for anlægget som helhed reduceres med hhv. 543,34 kg N og 258,80 kg N mere end nødvendigt (se Tabel 11 for resultatet af beregningerne i husdyrgodkendelse.dk).

Tabel 11. Opgørelse af ammoniakemissionen fra svineproduktionen på Koosgård før og efter udvidelse

Ansøgning	Emission i nudrift	Emission efter udvidelse	Meremission efter udvidelse	Reduktion i forhold til det generelle krav
Etape 1	2.645,97	2.732,74	+86,77	-543,34
Etape 2	2.645,97	5.107,41	+2.461,44	-258,80

BAT emissionskravet beregnes i etape 1 til 2.840,24 kg N og i etape 2 til 5.194,69 kg N ud fra Miljøstyrelsens vejledning revideret i september 2014 (se nærmere i Kapitel 11).

Ammoniakemissionskravene er dermed opfyldt for den ansøgte produktion.

Beskrivelse af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Det generelle ammoniakreduktionskrav samt BAT emissionsniveauet opfyldes med følgende tiltag, som reducerer ammoniakfordampningen:

Etape 1

Den nye gyllebeholder (N) etableres med fast overdækning i form af teltdug.

Etape 2

Den nye gyllebeholder (Y) etableres med fast overdækning i form af teltdug.

Der etableres gyllekøling i den nye smågrisestald (12 % ammoniak effekt ved 5.000 driftstimer) og i den nye drægtighedsstald (18 % ammoniak effekt ved 5.000 driftstimer).

Mht. driften af gyllekølingsanlægget ønskes fleksibilitet mellem køleeffekt og antal driftstimer således, at effekten kan reduceres mod at køle i et øget antal timer.

Beskrivelse af foderoptimeringstiltag til begrænsning af ammoniakfordampning

Der udarbejdes foderplaner, og disse optimeres med fytase og syntetiske aminosyrer således, at der optimeres på såvel fosfor som protein. Der anvendes flere forskellige foderblandinger til de forskellige dyregrupper.

Der forefindes ikke ammoniakfølsom natur i umiddelbar nærhed af anlægget på Koosgård, som betinger yderligere reduktion i ammoniakemissionen i forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav og BAT emissionsniveauet.

Med ovenstående tiltag opfyldes såvel det generelle ammoniakreduktionskrav samt BAT emissionsniveauet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

1. et krav om begrænsning af ammoniakfordampningen (det generelle reduktionskrav), som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes uanset beliggenheden og
2. et krav om maksimal total- eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder, der fremgår af husdyrgodkendelseslovens § 7 (er behandlet i afsnit 8.1).

Projektet skal desuden leve op til husdyrgodkendelseslovens krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) til forebyggelse og begrænsning af ammoniakfordampningen fra anlægget (se nærmere i kapitel 11).

Det generelle ammoniakreduktionskrav

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % (dog kun 20 % for smågrise) i forhold til et fastsat referencestaldsystem defineret som det bedste staldsystem mht. ammoniakfordampning i 2005/2006. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for alle udvidelser eller ændringer i dyretype i eksisterende eller nye stalde samt for stalde, der renoveres. Kravet kan gennemføres ved reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved at vælge staldsystemer med lavere ammoniakemission end referencestaldsystemerne, at opføre de to nye gyllebeholdere med fast teltoverdækning og ved at etablere gyllekøling i to af de nye stalde. Dette sikrer, at ammoniaktabet fra stalde og lagre på Koosgård reduceres med ekstra 543,34 kg N i etape 1 og 258,80 kg N i etape 2 i forhold til, hvad der er krævet for at overholde ammoniakreduktionskravet på 30 %/20 %. Tiltagene betyder desuden, at BAT-emissionskravet er overholdt i begge etaper – se nærmere ang. beregningerne i Kapitel 11.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. ammoniak:

- 3.9.1 De to gyllebeholdere, der opføres i hhv. etape 1 og 2, skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 3.5.1 Gyllekanalerne i den nye smågrisestald (P) med et areal på 1.660 m² og gyllekanalerne i den nye drægtighedsstald (T) med et areal på 422 m² skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.

7.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Etape 1

I husdyrgodkendelse.dk beregnes lugtemissionen fra staldanlægget ud fra antal søer og antal kg grise på stald til et givent tidspunkt. Drægtighedsstalden får 340 stipladser i ansøgt drift, mens der er 180 stipladser i løbestalden og 180 stipladser i farestalden. Poltestalden har 100 stipladser, mens der er 2.800 stipladser (7,2-32 kg) i smågrisestalden. I smågrisestalden er der regnet med en gennemløbshastighed på 6,5 hold pr. stiplads (8 uger pr. hold), selvom grisene reelt går hurtigere igennem stalden.

Den nye gyllebeholder placeres indenfor 300 m af nabobeboelsen og skal derfor overdækkes. Det vil alt andet lige mindske lugtemissionen fra ejendommen. Overdækning af gyllebeholder påvirker dog ikke lugtbe-
regningen i husdyrgodkendelse.dk.

Nærmeste enkeltbeboelse, som ikke er en landbrugsejendom og ikke ejes af ansøger, er Ibskervej 32, 3730 Nexø. Den vægtede gennemsnitsafstand til naboen beregner systemet til 141,98 m, mens den korrigerede geneafstand beregnes til 48,74 m. Geneafstanden er således overholdt.

Foto 4. Koosgård set fra Ibskervejen. Fritidsboligen, Ibskervejen 32, ses til venstre i billedet

Nærmeste byzone er Årsdale 1,25 km nordøst for anlægget, og nærmeste samlet bebyggelse er ved Årsdalevej nord for Nexø 1,65 km sydøst for anlægget. Nærmeste sommerhusområde ligger mere end 4 km fra Koosgård. Afstanden til byzone/sommerhusområde og samlet bebyggelse er større end 1,2 gange geneafstanden.

Resultatet af lugtberegningen i husdyrgodkendelse.dk fremgår af Tabel 12.

Tabel 12. Resultat af lugtberegning for etape 1 fra ansøgningssystemet

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ 🏠 Ibskervej 32	0	FMK	48,74	48,74	48,74	48,74	141,98	Nej	Ja
+ 🏠 Nørremarksvej 1	0	FMK	262,64	259,90	262,64	259,90	1.738,81	Ja	Ja
+ 🚚 Årsdale Fiskerleje, Ibsker	0	FMK	467,22	462,34	467,22	462,34	1.333,86	Ja	Ja

Etape 2

Med udvidelsen af bygningssettet i anden etape fås der yderligere 420 stipladser til drægtige søer, 180 stipladser til diegivende søer og 100 stipladser til polte. I de eksisterende og nye smågrisestalde er der regnet med 2.856 stipladser (7,2-30 kg) svarende til en gennemløbshastighed på 7,4 hold pr. stiplads, når grisene er 7 uger i stalden.

Resultatet af lugtberegningen i husdyrgodkendelse.dk fremgår af Tabel 13.

Tabel 13. Resultat af lugtberegning for etape 2 fra ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ 🏠 Ibskervej 32	0	NY	223,29	103,86	223,29	103,86	164,38	Nej	Nej
+ 🏠 Ibskervej 34	0	NY	223,29	103,86	223,29	103,86	338,98	Ja	Ja
+ 🏠 Nørremarksvej 1	0	NY	547,31	264,04	492,57	237,63	1.750,39	Ja	Ja
+ 🚚 Årsdale Fiskerleje, Ibsker	0	NY	739,99	392,83	739,99	392,83	1.313,27	Ja	Ja

Standardberegningen i husdyrgodkendelse.dk viser, at lugtgenæafstanden til nærmeste nabobeboelse (Ibskervej 32, 3730 Nexø) ikke er overholdt, fordi den korrigerede genæafstand er længere end den vægtede gennemsnitsafstand og længere end genæafstanden i nudrift for en eller flere stalde. Derfor er der udarbejdet en OML beregning til erstatning af standard lugtberegningen i ansøgningssystemet. Beregningen er foretaget på grundlag af 10 års vejrdata, hvilket betyder, at der kan foretages en skarp fremfor en konservativ tolkning af lugtdata.

OML-beregningen viser, at lugtgenekravet opfyldes ved den ansøgte produktion i etape 2, hvis:

- De nye afkast får samme diameter og minimum samme ydelse (m^3/h), som de eksisterende afkast for de respektive staldafsnit.
- Der anvendes miljøkryds i alle afkast på de nye staldafsnit med effekt svarende til afgørelsen fra Natur- og Miljøklagenævnet (sag nummer NMK-132-00101).
- Afkastene placeret 9,6 m fra kip på eksisterende og ny smågrise- og farestald forhøjes med 1,5 m.

OML beregningen er vedlagt som Bilag 4.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne. Disse emissioner reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

På baggrund af de indtastede oplysninger i ansøgningssystemet om dyretype, den maksimale belægning og staldsystemet i de enkelte staldafsnit er det beregnet, hvilken afstand der som minimum skal være fra lugtkilden til boliger i forskellige områdetyper, for at de definerede lugtgenekriterier er overholdt (se Tabel 12 og Tabel 13 i "Miljøteknisk redegørelse").

Lugtgenæafstandene med udgangspunkt i den nuværende og den ansøgte fremtidige produktion på Koosgård er beregnet i henhold til både Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel (Ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002). Beregningen er baseret på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for, hvordan øvrige forhold kan påvirke genæafstanden.

Systemet viser ved endt beregning det resultat, der giver den længste genæafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg. For Koosgård giver FMK-modellen den længste genæafstand i forhold til alle omboende i etape 1, mens resultatet efter den nye lugtberegningsmodel giver den længste genæafstand i etape 2, hvorfor det er disse afstande, der vil være gældende.

Uanset beregningsmetode indgår staldanlæg, som er placeret længere væk end 1,2 gange genæafstanden, ikke i lugtberegningen. Alle staldanlæg på Koosgård ligger længere væk end 1,2 gange den beregnede genæafstand i forhold til boliger i samlet bebyggelse og i byzone, og det elektroniske ansøgningssystem har derfor automatisk bortscreenet disse anlæg ved lugtberegningen i både etape 1 og 2.

I forhold til enkeltboligen, Ibskervej 32, er lugtgenekriteriet overholdt i etape 1 af projektet, mens den standardiserede beregning i etape 2 viser, at genæafstanden er længere end den vægtede gennemsnitsafstand til nabobeboelsen, og genekriteriet derfor ikke er overholdt. I forhold til næst-nærmeste enkeltbeboelse, Ibskervej 34, viser standardberegningen, at lugtgenekriteriet er overholdt.

OML-Multi beregning af lugtspredning

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, at Miljøstyrelsens standardiserede spredningsmodel efter ansøgers ønske helt generelt kan erstattes af en konkret spredningsberegning med OML-Multi modellen udarbejdet af Aarhus universitet. Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår det endvidere, at en alternativ konkret spredningsberegning kun kan foretages i forhold til FMK modellen ved meget afvigende ventilationsforhold i forhold til almindelig praksis.

Da Miljøstyrelsens lugtspredningsmodel i denne sag beregner den længste geneafstand, ønsker ansøger at supplere standardlugtberegningen (standardstald, normal ventilation og standardomgivelser) med en konkret OML-beregning for at vise, at lugtgeneafstanden til nærmeste enkeltbeboelse kan overholdes. Herved får ansøger mulighed for at tage højde for flere tekniske detaljer, som gælder specifikt for det aktuelle anlæg.

I den udarbejdede OML-beregning i spredningsmodellen OML-Multi 6.0 indgår 10 års vejrdata, og den tager højde for bl.a. den fremherskende vindretning og udformningen af terrænet mellem lugtkilden (staldene) og modtager (Ibskervej 32). Desuden er den præcise højde, placering og udformning af ventilationsafkastene indregnet.

Følgende forudsætninger er anvendt ved beregning af lugtspredningen fra Koosgård i spredningsmodellen OML-Multi 6.0:

- 10 års meteorologiske data
- Nærmeste nabobeboelse (Ibskervej 32) er beliggende i retning 40-50 grader (mod nordøst)
- Ingen terræneffekt indregnet, da nabobeboelsen ligger 6 m lavere end staldene på Koosgård
- Diameter for afkastene på de to farestalde er 600 mm og 800 mm på de øvrige staldafsnit
- Afkastene placeret 9,6 m fra kip på eksisterende og ny smågrise- og farestald forhøjes med 1,5 m
- I afkastene i de nye staldafsnit monteres miljøkryds, som medfører, at luftens afgangshastighed forøges
- Staldtemperatur i staldafsnit til søer og polte er 20° C, i staldafsnit til smågrise 22° C
- Ruheden af terrænet mellem stalde og nabobeboelse er sat til landbrug med læhegn (0,100 m)

Bornholms Regionskommune har gennemgået og godkendt de anvendte forudsætninger for beregningen. For at beregningen er retvisende, er det dog et krav, at vilkårene 3.6.1 - 3.6.4 overholdes. Dvs. at der på ethvert tidspunkt maksimalt må være dyr på stald på Koosgård med en samlet vægt på 406.440 kg (svarende til 1.300 søer med en gennemsnitlig vægt på 220 kg, 5.712 smågrise med en gennemsnitlig vægt på 18,6 kg og 200 polte med en gennemsnitlig vægt på 71,0 kg, som giver den beskrevne produktion i etape 2) og, at ventilationsforholdene indrettes som beskrevet (ydelse, diameter, afksthøjde og isætning af miljøkryds).

Luftens afgangshastighed er bestemt af afkastets ydelse og diameter. I OML-programmet er det ikke muligt at indtaste afgangshastigheder. Derfor er effekten af miljøkryds indregnet ved at justere på værdierne for afkastenes indre diameter og højde. Denne fremgangsmåde er i tråd med en afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet (NMK-132-00101), hvor Nævnet angiver, at anvendelse af miljøkryds svarer til en reduktion af afkastenes indre diameter med 30 % samt en forøgelse af afksthøjden med 0,3 m. Bornholms Regionskommune har valgt at følge denne afgørelse.

OML-Multi beregningen viser, at spredningen af lugtemissionen ikke bevirker en overskridelse af 15 OU_E/m^3 (lugtenheder) i retningen 40-50 grader i en afstand af 164 m fra det beregnede lugtcentrum. Lugtgenekriteriet i forhold til nærmeste enkeltbeboelse på Ibskervej 32, som ligger 169 m fra beregnet lugtcentrum, er således opfyldt.

Udskrifter med forudsætningerne for og resultatet af OML-beregningen er samlet i Bilag 4.

Det er således Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen af dyreholdet på Koosgård ikke vil betyde væsentlige gener for naboer i området omkring ejendommen. Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Koosgård, da der er forholdsvis langt til andre ejendomme med et væsentligt dyrehold. Derfor vurderer Bornholms Regionskommune, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger det tilladte niveau.

Der kan forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med omrøring og transport af husdyrgødning.

Da størstedelen af den producerede svinegylle vil blive opbevaret i de to nye gyllebeholdere, som bliver forsynet med fast overdækning i form af teltdug, forventes det ikke, at naboer eller forbigående vil blive generet af lugt fra opbevaringen af gylle på ejendommen.

Lugtemissionen fra husdyrbruget afhænger i høj grad af driften. Det stillede vilkår om renholdelse og god staldhygiejne skal bidrage til at begrænse lugtgenerne.

Hvis det viser sig, at omkringboende oplever væsentlige lugtgener ud over det forventelige, giver det stillede vilkår 3.8 kommunen mulighed for efterfølgende at kræve, at ansøger gennemfører lugtreducerende tiltag.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lugt:

- 3.6.1 Det skal på tilsynsmyndighedens forlangende godtgøres, at der på Koosgård maksimalt er dyr på stald med en samlet vægt på 406.440 kg. Dette vilkår kan opfyldes ved, at der i staldene maksimalt er 1.300 søer med en gennemsnitlig vægt på 220 kg, 5.712 smågrise med en gennemsnitlig vægt på 18,6 kg og 200 polte med en gennemsnitlig vægt på 71,0 kg, svarende til den beskrevne produktion i trin 2.
- 3.6.2 Afkasthøjde, afkastdiameter og ydelse skal være i overensstemmelse med forudsætningerne lagt til grund for OML-Multi beregningen.
- 3.6.3 Som forudsat i OML-beregningen skal der isættes miljøkryds/ensretter i alle afkast i de nye staldafsnit (ny drægtighedsstald (C), ny poltestald (H), ny smågrisestald (G) og ny farestald (I)). Effekten af miljøkryds/ensretter i form af øget afkasthastighed skal svare til en reduktion i afkastenes indre diameter på 30 % samt 30 cm forøgelse af afkasthøjden.
- 3.6.4 Eventuelle ændringer i ventilationsforholdene eller andet, der har indflydelse på staldanlæggets lugtgenæfstande, skal meddeles kommunen, og kommunen kan kræve en ny OML-beregning, som dokumenterer, at lugtgenæfstandene fortsat er overholdt.
- 3.6.5 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.
- 3.16.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

7.3 STØJ

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Daglige og periodiske støjkloder

Den primære støjkilde i forhold til gener for naboer vil være transport med køretøjer til og fra ejendommen. I det ansøgte vil der blive en øget transport af korn til ejendommen og dyr og gylle fra ejendommen. Den øgede transport består af ca. 15 transporter af gylle, 10 transporter af korn samt 26 transporter af dyr i etape 1. I etape 2 forventes yderligere ca. 210 transporter af gylle, 80 transporter af korn og 52 transporter af dyr.

Støj vil også forekomme fra ventilationsanlægget og foderfremstillingen, ved formaling af korn, ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen. I høst fyldes siloerne med korn.

Ud fra ejendommens placering i forhold til naboer, skønner ansøger, at støj fra produktionsanlægget ikke vil genere naboer og forbigående.

Driftsperiode for støjkloder

Transporterne foregår primært på offentlig vej og i dagtimerne. Driftstiden for øvrige daglige støjkloder vil være inden for normal arbejdstid.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Koosgård overholder miljøstyrelsens vejledende faste støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern transport. Trafikken til og fra Koosgård foregår ad offentlig vej, lb-skervej. Den øgede transport vurderes dog ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsbedrift.

Den angivne placering af anlægget til foderfremstilling i en bygning længst væk fra nærmeste nabobeboelse minimerer risikoen for gener fra en daglig støjkilde ved produktionen.

Bornholms Regionskommune vurderer således, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for omkringboende og forbipasserende.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støj:

- 3.19.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid*
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	18.00-22.00	45	1 time
	22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi**	22.00-07.00	55	

* Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden

** Maksimalværdierne af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A) på opholdsarealer ved nærliggende nabobeboelser.

- 3.19.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.19.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkloder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.19.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.19.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberedningsvejledning og foretages i punkter, som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

7.4 STØV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støvdudvikling kan primært forekomme i dagtimerne ved levering af foder og formaling af korn. Foderet blandes og udfodres i lukkede systemer, hvorfor der ikke vil være gener i forbindelse med blanding og udfodring. Foder leveret til ejendommen i løsvægt tippes af i en korngrav i foderladen. Halmen bringes til ejendommen snittet og presset i bigballer.

Intern kørsel på grusveje forekommer, men langt fra omboende. Støvbinder anvendes ved behov.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at risikoen for, at omkringboende og forbipasserende vil udsættes for væsentlige gener, vil være begrænset, da de potentielle støvkilder håndteres indendørs og godt skærmet fra vejen af bygningerne.

Det vurderes således generelt, at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokale gener. Samlet vurderer kommunen, at der ikke vil være væsentligt øgede støvgener som følge af udvidelsen.

Dog henvises der til god landmandspraksis, at al intern transport samt transport til og fra ejendommen skal foregå ved hensynsfuld kørsel for at begrænse støvgener. Alle aktiviteter på ejendommen skal planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støv:

3.20.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

7.5 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er opsat udendørs belysning i forbindelse med indgangen til forrummet (D). Placeringen ligger ud mod og 145 m fra lbskervejen. Lyset styres af en timer og er tændt mellem kl. 05 og 23, når det er mørkt.

I nudrift og ansøgt drift er der lys i staldene indenfor normal arbejdstid. I løbe- og drægtighedsstaldene vil der være lys i de anbefalede 14-16 timer pr. dag af hensyn til søernes reproduktion.

Koosgård ligger ca. 100 m fra nærmeste nabo. Ansøger vurderer, at belysningen på ejendommen ikke er til gene for naboerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene og uden for indgangen til bygningerne på Koosgård ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende eller være i strid med de landskabelige hensyn.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.6 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Generel skadedyrsbekæmpelse og forebyggelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Fluegener

Der foretages fluebekæmpelse med rovfluer. Dette vil også være tilfældet i ansøgt drift.

Rottebekæmpelse

Der holdes opryddet omkring bygningerne, som vedligeholdes, så steder med gode leveforhold for rotter begrænses. Der opretholdes en god staldhygiejne, og gødningen håndteres hensigtsmæssigt. Hvis rotter observeres, opsætter kommunen rottekasser med rottegift og forestår tilsynet med dem.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har ikke inden for de seneste år registreret problemer med rotter på ejendommen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes fluer, rotter og mus vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene 3.21.1 og 3.21.2 i denne miljøgodkendelse, burde der ikke opstå fluegener eller problemer med rotter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. skadedyr:

- 3.21.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi (www.dpil.dk). Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.21.2 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

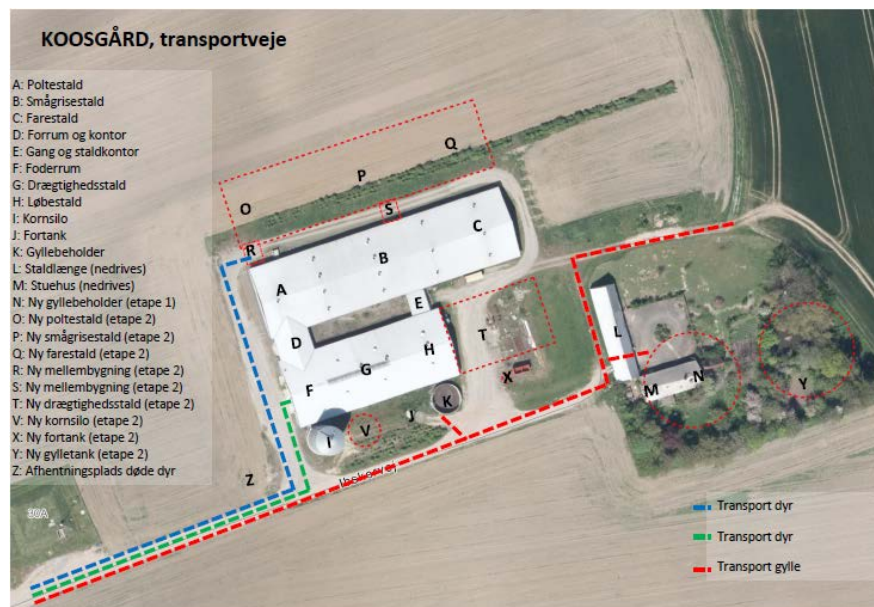
7.7 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Transport af dyr til og fra ejendommen og gylle til udbringningsarealerne (samt biogasanlæg efter udvidelserne) er de primære transportopgaver på Koosgård. Der forekommer ikke intern transport af husdyrgødning og dyr rundt på ejendommen, idet gyllen pumpes til gyllebeholder fra staldene, og anlægget er indrettet, så dyrene selv bevæger sig fra et staldafsnit til et andet.

Al transport til- og fra Koosgård sker ad Ibskervej og ind ad den private fællesvej, som også er adgangsvej til sommerhusbeboelsen på ejendommen Ibskervej 32. I Figur 7 er indtegnet adgangsvejene for dyretransportvogne og gyllevogne til hhv. stalde og gyllebeholdere.

Figur 7. Transportveje for dyr og husdyrgødning til og fra Koosgård

Dyr til ejendommen

Der indkøbes polte 4 gange årligt til ejendommen. Der sker ingen ændring i ansøgt drift etape 1 og 2.

Dyr fra ejendommen

I nudrift leveres slagtesøer til slagteri, og der sælges eller overføres smågrise til anden ejendom hver anden uge. I ansøgt drift leveres fortsat slagtesøer til slagteri hver anden uge. I etape 1 vil der desuden blive solgt/overført smågrise hver uge, og i etape 2 vil der blive solgt/overført 2 læs smågrise pr. uge. Dyretransporterne vil i etape 1 udgøre 78 transporter og 130 transporter i etape 2. Afhentning af søer vil foregå mellem kl. 4 og 6 og overførsel af smågrise i tidsrummet fra kl. 6 til 16.

Døde dyr

Der afhentes døde dyr 2 gange pr. uge, i alt 104 transporter årligt. Transporten sker normalt mellem kl. 16 og 22. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Foder til ejendommen

I høstperioden (august-september) er der ca. 70 transporter af korn til ejendommen. I etape 1 øges antallet af transporter til ca. 80 og i etape 2 til ca. 160 transporter pr. år. Transporten vil foregå i det tidsrum på døgnnet, hvor der høstes.

Indkøbt foder

Der indkøbes sojafoder og mineraler hver måned. Leveringen vil forekomme i tidsrummet kl. 7 til 16 på hverdage. Der sker ingen ændring i ansøgt drift, idet der vil blive leveret større mængder pr. gang.

Halm

I alt 12 transporter pr. år. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Dieselolie

I alt 6 transporter pr. år. Der sker ingen ændring i ansøgt drift.

Husdyrgødning

I nudrift er der ca. 255 transporter i forbindelse med udbringning af gylle. Antallet øges til 270 i etape 1 og 345 i etape 2. Til udbringningen benyttes egne gyllevogne på 25 tons. Transport af gylle vil foregå i tidsrummet kl. 7 til 16 på hverdage. I etape 2 vil der endvidere være 135 transporter pr. år til Biokraft A/S, idet der er regnet med lastbiler, som kan rumme op til 35 m³.

Udbringningsarealerne er placeret i tilknytning til ejendommene Koosgård, Ellesgaard, Naskegård og Vanggård samt ved den bygningsløse ejendom på Aspevej 27b og ved forpagtningen fra Brogård på Svanekevej 32. Transport af husdyrgødning foregår uden om tættere bebygget område. Gylle til markerne ved Vanggård vest for Nexø by transporteres via Klinteby Kirkevej og Ø. Slamravej - dvs. uden om byzone.

Tabel 14 viser en oversigt over det samlede antal transporter til og fra Koosgård og ændringerne efter udvidelserne.

Tabel 14. Antallet af transporter til og fra Koosgård – antal læs/år

Type af transport	Nudrift	Etape 1	Etape 2	Ændring i forhold til nudrift
Dyr til ejendommen	4	4	4	0/0
Dyr fra ejendommen	52	78	130	+26/+78
Døde dyr fra ejendommen	104	104	104	0/0
Korn i høstperioden	70	80	160	+10/+90
Indkøbt foder	12	12	12	0/0
Halm	12	12	12	0/0
Dieselolie	6	6	6	0/0
Gylle til udbringning/aftalearealer	255	270	345	+15/+90
Gylle til Biokraft A/S	0	0	135	0/+135
Total	515	566	908	+51/393

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Koosgård ligger 140 m fra den offentlige vej, Ibskervej. Adgangsforholdene til og fra ejendommen er derfor gode.

Tabel 14 viser omfanget af nuværende og skønnede transporter til og fra ejendommen efter udvidelserne. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende, når det ikke er angivet som et vilkår. I forbindelse med udvidelsen er der regnet med en stigning i det totale antal transporter på ca. 10 % efter etape 1 og ca. 75 % efter etape 2 især som følge af ekstra bortkørsel af smågrise og gylle fra ejendommen og tilkørsel af korn til ejendommen.

Koosgård ligger ikke i nærheden af tættere bebyggede områder. Da hovedparten af transporterne til og fra ejendommen desuden vil foregå inden for normal arbejdstid, vurderer Bornholms Regionskommune, at omfanget af transporter efter udvidelsen ikke vil påføre omkringboende væsentlige gener.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. transport:

3.18.2 Transport af gylle til udbringningsarealerne må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.

7.8 OVERFLADEVAND OG SPILDEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

På Koosgård benyttes en vaskerobot ved rengøring i staldafsnittene. I nudrift vaskes én sektion hver anden uge i fare- og smågrisestalden. I ansøgt drift vaskes én sektion pr. uge i fare- og smågrisestalden. Øvrige staldafsnit vaskes én gang årligt. Rengøringen omfatter også ventilationsanlæg m.m. Vand til overbrusning indgår i de anførte vandmængder til vask – se Tabel 15.

Vask af transportvogn og redskaber foretages ikke på Koosgård. De opsamlede mængder restvand på ejendommen udgøres således alene af vand fra staldene.

Tabel 15. Typer og mængder af restvand fra produktionen på Koosgård

Vand (m ³)	Nudrift	Etape 1	Etape 2
Vand fra vask af stalde og overbrusning	1.500	1.600	3.125

Vandafledning

Alt vand fra rengøring af staldene ledes til gyllebeholder. Ved beregning af den nødvendige opbevaringskapacitet for gylle er der taget højde for standardmængder af vaskevand inkl. drikkevandsspild fra staldene.

Der er toilet og bad i forbindelse med forrummet (bygning D). Alt sanitært vand fra forrummet ledes til septiktank.

Der vil være tagrender på alle eksisterende og nye bygninger. Regnvand fra tagene ledes til dræn.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ansøger har redegjort for, at sanitært spildevand fra personalets toilet- og badefaciliteter i forrummet ikke afledes til gyllebeholder.

Ved opførelse af nye bygninger i forbindelse med udvidelsen, skal der indhentes tilladelse til udledning af mængderne af tagvand, der ledes til dræn.

Som beskrevet i afsnit 5.4 "Produktion og opbevaring af husdyrgødning" er det beregnet, at kapaciteten i ejendommens opbevaringsanlæg er tilstrækkelig til at kunne rumme de givne mængder svinegylle og restvand i både etape 1 og 2 af ansøgt drift, idet der opføres 2 nye gylleholdere.

Bornholms Regionskommune vurderer, at håndteringen af de beskrevne mængder restvand sker i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, således at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Desuden vurderes det, at risikoen for tilledning af forurenende stoffer som olie- og pesticidrester til opbevaringsanlæggene er begrænset, idet markarbejdet udføres fra anden ejendom, og der ikke foretages vask af traktor og redskaber/sprøjte på Koosgård.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. overfladevand og spildevand:

- 3.22.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.22.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- 3.22.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.22.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

7.9 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fast affald

Alt fast affald samles, sorteres og afleveres til BOFA.

Affaldet omfatter forbrændingseget affald i form af emballage fra mineraler, hydratkalk etc. Den samlede mængde brandtbart affald er på maks. 12 tons pr. år. Tomme spraydåser og glasaffald bl.a. i form af lysstofrør og tomme medicinflasker fra produktionen udgør ca. 200 kg pr. år.

Mængden af forbrændingseget affald forventes ikke øget væsentligt i etape 1. I etape 2 forventes mængden øget ca. 20 tons pr. år, mens mængden af spraydåser og glasaffald forventes øget til ca. 400 kg pr. år.

Derudover er der en begrænset mængde jern- og metalaffald (ca. 500 kg pr. år). Dette affald afleveres eller afhentes af en produkthandler.

Der foretages ikke ændringer i håndtering af fast affald i ansøgt drift.

Olie og kemikalieaffald

Der er ingen olie- og kemikalieaffald fra ejendommen, idet markdriften forestås fra ejers anden ejendom.

Der vil ikke ske ændringer i ansøgt drift.

Veterinærmedicin

Eventuelle medicinrester opbevares i staldkontoret (bygning E) og tages retur af dyrlæge eller afleveres på apotek.

Der vil ikke ske ændringer i ansøgt drift.

Animalsk affald

Ved nuværende drift er der en dødelighed på 10 % blandt søerne, 2 % blandt smågrisene og 2 % blandt poltene. Dødeligheden skønnes ikke at øges ved ansøgt drift. Den maksimale dødelighed vurderes til 12 % blandt søerne og 3 % blandt smågrise og polte (se Tabel 16).

Tabel 16. Antal døde dyr/år i nudrift og skønnet efter udvidelse

Døde dyr/år	Nudrift	Etape 1	Etape 2
Søer	60	70	130
Smågrise	390	364	850
Polte	8	8	14
Antal døde dyr i alt (antal tons)	458 (19,5 t)	442 (21,5 t)	994 (42,5 t)

Døde dyr (EAK kode 02 01 02) bortskaffes løbende til Daka SecAnim.

Afhentningsstedet for døde dyr er placeret på et hjørne ved indkørslen til staldanlægget (Z på anlægstegningen). Kadaverne placeres i en container eller på et hævet underlag og overdækket med kadaverkappe. Afhentningsstedet er afskærmet.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og der skal derfor føres registrering over affaldsproduktionen og håndteringen efter de gældende regler.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes nedenstående vilkår vedr. affald vil affaldshåndteringen på Koosgård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. affald:

- 3.24.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.24.2 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S' affaldsregulativer.
- 3.24.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativer (haveaffald).
- 3.24.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.24.5 I henhold til bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr skal døde dyr indtil afhentning opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr, og under sådanne forhold, at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.24.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.24.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.
- 3.24.8 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 3.25.2 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.
- 3.25.4 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

8 PRODUKTIONENS MILJØPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives og vurderes, i hvor høj grad ammoniak fra anlægget og udbringningsarealerne påvirker beskyttet natur og sårbare arter. Desuden beskrives og vurderes påvirkningen af overfladevand og grundvand pga. tab af kvælstof og fosfor fra driften af markerne.

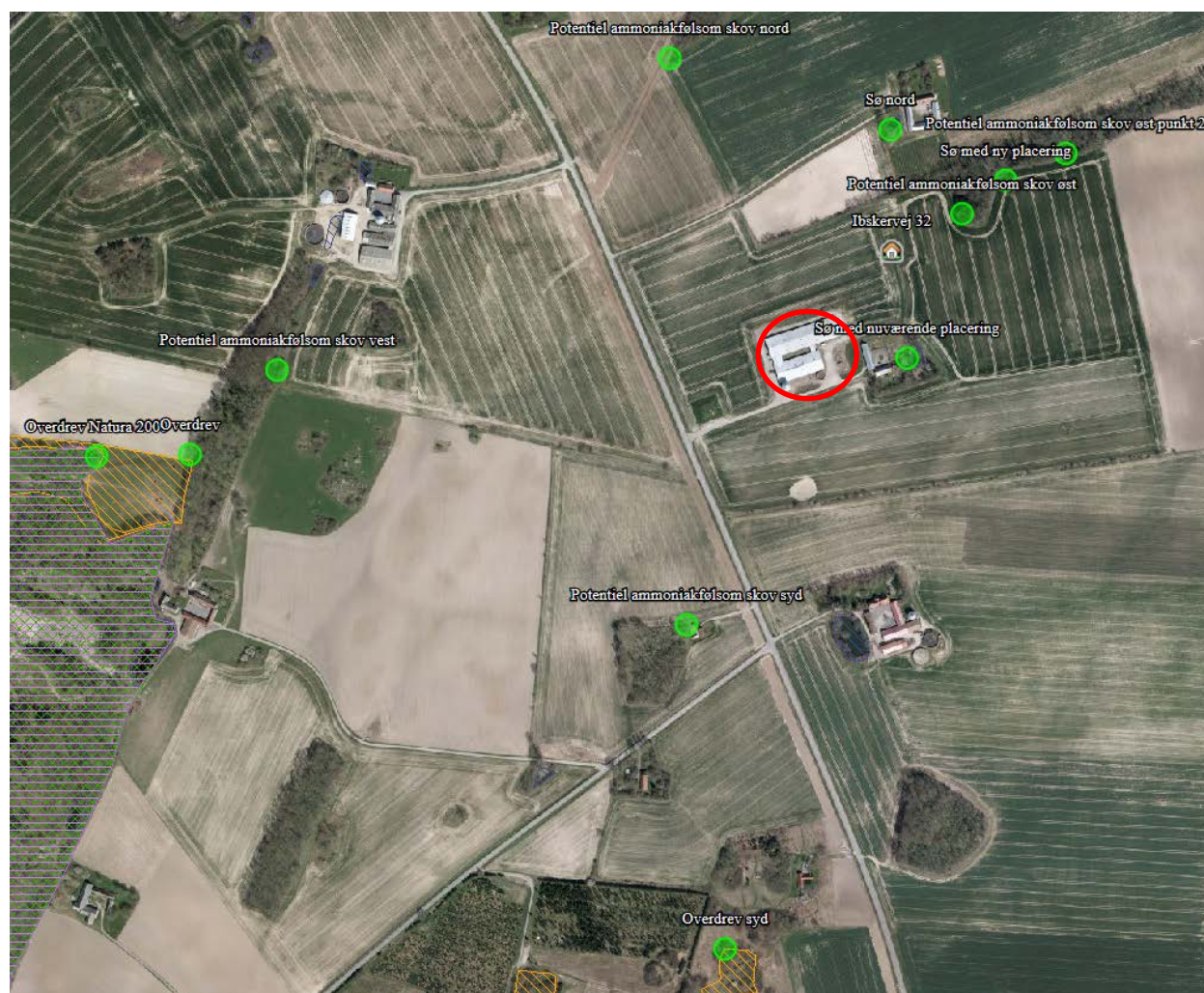
8.1 AMMONIAKDEPOSITION-PÅVIRKNING AF NATUR OG BILAG IV-ARTER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ammoniakdeposition fra anlægget

Ammoniakemissionen fra anlægget på Koosgård bevirker, at omkringliggende naturområder vil blive påvirket ved nedfald af ammoniak. Denne ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Koosgård er beregnet for produktionsændringerne i både etape 1 og etape 2. Da ammoniakfordampningen fra anlægget er størst efter den sidste etape af udvidelsen, vil denne være 'worst case' i forhold til påvirkning af naturområderne. Det er derfor kun resultatet af beregningerne i etape 2, som vises her i teksten. Beregningerne er foretaget til naturområder, som i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen betegnes kategori 1-, 2- og 3-natur, til potentielt ammoniakfølsomme skove samt til § 3 udpegede søer inden for 300 m af anlægget. Beliggenheden af beregningsskemaerne fremgår af kortet i Figur 8.

Figur 8. Beregningsskemaer for ammoniakdeposition i området omkring Koosgård. Fra husdyrgodkendelse.dk scenarieskema nr. 91148

Beregningen af ammoniakdepositionen i de angivne punkter ved produktionen i etape 2 kan ses i Tabel 17. Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift - og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, den ansøgte produktion forårsager. Den tilladte produktion efter VVM-screeningen i 2006 er brugt som udgangspunkt for beregningen af merdepositionen, da alle udvidelser eller ændringer 8 år tilbage i tid skal indgå i vurderingen. Beregning af merdepositionen er også foretaget i forhold til den nuværende tilladte produktion men er ikke vist, da resultatet ikke er 'worst case'.

Tabel 17. Beregnet ammoniakdeposition i etape 2 til kategori 1-, 2- og 3-natur omkring Koosgård og til potentielt ammoniakfølsomme skove samt søer beliggende inden for 300 m. Vurdering i forhold til VVM-screenet produktion fra 2006. Fra husdyrgodkendelse.dk (scenarioskema nr. 91148)

Navn	Kategori ▲	Opretter	Kumulation	Ruhed	Merdeposition [kgN]	Totaldeposition [kgN]
Overdrev Natura 2000	1	Ansøger	En ejendom	S	+0,2	0,4
Overdrev	2	Ansøger	En ejendom	Mk	+0,2	0,3
Potentiel ammoniakfølsom skov vest	3	Ansøger	En ejendom	S	+0,3	0,6
Potentiel ammoniakfølsom skov øst	3	Ansøger	En ejendom	S	+2,5	4,5
Sø med nuværende placering	3	Ansøger	Nul ejendomme	V	+25,9	33,3
Sø med ny placering	3	Ansøger	Nul ejendomme	V	+0,9	1,6
Sø nord	3	Myndighed	Nul ejendomme	V	+0,7	1,2
Potentiel ammoniakfølsom skov syd	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,5	1,1
Potentiel ammoniakfølsom skov nord	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,5	0,9
Overdrev syd	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	+0,1	0,2
Potentiel ammoniakfølsom skov øst punkt 2	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,0	1,9

Den eksisterende sø og den kommende nye sø placeret hhv. øst og nordøst for anlægget samt søen ved Ibskervej 34 er i skemaet benævnt kategori 3-natur. Det samme gælder de 4 potentielt ammoniakfølsomme skove. I henhold til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug omfatter kategori 3-natur ikke søer og kun i visse tilfælde skove. Af programtekniske grunde og for at kunne foretage beregning af ammoniakdeposition til søerne og skovene, er de medtaget under denne kategori.

Den østlige afgrænsning af Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (habitat-område H162 og fuglebeskyttelsesområde F80) ligger 830 m vest for Koosgård.

Nærmeste kategori 1-natur er den vestlige del af et overdrevsareal, der ligger i kanten af Natura 2000-området ca. 900 m fra Koosgård. Totaldepositionen til overdrevet beregnes i husdyrgodkendelse.dk til 0,2 kg N og merdepositionen til 0,0 kg N i etape 1. I etape 2 beregnes totaldepositionen til 0,4 kg N og merdepositionen

onen til 0,2 kg N. Beskyttelsesniveauet er en maksimal totaldeposition på 0,4 kg N, idet der er placeret yderligere én ejendom med over 150 DE (Ellesgaard) inden for 500-1.000 m af overdrevet og, der ikke ligger husdyrbrug større end 500 DE inden for en afstand, som kan medføre påvirkning af naturområdet med mere end 0,3 kg N/ha.

Nærmeste kategori 2-natur er den østlige del af overdrevet uden for Natura 2000-området og beliggende ca. 780 m vest for Koosgård. Overdrevets samlede areal er 3-4 ha. I etape 1 beregnes totaldepositionen til 0,2 kg N og merdepositionen til 0,0 kg N. I etape 2 beregnes totaldepositionen til 0,3 kg N og merdepositionen til 0,2 kg N.

Mod syd ligger der 3 overdrev, som alle er mindre end 2,5 ha og registreret som § 3 beskyttede. Overdrevne hører under kategori 3-natur. Afstanden til det nærmeste er 770 m. Totaldepositionen hertil er beregnet til 0,1 kg N og merdepositionen til 0,0 kg N i etape 1. I etape 2 er totaldepositionen beregnet til 0,2 kg N og merdepositionen til 0,1 kg N.

Der er beregnet ammoniakdeposition til 4 nærliggende småskove rundt om Koosgård. De er alle på kort markeret som potentielt ammoniakfølsomme og kan således være kategori 3-natur. Totaldepositionen og merdepositionen til skovområdet ca. 210 m nordøst for ejendommen er beregnet til hhv. 2,4 kg N og 0,3 kg N i etape 1 og hhv. 4,5 kg N og 2,5 kg N i etape 2.

Tallene for ammoniakdeposition til de 3 øvrige skove i etape 2 kan ses i Tabel 17. Hverken i etape 1 eller i etape 2 ligger merdepositionen for disse 3 skove over 0,5 kg N.

Nærmeste § 3 beskyttede sø ligger ved ejendommen ca. 95 m fra de eksisterende staldbygninger. Der er ansøgt om dispensation til at flytte søen ca. 220 m mod nordøst tæt på et mindre skovstykke. Til søen med dens nuværende placering er beregnet en totaldeposition på 16,5 kg N og en merdeposition på 9,2 kg N i etape 1. I etape 2 beregnes en totaldeposition på 33,3 kg N og en merdeposition på 25,9 kg N. Med den ønskede nye placering beregnes total- og merdepositionen til hhv. 0,9 kg N og 0,1 kg N i etape 1 og hhv. 1,6 og 0,9 kg N i etape 2.

Ved ejendommen Ibskervej 34 ligger en sø på 200 m² ca. 235 m fra Koosgård. Totaldepositionen til søen er beregnet til 0,6 kg N og merdepositionen til 0,1 kg N i etape 1. I etape 2 beregnes en totaldeposition på 1,2 kg N og en merdeposition på 0,7 kg N.

Ammoniakdeposition fra udbringning af husdyrgødning

Ved udbringning af husdyrgødning følges reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, dvs. nedfældning af gylle på sort jord og græs, og slangeudlægning af gylle til vintersæd.

Randzonen er ophævet, og arealerne, hvor udlægning af 10 m randzoner var krævet, forventes at blive dyrket fremadrettet. Langs vandløb og søer med krav om 2-m bræmmer vil denne afstand blive overholdt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. I disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktion kan give anledning til udslip af ammoniak og kan derfor påvirke især næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, renholdelse, håndteringen af husdyrgødningen m.v.

Beskyttelsesniveau ved ammoniakfølsomme naturområder

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 1. januar 2007, dog højst en 8-årig periode.

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Koosgård

Kategori 1-natur

Med en beregnet maksimal totaldeposition i etape 2 på 0,4 kg N/ha/år fra Koosgård til overdrevarsarealet beliggende i Natura 2000-område 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' er kravet til maksimal totaldeposition til kategori 1-natur overholdt, da der ud over det ansøgte kun ligger ét andet husdyrbrug i nærheden af kategori 1-naturområdet.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Det er beregnet, at overdrevarsarealet 780 m vest for Koosgård efter udvidelsen i etape 2 vil blive påvirket med en totaldeposition fra husdyrproduktionen på 0,3 kg N/ha/år. Kravet er derfor overholdt både i etape 1 og 2.

Kategori 3-natur

Kommunen kan ikke stille krav om en maksimal merdeposition på mindre end 1,0 kg N/ha/år til kategori 3-naturområder. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget i løbet af de seneste 8 år.

Merdepositionen til de tre overdrev er i etape 2 beregnet til maksimalt 0,1 kg N/ha/år, og områderne er derfor ikke undersøgt yderligere, da der ikke her kan stilles krav om lavere deposition.

Skoven mod nordøst er den eneste af de potentielt ammoniakfølsomme skove omkring ejendommen, som ifølge beregningerne for etape 2 vil modtage en merdeposition større end 1 kg N/ha/år, og Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en konkret vurdering af, om skoven falder ind under betegnelsen kategori 3-natur som ammoniakfølsom skov og dernæst hvilket beskyttelsesniveau, der skal stilles for skoven. Bornholms Regionskommune har ikke taget stilling til, om de 3 øvrige skove i nærheden af Koosgård falder ind under betegnelsen ammoniakfølsom skov, idet merdepositionen til alle skovene er under 1 kg N/ha/år, og der derfor ikke kan stilles yderligere krav.

Vurdering af skov nordøst for Koosgård

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*

- *der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

På Videnskabernes Selskabs kort fra 1805 er der ikke skovsignatur på arealet, men på kortene fra 1883-87, 1930'erne og 1970'erne er der skovsignatur på arealet. Arealet er ikke udpeget som et areal med 200 års skovkontinuitet på Miljøministeriets GIS-lag, hvilket kan stemme overens med, at der ikke var skov på arealet i 1805. Der har således formodentlig ikke været skov på arealet i 200 år.

Arealet er en smal skovbræmme langs et lille vandløb. Vandløbet løber i en lille dalsænkning med en lille skrænt op til markfladen. Skoven vokser på arealet omkring vandløbet og hen til/opad skrænten. Nogle steder er skovbunden fugtig/våd i større partier. Det vurderes, at arealet på grund af terrænforhold og fugtighed aldrig har været dyrket mark, og at skoven således er groet frem af sig selv på et naturareal.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov eller kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at skoven skal defineres ammoniakfølsom og dermed kategori 3-natur, idet den vurderes at være groet frem af sig selv på et areal, som ikke har været dyrket mark.

Vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten

Idet skoven er at betragte som kategori 3-natur, skal kommunen afklare, om området er en del af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Som grundlag for denne afklaring skal kommunen iflg. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 inddrage alle fire følgende kriterier:

- *det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,*
- *om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,*
- *det aktuelle naturområdes naturkvalitet og*
- *kvælstofbidrag til området fra andre kilder (f.eks. markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.*

Det fremgår endvidere, at *'kriterierne skal inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.'*

Status i kommuneplanen m.v.

Skoven er omfattet af en udpegning som særligt naturområde, som omfatter alle fredsskove, § 3-arealer, fredede arealer, Natura 2000-områder m.v.

Fredning, naturplejeindsats m.v.

Arealet er fredsskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje.

Skovens naturkvalitet

Bornholms Regionskommune har besigtiget skoven den 21. april 2016. Dele af skoven endvidere den 4. marts 2015. Skoven er en smal bræmme af skov på skrænter omkring et lille vandløb. Der er tale om blandet løvskov med dominans af ask og fuglekirsebær. Der er indplantet små tætte nåletræsbeplantninger et par steder i skoven, men løvtræ er ellers helt dominerende. Hvid anemone dominerede i bundfloraen på besigtigelsestidspunktet i april. Plantelisten fra besigtigelsen kan ses i Bilag 5.

Foto 5. Skov ved Koosgård i april

Indikatorarter

Der er ved besigtigelserne af skoven fundet to arter, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter fra listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25. Det er arterne storblomstret kodriver og kristtorn. Storblomstret kodriver som en lille bestand og kristtorn kun som et enkelt lille eksemplar.

Foto 6. Storblomstret kodriver i skoven ved Koosgård

Skovtype

Skovtypen har nogen lighed med habitatskovtype 91E0 'Elle- og askeskov ved vandløb, søer og væld'. Af de 48 arter nævnt som karakteristiske arter for naturtypen er rød-el, ask, akselblomstret star, skov-star, almindelig mjøddurt og vorterod (seks arter) fundet i skoven. Ved en besigtigelse igen senere på sæsonen er det muligt, at der kan registreres flere arter.

Samlet vurdering af naturkvalitet

Skoven er karakteriseret ved en lang driftshistorie og kontinuitet. Skove med en lang kontinuitet som de gamle bondeskove har en historie og en artssammensætning, som ofte gør dem værd at værne om som

naturtype. Skoven har nogen lighed med en habitatnaturtype, og der er registreret to arter, der er naturskovsindikerende eller gammelskovesarter. Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at skoven i denne sammenhæng har en moderat til god naturkvalitet.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Baggrundsbelastningen med ammoniak er ifølge Danmarks Miljøportal på 14,0 kg N/ha/år for dette område (opgjort i felter på 6 x 6 km). Baggrundsbelastningen udgøres af deposition fra både landbrug og industri/transport og fra kilder både lokalt og udenlands.

Skoven påvirkes allerede i mindre grad af kvælstofbidrag fra produktionen på Koosgård, hvor der har været en større svineproduktion i en årrække. Ammoniakdepositionen fra produktionen på Koosgård ved nudrift er i ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk beregnet til at ligge på op til 2,0 kg N/ha/år i kanten af skoven tættest på staldene. Udledningen fra Koosgård i nudrift indgår som en del af baggrundsbelastningen udregnet som et gennemsnit over et større område. Ca. 740 m vest for skoven ligger ansøgers anden ejendom med svineproduktion, Ellesgaard, men på grund af den store afstand vurderes denne ikke at påvirke skoven med ammoniakdeposition af betydning. Skoven påvirkes dog af ammoniak fra udbringning af gylle på markerne på begge sider af skoven.

Konklusion

Skoven nordøst for Koosgård er ikke beskyttet i kommuneplanen eller målsat udover, at det er fredsskov, hvilket dog ikke beskytter skoven mod for eksempel rydning og genplantning eventuelt med andre arter. Skoven vurderes ud fra artssammensætningen at have en moderat til god naturværdi. Jordbunden er muldbund og vurderes ud fra vegetationens sammensætning at være naturligt forholdsvis næringsrig. Skoven påvirkes i forvejen af ammoniakdeposition fra baggrundsbelastning og i begrænset grad af ammoniak fra Koosgård i nudrift samt af ammoniak fra udbragt gylle på markerne, der grænser op til skoven. Den ansøgte udvidelse af produktionen vil påvirke skoven tættest på bygningerne med en begrænset merdeposition på op til 2,5 kg N/ha/år.

Bornholms Regionskommune vurderer, at skoven ligesom andre bornholmske bondeskove er af lokal naturmæssig værdi, men at skoven ved Koosgård ikke vurderes at rumme *særlige* regionale og lokale naturinteresser, og at jordbunden i skoven i øvrigt er naturligt forholdsvis næringsrig. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor der er grundlag for at fastsætte skærpede vilkår om at nedbringe ammoniakdepositionen i forhold til skoven.

Det er på ovenstående baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den planlagte udvidelse på Koosgård ikke vil påvirke naturindholdet på lokaliteter omkring ejendommen væsentligt eller medføre forringelser i tilstanden for kvælstoffølsomme naturområder.

Påvirkning af naturområder i nærheden af markarealerne

Ammoniakpåvirkningen af et naturområde fra et udbringningsareal er i udpræget grad et lokalt fænomen, som især afhænger af afstanden mellem naturområdet og udbringningsarealet samt husdyrgødningstype og udbringningsteknik.

Afgørende for, om udbringning af husdyrgødning fører til tilstandsændringer i nærliggende naturområder, er ammoniakfordampningens og -depositionens størrelse. Hvis den ansøgte udbringning af husdyrgødning indebærer en ammoniakdeposition over 1 kg N pr. ha pr. år, kan det føre til tilstandsændringer. Hvis ammoniakpåvirkningen er under 1 kg N pr. ha pr. år, vil den ansøgte udbringning ifølge tilgængelig viden næppe føre til tilstandsændringer i områdets naturindhold.

Ifølge Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøregulering af husdyrhold vil der ved udbringning af ubehandlet svinegylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter. Hvis gyllen nedbringes hurtigt, nedfældes, eller der anvendes forsuret gylle, vil påvirkningen selv tæt på naturområder være langt under 1 kg N/ha. Det fremgår endvidere, at "*hvis de nærliggende naturarealer ikke ligger inden for et Natura 2000-område eller indeholder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, vil det således i de fleste tilfælde ikke være nødvendigt at stille skærpede krav*".

Ifølge Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøregulering af husdyrhold vil der ved udbringning af ubehandlet svinegylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter. Hvis gyllen nedbringes hurtigt, nedfældes, eller der anvendes forsuret gylle, vil påvirkningen selv tæt på naturområder

være langt under 1 kg N/ha. Det fremgår endvidere, at "hvis de nærliggende naturarealer ikke ligger inden for et Natura 2000-område eller indeholder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, vil det således i de fleste tilfælde ikke være nødvendigt at stille skærpede krav".

Ingen af bedriftens udbringningsarealer ligger tættere end 21 m på ammoniakfølsom natur i Natura 2000-områder:

- Mark 4 og 4-1 ligger ca. 25 m fra et § 3 overdrev i Natura 2000-området Paradisbakkerne (Helvedsbakker).
- Mark 14-1 ligger op til et § 3 overdrev, der ligger delvist i Natura 2000-området Paradisbakkerne. Marken ligger ca. 21 m fra den del af overdrevet, som ligger inden for Natura 2000-området, og ca. 25 m fra et stilkege-krat – begge habitatnaturtyper.
- Mark 66 ligger 45 m fra en elle-askeskov, dog med et læhegn imellem (Paradisbakkerne - Østermarie Plantage).
- Mark 61 og 62 ligger ca. 14 m og mark 13 og 14 60-100 m fra kanten af Natura 2000-området ved Paradisbakkerne (ikke § 3 eller habitatnatur).
- Mark 51, 52 og 52-1 ligger 25 m eller mere fra Natura 2000-området ved Gyldenså (ikke § 3 eller habitatnatur).

Idet udbragt svinegylle ikke vurderes at påvirke med over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter, vurderes udbringningen af husdyrgødning ikke at påvirke ammoniakfølsom natur i Natura 2000-områder væsentligt.

Uden for Natura 2000-område grænser aftaleareal mark 12 helt op til et § 3-beskyttet overdrev, dog er der en træække i kanten af overdrevet. Endvidere ligger der nogle steder § 3-udpegede søer/vandhuller nærmere end 10-20 m fra arealerne.

Ifølge ansøger anvendes arealerne også til udbringning af husdyrgødning i nudrift. Den ansøgte udvidelse medfører således ingen væsentlige ændringer i udbringningen af husdyrgødning. Det er endvidere Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., samt vandløbslovens krav om 2 meter dyrkningsfri bræmme langs mange søer og vandløb sikrer tilstrækkeligt imod ammoniakpåvirkning af øvrige naturområder (det vil sige naturområder, som ikke ligger i Natura 2000-område eller indeholder yngle- og rasteområder for bilag IV-arter).

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af næringsstoffer gennem udvaskning og ved direkte afstrømning til recipienterne – se afsnit 8.2.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at udbringning af svinegylle efter gennemførelse af den ansøgte udvidelse på Koosgård generelt ikke vil påvirke lokaliteter i nærheden af udbringnings- og aftalearealerne eller deres naturindhold væsentligt. Se nærmere redegørelse for påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter i afsnittene herunder.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge § 6 i bekendtgørelse nr. 188 af 16. februar 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) skal der, før der træffes afgørelse i en sag om miljøgodkendelse af husdyrbrug, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under "Kategori 1-natur" ovenfor, er nærmeste Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', som er beliggende ca. 830 m vest for Koosgård.

Natura 2000-området påvirkes med en beregnet total ammoniakdeposition på 0,4 kg N/ha/år fra produktionen på Koosgård. Denne påvirkning er så lille, at den ikke vurderes at have nogen væsentlig effekt på området.

Ingen af udbringnings- eller aftalearealerne ligger i Natura 2000-områder. Flere udbringningsarealer er beliggende tæt på Natura 2000-områderne 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' eller 'Gyldenså', men ingen

af arealerne ligger nærmere end ca. 21 m på udpeget habitatnatur eller større heder/overdrev i Natura 2000-områderne.

Som beskrevet i afsnittet ovenfor vil der ved udbringning af svinegylle ikke være ammoniakpåvirkning på over 1 kg N/ha bortset fra evt. de nærmeste 10 meter. Udbringning af svinegylle på bedriftens udbringningsarealer og aftalearealer vil således ikke påvirke udpeget natur i Natura 2000-områder væsentligt.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne, hverken fra produktionsanlæggene eller fra arealerne.

Påvirkning af bilag IV-arter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Bornholms Regionskommune har fra egne data samt fra naturdata på Danmarks Miljøportal ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter nærmere end mere end 1.000 m fra Koosgård.

Inden for 300 m fra produktionsanlæggene på Koosgård ligger to små søer henholdsvis ca. 80 m og 235 m fra nærmeste kommende staldbygning. Kommunen har ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter i disse søer, men de kan potentielt udgøre levesteder for bilag IV-arter som padder.

Bornholms Regionskommune har givet dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til nedlæggelse af søen tættest på ejendommen mod, at der etableres en erstatningssø på ca. 480 m² ved skovområdet langs grøften mod nordøst. Kommunen vurderer, at tiltaget ikke vil påvirke bilag IV-arter i negativ retning. Tværtimod kan indgrebet forbedre områdets potentiale som levested for bilag IV-arter og andre arter, idet den nye sø vurderes at blive et bedre potentielt levested for bl.a. padder end den eksisterende sø.

Idet området er et potentielt yngleområde for beskyttede paddearter, skal nedlæggelsen af søen ske uden for padders yngletid, det vil sige i perioden 15. september til 15. februar. Nedlæggelse i yngleperioden ville kunne fjerne både æg og haletudser.

Selvom kommunen ikke har kendskab til forekomst af bilag IV-arter eller andre særligt beskyttede arter i området omkring Koosgård, kan arter omfattet af bilag IV såsom padder, markfirben og flagermus dog have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæg og de dyrkede marker, herunder søer og skove i området.

Der er beregnet ammoniakdeposition til de potentielle levesteder for bilag IV-arter, dvs. søer beliggende nærmere end 300 m fra Koosgård. Til søen tættest på anlægget, som kommunen har givet dispensation til at flytte, er der beregnet en merdeposition på 25,9 kg N/ha/år. Til placeringen, hvor den nye sø skal graves, er der beregnet en merdeposition på 0,9 kg N/ha/år, og til søen beliggende nord for Koosgård er der beregnet en merdeposition på 0,7 kg N/ha/år (se Tabel 17 under "Miljøteknisk redegørelse" i begyndelsen af afsnittet). Merbidrag på under 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer

og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150). Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, og naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at idet der er tale om i forvejen næringsrige søer, vil det atmosfæriske kvælstofbidrag fra produktionen på Koosgård ikke medføre en væsentlig ændring i lokaliteternes tilstand, og at der på den baggrund ikke er behov for at stille skærpede vilkår. Endvidere erstattes den nærmest beliggende sø, som vil modtage en stor mængde ammoniak, af en ny sø længere væk, som vil modtage væsentligt mindre ammoniak.

Kommunen har ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter i umiddelbar nærhed af udbringnings- eller aftalearealerne. Det er endvidere Bornholms Regionskommunes vurdering, at en eventuel merpåvirkning gennem ammoniakdeposition til søer i nærheden af arealerne vil være så begrænset, at den ikke vil udgøre en væsentlig påvirkning. Endvidere er det kommunens vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., samt bestemmelserne om 2 m bræmmer langs mange vandløb og søer sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af gylle fra udbringning til beskyttede naturområder som bl.a. søer og åer.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at bilag IV-arter og deres yngre- og rasteområder ikke trues af den ansøgte udvidelse.

VILKÅR

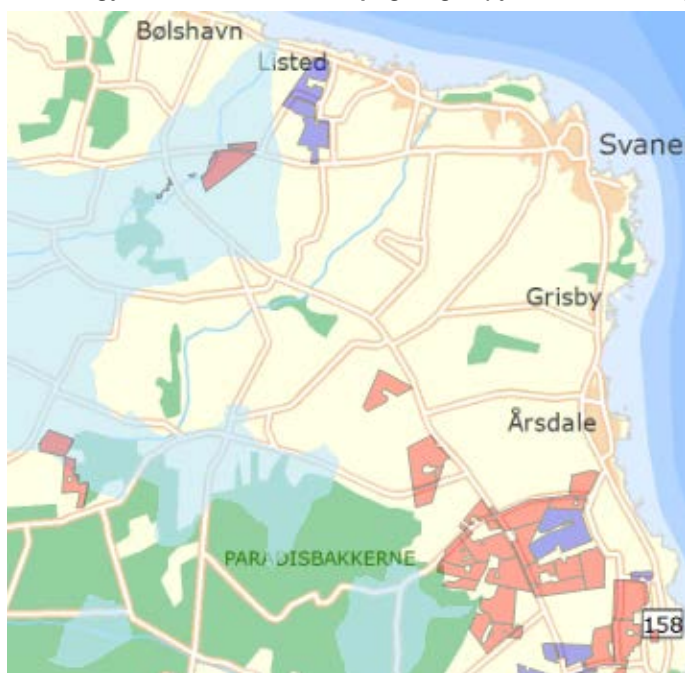
På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

8.2 PÅVIRKNING AF JORD OG OVERFLADEVAND FRA MARKAREALERNE

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I nudrift udbringes husdyrgødningen fra Koosgård og ejers øvrige produktioner på egne og forpagtede arealer samt på arealer med husdyrgødningsaftale. Overskud af husdyrgødning afsættes som rågylle til Biokraft A/S. I ansøgt drift vil overskud af husdyrgødning i forhold til ejede/forpagtede arealer og aftalearealer fortsat blive leveret som rågylle til Biokraft A/S.

Figur 9. Beliggenheden af bedriftens arealer til udbringning af svinegylle ift. nitratklasseudpegninger (lyseblå markering)

I husdyrgodkendelse.dk er det opgjort, at 318,15 ha af bedriftens udbringningsarealer ligger uden for nitratklasse. De resterende 26,87 ha er beliggende inden for område klassificeret som nitratklasse 1. Det drejer sig om 7,40 ha hørende til den bygningsløse ejendom på Aspevej 27b og 2,40 ha hørende til det forpagtede areal på Aspevej 23, 3751 Østermarie, som ligger ved Natura 2000-område nr. 186 'Ålindingen, Ølene og Paradisbakkerne', og desuden 17,07 ha af de forpagtede arealer hørende til Brogård, Svanekevej 32, 3740 Svaneke, som afvander til Natura 2000-område nr. 185 'Gyldenså' (se Figur 9 på foregående side).

Inden for udpegningen nitratklasse 1 må der som udgangspunkt ikke tildeles mere end 85 % af den husdyrgødningsmængde, som de generelle harmoniregler giver mulighed for (1,4 DE/ha for svinebrug), eller der skal vælges andre projektilpasninger, der nedsætter udvaskningen af kvælstof tilsvarende. På Koosgård er det som projektilpasning valgt at nedsætte dyretrykket på de ejede og forpagtede udbringningsarealer fra 1,4 DE/ha til 1,38 DE/ha i gennemsnit. Kravet overholdes ved kun at udbringe denne mængde husdyrgødning og indgå aftaler om overførsel af gylle til tredjemandsarealer samt i etape 2 levere overskydende svinegylle til Biokraft A/S.

Ingen af arealerne ligger i nitratfølsomt indvindingsområde for drikkevand eller inden for områder, hvor der foreligger en indsatsplan for vandindvinding. Alle udbringningsarealerne betegnes desuden som fosforklasse 0, da de ikke afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor. (se oversigten i Tabel 18).

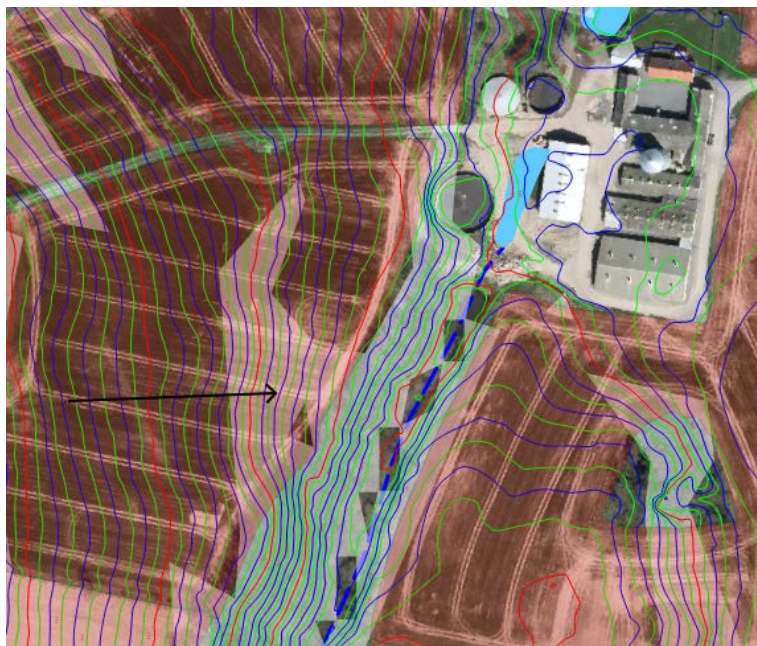
Tabel 18. Oversigt over klassificering af udbringningsarealerne

Ejerforhold	I alt (ha)	I nitratklasse 0 (ha)	I nitratklasse 1 (ha)	I nitratfølsomt indvindingsområde eller indsatsplanområde	I fosforklasse 0 (ha)
Ejet/forpagtede arealer	345,03	318,15	26,87	0,00	345,03

Ifølge beregninger i husdyrgodkendelse.dk er kravet om P-overskud på udbringningsarealerne overholdt i både etape 1 og etape 2 uden yderligere reduktion i tilførslen af fosfor.

Dele af udbringningsarealerne er kuperede og med hældninger over 6 eller 12 grader. Nogle steder ligger søer og vandløb tæt på arealerne, men beskyttet mod overfladeafstrømning af naturlig vegetation (Figur 10).

Figur 10. Marker ved Koosgård med hældning over 6 grader mod vandløb/sø

Mindre dele af enkelte marker er udpeget som lavbundsarealer, men da ingen af udbringningsarealerne er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor, udløser dette ikke restriktioner i forhold til fosfor på arealerne.

Ingen af de 126,71 ha aftalearealer ligger inden for nitratklasse, nitratfølsomt vandindvindingsområde eller i oplandet til fosforbelastede vandområder.

Zink

Der anvendes medicinsk zink til smågrisene på Koosgård (og Ellesgaard). I etape 1 udgør gyllen fra smågrisene på Koosgård 34 % af den totale mængde gylle fra ejendommen målt i dyreenheder, og i etape 2 er andelen 37,5 %. For bedriften som helhed vil gylle fra smågrise udgøre 14,4 % i etape 1 og 22,2 % i etape 2 af den samlede mængde husdyrgødning fra de tre ejendomme. Hvis udvidelsen med slagtesvin gennemføres på Ellesgaard, vil andelen blive mindre. Gyllen fra sostalde, smågrisestalde og poltestalde blandes i gyllebeholderne, dvs. der forekommer ikke udbringning af særskilt smågrisegylle.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Produktionen på Koosgård påvirker miljøet med kvælstof og fosfor fra husdyrgødningen. Bornholms Regionskommune har vurderet, om påvirkningen har negativ effekt på overfladevand (havet, vandløb og søer). Vurderingen er foretaget på baggrund af foreliggende Natura 2000-planer samt beregninger udført i det lovbestemte elektroniske ansøgningsskema om miljøgodkendelse jf. husdyrgodkendelsesloven.

Bornholm hører til hovedvandområde 3.1 Østersøen. Det indgår i vurderingen, at der i perioden 2007 - 2015 er sket en nedgang i husdyrintensiteten i oplandet til dette hovedvandområde, og at Østersøen ikke er et lukket bassin med ringe vandudskiftning.

Nitrat til overfladevand

Til bedriften hører 345,03 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer. Jævnfør "Miljøteknisk redegørelse" om nitrat til overfladevand ligger 26,87 ha af bedriftens udbringningsarealer i et område klassificeret som nitratklasse 1 i forhold til overfladevand. Klassificeringen betyder, at arealerne afvander til et sårbart Natura 2000-område og, at kvælstofreduktionspotentialet i oplandet er maksimalt 50 %. Kvælstofreduktionspotentialet er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der forlader rodzonen, og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. Der stilles derfor krav om et lavere husdyrtryk pr. ha, end de generelle harmoniregler tillader, med det formål at mindske nitratudvaskningen. Ved kun at tildele husdyrgødning op til 1,38 DE/ha, svarende til en gennemsnitlig reduktionsprocent på 98,83 %, overholder Koosgård det fastlagte beskyttelsesniveau for nitrat.

I vandløb har mængden af nitrat ikke nogen større betydning for miljøtilstanden. Dårlig miljøtilstand i vandløb skyldes oftest andre forhold end tilførslen af nitrat. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste over for påvirkning med kvælstof. Vandløbenes betydning i forhold til nitratbelastning er først og fremmest transporten til marine vandområder, der vil kunne blive påvirket af nitrattilførslen.

Søer og vandhuller er især følsomme over for tilførsel af fosfor og ikke kvælstof, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme over for kvælstoftilførsel.

I følge Natura 2000 basisanalyserne for område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' og område nr. 185 'Gyldenså' er tilgroning, afvanding, invasive arter og direkte påvirkning fra driften af tilstødende dyrkede arealer det, der udgør de væsentlige trusler mod naturtilstanden for de naturtyper og arter, som udgør udpegningsgrundlaget for disse områder, og ikke nitratudvaskning fra landbrugsarealer i oplandet. Nitratudvaskning i den størrelsesorden, som det fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevand giver mulighed for, er desuden ikke af et sådant omfang, at det har betydning for Østersøens økologiske status, idet der er tale om et åbent farvand uden for Natura 2000-områder.

Ved overholdelse af det tilladte husdyrtryk samt de generelle reguleringer af markdriften inkl. brug af husdyr- og handelsgødning vurderer Bornholms Regionskommune, at beskyttelsen af overfladevandområder er sikret og, at der ikke er grundlag for yderligere skærpelse af beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand.

Fosforudledning

Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof, og ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning efter de gældende harmoniregler iht. husdyrgødningsbekendtgørelsen, kan der blive tilført mere fosfor, end der fratrækkes med afgrøderne. Overskud af tilført fosfor vil blive ophobet i jorden, og afhængig af jordbundstype, dræningsforhold og niveauet for fosfor i jorden, vil risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet øges.

Langt størstedelen af tabet af fosfor fra landbrugsjorden til vandmiljøet er imidlertid historisk betinget som følge af ophobningen gennem årene af fosfor i jordens pulje. På landsplan er denne ophobning nedbragt i forbindelse med gennemførelsen af vandmiljøplanerne samt med indførelsen af afgift på foderfosfat. Opgørelser af landbrugets fosforbalance viser således, at fosforoverskuddet i marken er reduceret væsentligt siden 80'erne.

Beskyttelsesniveauet for fosfor i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt på Koosgård, idet der kun skal stilles krav til fosforoverskuddet på drænedes lerjorder og lavbundsarealer, herunder drænedes og grøftede sandjorder, som afvander til Natura 2000 vandområder, der er overbelastet med fosfor.

Det fremgår af kort og ved betegnelsen fosforklasse 0 i husdyrgodkendelse.dk, at ingen af udbringningsarealerne er beliggende i områder, der afvander til marine Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor. Desuden ligger ingen af udbringningsarealerne i oplandet til fosforfølsomme søer, hvor der i vandplanen for 2009-2015 eller vandområdeplanen for 2015-21 er defineret et indsatsbehov.

Med de rammer, der er fastsat i husdyrgodkendelsesloven, vurderer Bornholms Regionskommune derfor, at der ikke er behov for at stille specifikke vilkår i forhold til fosforudledning.

Overfladevand – direkte afstrømning

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af næringsstoffer gennem udvaskning og ved direkte afstrømning til recipienterne.

Den største kilde til tab af fosfor til overfladevand er brinkerosion, hvor fosforholdig jord fra skrånende arealer ledes direkte til søer og vandløb. Flere af bedriftens udbringningsarealer og aftalearealer ligger op til eller i nærheden af søer eller vandløb. Enkelte steder er arealerne kuperede og med hældninger over hhv. 6 eller 12 grader mod vandområdet, men udyrkede zoner eller naturlig vegetation ligger imellem markfladen og vandområdet, som derved er beskyttet mod overfladeafstrømning fra dyrkningsfladen.

Samlet set er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at recipienterne i forhold til tab af næringsstoffer ligger godt beskyttet, og derfor vurderes risikoen for skadelige tab som værende minimal.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., generelt sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af udbragt gylle til naturområder som søer og åer. § 30 indeholder bl.a. bestemmelser om restriktioner i forhold til udbringning af gødning på stærkt skrånende arealer ved søer og vandløb. Er hældningen over 6 grader og afstanden til vandområdet mindre end 20 m, må der som udgangspunkt ikke anvendes flydende husdyrgødning. På skråninger med en hældning på mellem 6 grader og 12 grader kan flydende husdyrgødning dog anvendes, hvis den nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø.

Zink

Gennem de seneste år er zinkindholdet i landbrugsjorden steget. Miljøstyrelsen anbefaler derfor, at kommunen ved behandling af miljøgodkendelsessager har fokus på smågriseproduktionen, hvor forbruget af medicinsk zink er øget.

Af Lægemedelstyrelsens produktresumé til medicinsk zink fremgår det, at: gylle fra behandlede svin ikke bør udbringes på sandholdige jorde med pH under 6, og at ufortyndet gylle fra behandlede svin ikke bør udbringes på markerne. En fortynding med gylle fra ubehandlede svin eller søer er nødvendig, således at den totale mængde gylle fra behandlede svin er så lav som muligt og aldrig overstiger 40 % af den samlede mængde gylle, når gylle fra fravænnede svin og søer opbevares sammen.

Både udbringningsarealer og aftalearealer, der modtager gylle fra Koosgård og bedriftens øvrige husdyrproduktioner, er jordtype 5-7, dvs. sandblandede lerjorde eller lerjorde. Fra Koosgård udbringes desuden ikke ren smågrisehylle, idet al opsamlet gylle blandes i gyllebeholderne, og andelen af udbragt gylle fra behandlede smågrise på bedriftens markarealer vil hverken i etape 1 eller etape 2 overstige 40 %. Bornholms Regionkommune vurderer derfor, at de anbefalede forsigtighedsregler omkring tilførslen af zink til landbrugsjord er overholdt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. påvirkning af overfladevand med næringsstoffer:

- 3.11.3 På bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer (345,03 ha) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,38 DE/ha (98,83 % af nugældende harmonikrav for svinebrug) i alt 477,385 DE pr. planperiode (1/8 til 31/7), fordi en mindre del af arealerne (26,87 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Til bedriftens aftalearealer kan der overføres husdyrgødning svarende til 141,0 DE pr. planperiode. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation for ovenstående for de seneste 5 år f.eks. i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer overholdelsen af dette vilkår 5 år tilbage i tiden). (Vilkåret erstatter vilkår 8 ang. bedriften Naskegårds samlede udbringningsarealer i tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til ejendommen Ellesgaard – se Bilag 7).
- 3.11.4 Der må ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som f.eks. spildevandsslam.
- 3.18.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

8.3 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ingen af udbringningsarealerne eller aftalearealerne tilknyttet bedriften ligger i nitratfølsomt vandindvindingsområde.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I forhold til grundvandsforekomsterne er det undersøgt, om de ejede eller forpagtede udbringningsarealer eller aftalearealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder, og om der er udarbejdet en indsatsplan i forhold til vandindvinding. Ingen af arealerne, som anvendes til udbringning af husdyrgødning fra produktionen på Koosgård eller bedriftens øvrige ejendomme, er beliggende i nitratfølsomme områder eller i områder, hvor der forefindes en indsatsplan for vandindvinding.

Ca. 12 % af arealerne ligger i område med særlige drikkevandsinteresser. Vandkvalitetskravet for drikkevand er et nitratindhold på højst 50 mg nitrat/l. Efter vandet har forladt rodzonen, foregår en nitratreduktion ved passage gennem jordprofilen. Det er Bornholms Regionkommunes vurdering, at denne nitratreduktion sikrer, at koncentrationen af nitrat i det vand, der når grundvandet, ikke overstiger 50 mg nitrat/l. Med de rammer, der er fastsat i husdyrgodkendelsesloven, vurderer kommunen derfor, at der ikke vil være behov for at stille vilkår i forhold til nitratudvaskning til grundvandet.

Samlet konkluderer Bornholms Regionkommune, at den ansøgte produktion ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening af grundvandsforekomsterne i området med nitrat.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. kvælstof til grundvand.

9 RISICI – DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette kapitel beskrives mulige uheld, der kan føre til forurening af overflade- og grundvand, jord og luft samt skade på mennesker, dyr og planter. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mulige uheld

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle og i mindre grad veterinærmedicin og olie.

Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn. Derudover kan der ske udslip ved lækage efter påkørsel eller ved tæring af beholdere.

Der er risiko for punktforurening med veterinærmedicin.

Minimering af risiko for uheld

Gyllen opbevares i gyllebeholdere. Alle beholdere undersøges jævnligt visuelt for brug, og den lovpligtige beholderkontrol udføres minimum hvert 10. år. Den eksisterende gyllebeholder (K) er fra 2007. For at minimere risikoen for overløb ved pumpning af gylle fra stalde til gyllebeholdere er der monteret en timer, som sørger for, at pumpen stopper, når fortanken er fuld (30 m³). Herefter kan der pumpes videre til gyllebeholderen, når det er sikret, at der er plads til de ca. 30 m³.

Al omlastning af gylle foretages med sugekran. Herved er risikoen for uheld i form af spild og overløb af gylle minimeret.

Veterinærmedicin opbevares forsvarligt i staldkontoret (mellemgang E) og anvendes med omtanke og forsigtighed.

En olietank fra 2007 er placeret i bygning F på støbt gulv. Savsmuld forefindes til opsugning ved et eventuelt spild af olie. Afbryderkontakten er placeret ved tanken, og bygningen er aflåst, når der ikke er personale til stede.

Pesticider og sprøjteudstyr opbevares ikke på Koosgård. Påfyldning og rengøring af sprøjte foregår heller ikke på ejendommen.

Minimering af gener og forurening ved uheld

Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af procedurer i tilfælde af kritiske situationer eller uheld (se Bilag 6). Beredskabsplanen er placeret i staldkontoret, og den kontrolleres og evt. revideres mindst én gang om året.

Beredskabsplanen indeholder et oversigtskort med benævnelse af bygninger og angivelse af placering af flugtveje, dræn og drænbrønde samt vigtige installationer som el-tavler, hovedafbrydere, pulverslukkere m.v. Planen omhandler nedenstående situationer og forhold:

- Brand og evakuering
- Gylleudslip
- Kemikalie-/oliespild
- Placering af stophaner/hovedafbrydere
- Strømsvigt
- Forholdsregler ved evt. transport af bekæmpelsesmidler
- Forholdsregler ved og forebyggelse af personulykker

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Koosgård er fokus på mulige kritiske situationer og uheld. De beskrevne forholdsregler er med til at sikre, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne som følge af driftsforstyrrelser eller uheld.

Ansøger har indsendt en kopi af beredskabsplanen for Koosgård i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til de beskrevne kritiske situationer. Den krævede indsats i forskellige kritiske situationer er beskrevet klart og overskueligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. driftsforstyrrelser og uheld:

- 3.14.1 Anvendelse, fremstilling eller frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med IE-husdyrproduktionen skal begrænses med henblik på at undgå risiko for forurening af jordbund og grundvand på husdyrbruget. Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.
- 3.25.3 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.26.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.26.2 Der skal foreligge en beredskabsplan for Koosgård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på gården og skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.26.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

10 MANAGEMENT, EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre management og egenkontrol. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management

Alle svin tilses mindst én gang dagligt. Ved tilsynet foretages behandling af syge dyr, og dyr med behov for aflastning udtages og flyttes til syge- og aflastningsstier. Ved det daglige tilsyn føres der optegnelser over døde dyr. Alle ind- og afgange af dyr registreres, og hændelserne føres ind i effektivitetskontrollen.

Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale, som omfatter 12 årlige besøg af dyrlæge. Der føres registreringer over alle medicinske behandlinger iht. lovgivningen. Ansatte, der arbejder med besætningen og, som udfører medicinske behandlinger, har alle gennemgået det lovpligtige medicin håndteringskursus eller havde mere end 6 måneders erfaring den 1. februar 2007. Der anvendes godkendte sporbare kanyler.

Der føres kontrol med foder og registreringer af foderforbruget. Data registreres i effektivitetskontrollen. Måle-blandeanlægget samt udfodringsanlægget kontrolleres og vedligeholdes løbende. Foderplaner og optimeringer udarbejdes sammen med konsulent.

Staldanlægget tilses dagligt, og der foretages en løbende service på anlæg og udstyr. Tilsvarende tilses de øvrige driftsbygninger, og de vedligeholdes ved behov.

Gyllebeholderne kontrolleres for tæt flydelag, og der føres logbog over flydelaget. Ved evt. konstateret manglende flydelag etableres kunstigt flydelag med snittet halm eller lignende.

Der føres journal over spredning af husdyrgødning og uorganisk gødning på markerne i form af gødningsplan og gødningsregnskab. Der udarbejdes skemaer ang. overførsel af husdyrgødning mellem Koosgård og de to gylleaftaleparter samt Biokraft A/S.

Energi- og vandforbruget overvåges løbende. Energiforbruget kontrolleres 1 gang hver måned og vandforbruget 1 gang årligt.

Bedriften har en arbejdspladsvurdering (APV).

Der er udarbejdet en beredskabsplan for Koosgård, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld er beskrevet.

Både ejer og medarbejdere gennemfører løbende relevante kurser m.v.

Egenkontrol

På ejendommen udføres egenkontrolprogram for dyrevelfærd i overensstemmelse med "Branchekode for dyrevelfærd i besætninger med svin". Branchekoden dækker gældende lovgivning samt svinebranchens egne krav og anbefalinger ift. dyrevelfærd og er godkendt af Fødevarestyrelsen. Programmet kontrolleres løbende af bedriftens dyrlæge.

På ejendommen udføres desuden registreringer og procedurer, der følger af "Code of Practice" (COP), som er Danish Crowns regelsæt for svineproducenter.

Hvert tredje år udføres "DANISH-kontrol". DANISH er branchens egen kvalitetskontrol, der sikrer og dokumenterer, at alle danske svinebesætninger lever op til dansk lovgivning og branchens egne krav til dyrevelfærd. En uvildig certificeringsvirksomhed har ansvaret for at besøge og godkende alle danske svinebesætninger. Alle besætninger besøges minimum hvert tredje år, hvor besætningen og dokumentationen for bedriften bliver gået igennem sammen med besætningsejeren.

Der gennemføres derudover egenkontrol iht. EU's "Branchekode for foderhygiejne".

Produktionskontrol (effektivitetskontrol) inkl. foderopgørelse udføres 4 gange årligt. Herudfra beregnes bl.a. fodereffektiviteten. Opdaterede foderoptimeringer udarbejdes løbende af konsulent.

Der føres logbog over flydelag på gyllebeholdere uden fast overdækning.

Energiforbruget kontrolleres månedligt og vandforbruget årligt.

Dokumentation

På bedriften opbevares endvidere følgende dokumentation:

- Gødningsplaner og gødningsregnskaber
- Dokumentation for afsat husdyrgødning
- Forpagtningskontrakter
- Dokumentation for drift af gyllekølingsanlæg
- Resultater af foderanalyser/indlægssedler fra indkøbt foder
- Produktionskontrol inkl. foderopgørelse og -optimering
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag i gyllebeholdere uden fast overdækning
- 10 års beholderkontrol
- Dokumentation for affaldsbortskaffelse

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

På Koosgård registreres og optimeres forbruget af næringsstoffer i produktionen løbende. Der fastlægges mål for husdyrholdets næringsbehov i forhold til forventet produktion og tilvækst. Ved periodevise opfølgninger justeres planerne.

Endvidere fokuseres på foderhygiejne, dyrenes sundhed og velfærd, og der forefindes en opdateret beredsskabsplan, der anviser hensigtsmæssig adfærd ved uforudsete hændelser.

På denne baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at bedriften lever op til kravet om BAT inden for management (se endvidere kapitel 11).

Det vurderes desuden, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol og dokumentation samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Ved tilsyn skal bl.a. følgende dokumentation for overholdelse af miljøgodkendelsens vilkår kunne fremvises til tilsynsmyndigheden: tal for besætningsstørrelse, dokumentation for den krævede drift af gyllekølingsanlæg, registrering af evt. skader på gyllebeholdernes teltoverdækning og dato for reparation, indsendte gødningsregnskaber for de seneste 5 planperioder, forpagtningskontrakter med de 15 bortforpagtere, 2 husdyrgødningsaftaler og kontrakt med Biokraft A/S om overførsel af svinegylle. Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. management, egenkontrol og dokumentation:

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelsens vilkår.
- 3.5.12 Ang. gyllekølingsanlægget: Logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

- 3.9.4 Der skal føres en logbog for gyllebeholderne, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.11.5 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning m.v. (af mindst 1 års varighed) skal opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.
- 3.24.8 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 3.27.1 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udbringning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

11 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

I dette kapitel drages samlende konklusioner for BAT helhedsindsatsen med beskrivelse af afvejninger og, hvor den overvejende BAT indsats er lagt og med hvilke argumenter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse vand- og energiforbruget. Princippet om BAT supplerer det generelle beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat. Opfyldelse af BAT-krav kan altså indebære et krav om mindre forurening end det fastsatte beskyttelsesniveau. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning (teknologiblade). Teknologibladerne indeholder ligeledes tal for miljø- og driftsøkonomi. De teknikker og teknologier, som er beskrevet heri, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier for forureningsparametrene ammoniakemission fra anlægget og udskilt fosfor pr. dyreenhed, som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Anvendelse af teknikker eller teknologier, der er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og at teknikken kan anvendes på en økonomisk forsvarlig måde under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidig taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd, ressourceforbrug, udledninger m.v.

For store fjerkræ- og svinebrug, som er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 12 gælder desuden, at de skal orientere sig i BREF-dokumentet for intensiv fjerkræ- og svineproduktion for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. BREF-dokumenter (BAT-Reference-dokument) udsendes af Europa-Kommissionen og angiver eksempler på, hvad der må betragtes som BAT inden for de industrielle aktiviteter, som er omfattet af IE-direktivet.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Koosgård: staldindretning og -teknologi, gødningsopbevaring, gødningshåndtering og -udbringning, fodring, forbrug af vand- og energi samt management. I det følgende opsummeres de enkelte punkter.

Staldindretning

Oplysninger om staldindretning fremgår af afsnit 5.3.

Ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) anses følgende tiltag for at være BAT i forhold til staldsystemer til svin: reduktion af gødningsoverflader, der kan forårsage emission, og brug af overflader, som er glatte og nemme at rengøre. Fjernelse af gylle fra gyllekælderen til en ekstern beholder, anvendelse af yderligere behandling, såsom beluftning for at opnå bevægelse i væsken og afkøling af gødningsoverfladerne.

På Koosgård etableres hovedparten af de nye stipladser med de mest effektive gulvtyper i forhold til lav ammoniakfordampning. Pga. en forventning om hygiejniske og arbejdsmæssige gener ved øget svineri i stierne er det dog valgt at etablere en mindre andel fast gulv i den nye poltestald i forhold til et gulv med 50-75 % fast gulv, der ifølge normtallene har et lavere ammoniaktab.

Ansøger har valgt at etablere gyllekøling i den nye smågrisestald og den nye drægtighedsstald, der opføres i etape 2, da der er behov for varmen i fare- og smågrisesektionerne samt i mandskabsfaciliteterne. Desuden vil der være behov for varmetilsætning i løbe- og drægtighedsstalden i vinterhalvåret. Varmen fra gyllekølingen vil erstatte olie til opvarmning, der benyttes i nudrift.

Gyllekøling medfører en reduktion i ammoniakemissionen fra stalden afhængigt af dyrekategori, stalddtype og køleeffekt. På Koosgård regnes med en årlig reduktion på 10,3 % i den nye drægtighedsstald og 6,8 % i den nye smågrisestald. Som følge af et højere kvælstofindhold i gyllen ab stald forøges ammoniakemissionen fra

lagre og udbringning af gylle fra stalde med gyllekøling. Netto vil der dog stadig være et højere kvælstofindhold i gyllen efter udbringning. Dette giver mulighed for at forøge markudbyttet, idet det forøgede indhold af kvælstof i gyllen er ammonium-N, der kan forventes at have en gødningseffekt svarende til handelsgødning.

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg med svin er også forsøringsanlæg og luftrensning.

Luftrensning vil betyde relativt store omkostninger pr. produceret enhed. Desuden vil luftrensning kræve løbende vedligeholdelse af teknikken samt driftsudgifter til el samt evt. syre.

Gylleforsuring vil også kræve en betydelig investering og efterfølgende driftsudgifter til el og syre samt vedligehold af teknikken til gylleforsøringsanlægget. Der kan desuden være lugtgener forbundet med drift af gylleforsøringsanlæg.

Begge teknologier er fravalgt, og ansøger har valgt at reducere ammoniakfordampningen fra produktionen ved brug af bl.a. gyllekøling, som er en mindre kompliceret, mere driftssikker og væsentligt billigere teknologi. Den producerede varme kan desuden anvendes andre steder i produktionen.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at ansøger anvender BAT inden for staldindretning.

Opbevaring af husdyrgødning

Oplysninger om opbevaring af husdyrgødning fremgår af afsnit 5.4.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT i forhold til oplagring af svinegylle: opbevaring i beholdere, som er stabile, tætte og beskyttede mod tæring og, som jævnligt tømmes og efterses/vedligeholdes. Overdækning med fast låg, telt, naturligt flydelag eller andet flydelag. Tilstrækkelig kapacitet til opbevaring af gyllen, indtil udbringning er mulig, og gyllen omrøres kun lige før tømning af beholderen.

De eksisterende og de nye beholdere til rådighed på Koosgård og den øvrige del af bedriften er opført i betonelementer, som kan modstå påvirkning fra bl.a. omrøring og tømning. Lagrene tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det sikres, at beholderens bund og vægge er tætte. Gyllen pumpes fra staldene gennem tætte gyllerør og overpumpes til beholderne via neddykket rør, som er sikret mod tilbageløb. Pumpen er el-drevet og sikret mod utilsigtet start. Der er ingen spjæld mellem forbeholder og gyllebeholder.

Beholderne tilmeldes beholderkontrol, som udføres minimum hvert 10. år.

De to nye gyllebeholdere etableres med fast overdækning i form af teltoverdækning, som er på Miljøstyrelsens teknologiliste over teknologier, der kan reducere ammoniakfordampningen.

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 7 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag på beholderen uden fast overdækning. Evt. sikres flydelag ved, at der tilføres snittet halm eller lignende. Der føres løbende kontrol med og logbog over flydelaget i henhold til lovgivningen.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning

Oplysninger om udbringning af husdyrgødning fremgår af afsnit 5.5.

I BREF-dokumentet er en række tiltag beskrevet som BAT for udbringning af husdyrgødning: afbalancering af gødningsmængden med afgrødens forventede behov, hensyntagen til arealernes fysiske karakteristika, de klimatiske forhold samt sædskifte og dyrkningsmetoder og reduktion af lugtgener for naboer ved at tage hensyn til vindretning og valg af tidspunkt for gødningsudbringning.

På Koosgård udarbejdes og følges hvert år den lovpligtige gødningsplan omfattende alle bedriftens arealer og besætninger, og de gældende regler for udbringningstidspunkter, -metoder og -restriktioner efterleves. Desuden lever bedriften op til normerne for "Godt Landmandskab" ved bl.a. at informere nærmeste naboer inden gylleudbringning og at undlade udbringning på søn- og helligdage.

Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgener pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der anvendes BAT i forhold til at reducere ammoniakfordampning og nitratudvaskning ved udbringning af husdyrgødning.

Fodring

Oplysninger om foder og fodring fremgår af afsnit 6.1.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: anvendelse af fasefodring og fytase.

Der anvendes bl.a. fasefodring til alle dyregrupper, og foderet tilsættes fytase. Fodringen optimeres ud fra analyser af det hjemmeavlede og indkøbte foderkorn, og effektiviteten i fodringen følges løbende.

Beregning af emissionsgrænseværdi for fosfor fra stald og lager på Koosgård er foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledning fra maj 2011 med senere justering af grænseværdierne til de ændrede DE-omregningsfaktorer, som trådte i kraft 1. august 2014. I beregningerne er anvendt gældende dyreenhedsberegning 2015/16.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier for fosfor ved konventionel svineproduktion er et niveau på 23,9 kg P/DE ab lager opnåeligt ved anvendelse af BAT for søer. Tilsvarende er for smågrise 29,2 kg P/DE og for slagtesvin/polte 22,3 kg P/DE opnåeligt. Niveauerne er fastlagt ud fra, at der skal være balance mellem miljøpåvirkningerne og omkostningerne forbundet med at implementere teknikker/teknologier, der kan nedsætte udledningen.

Emissionsgrænseværdien for de enkelte dyretyper beregnes som antal DE x opnåelig værdi for kg P/DE.

Beregningerne af samlet grænseværdi i ansøgt drift etape 1 og 2 kan ses i Tabel 19 og Tabel 20.

Tabel 19. BAT emissionsniveau for fosfor i ansøgt drift etape 1

Dyretype (alle i gyllebaserede staldsystemer)	DE	P ab lager/DE (kg)	Samlet grænseværdi (kg P ab lager)
Søer	159,09	23,9	3.802,25
Smågrise (7,1-30 kg)	87,50	29,2	2.555,00
Polte (30-107 kg)	10,02	22,3	223,45
I alt	256,62		6.580,70

Tabel 20. BAT emissionsniveau for fosfor i ansøgt drift etape 2

Dyretype (alle i gyllebaserede staldsystemer)	DE	P ab lager/DE (kg)	Samlet grænseværdi (kg P ab lager)
Søer	295,46	23,9	7.061,49
Smågrise (7,1-30 kg)	187,43	29,2	5.472,96
Polte (30-107 kg)	17,54	22,3	391,14
I alt	500,43		12.925,59

Emissionsgrænseværdien beregnes til henholdsvis 6.580,70 kg P ab lager i etape 1 og 12.925,59 kg P ab lager i etape 2.

I ansøgningskemaet er mængden af P ab lager i ansøgt drift beregnet til 6.390,34 kg P i etape1 og 12.456,69 kg P i etape 2. Det vejledende BAT-emissionsniveau er således opfyldt i begge etaper, uden at der ændres på tildelingen af fosfor i foderet.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til svin.

Vandforbrug

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.2.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: rengøring af stalde med højtryksrensere, regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget, registrering af vandforbrug samt inspektion af anlæg og reparation af eventuelle lækager.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat vejledende BAT standardkrav vedr. vandforbrug.

For at holde vandforbruget på Koosgård på et så lavt niveau som muligt, under hensyntagen til dyrenes behov, er der fokus på, at installationerne er moderne, og de holdes i god stand ved hyppige eftersyn. I den daglige drift er vandbesparelse tænkt ind i rutinerne omkring rengøring af staldene, som iblødsættes før vask med højtryksrensere styret af en vaskerobot.

Det samlede vandforbrug overvåges løbende.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Koosgård i relation til at reducere vandforbruget.

Energiforbrug

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.3.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: lavenergibelysning, naturlig ventilation, eftersyn og rengøring af ventilatorer samt temperatursyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat vejledende BAT standardkrav vedr. energiforbrug.

På Koosgård kontrolleres forbruget af energi jævnlige, og der arbejdes løbende på at reducere forbruget. Belysning er en stor post i energiregnskabet. Derfor søges elforbruget begrænset ved udnyttelse af naturligt lys og automatisk styring under hensyntagen til dyrenes behov og lovkravet til lysintensitet i staldene. I fremtiden vil der blive skiftet til lavenergibelysning.

Ved hyppig rengøring, sikres desuden optimal drift af ventilationsanlæggene.

I forbindelse med installation af gyllekølingsanlæg i etape 2 opnås en nettoenergievinst, når hele forbruget af fyringsolie kan erstattes af et mindre forbrug af el til drift af gyllekølingsanlægget.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Koosgård i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Management

Management, egenkontrol og dokumentation er beskrevet i kapitel 10.

BREF-dokumentet angiver følgende tiltag som BAT: træning og uddannelse af medarbejdere, registrering af vand-, energi- og foderforbrug, affaldsdannelse og anvendelse af handels- og husdyrgødning, udarbejdelse af gødningsplaner, nødfremgangsmåde ved uheld, iværksættelse af reparations- og vedligeholdelsesprogram samt planlægning af aktiviteter på anlægget korrekt.

Ansøger har gjort rede for, hvordan det sikres, at næringsstofferne udnyttes bedst muligt i stalden (fasefodring og fytase i foderet, optimerede foderplaner følges, fodereffektiviteten kontrolleres løbende, fokus på dyrevelfærd, ammoniaktab under opbevaring af gødningen søges minimeret) og marken (husdyr- og handelsgødning fordeles optimalt i forhold til afgrødernes behov, og der følges op efter sæsonen).

Det er desuden beskrevet, at bygningsanlæg og udstyr holdes i god stand, hvilket bl.a. sikrer en effektiv ressourceudnyttelse.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, som anviser forholdsregler ved uforudsete hændelser, og der arbejdes med arbejdsmiljø og forhold omkring personalet (udarbejdet APV).

Både ejer og medarbejdere holder sig løbende fagligt opdateret.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ejendommen lever op til BAT-kravet inden for management.

Samlet ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

For de mest almindelige husdyrtyper i Danmark er der udarbejdet BAT-standardvilkår. I standardvilkårene indgår vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniaktab fra anlægget, som anses for opnåelige ved anvendelse af BAT. Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier dels for nye og renoverede dele af anlægget og dels for eksisterende dele, som ikke renoveres.

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget kan omfatte tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring og håndtering af husdyrgødning.

Beregningen af emissionsgrænseværdi for ammoniak fra stald og lager på Koosgård er foretaget ud fra Miljøstyrelsens vejledninger fra maj 2011, og der er ved vægtkorrektioner anvendt normtal for 2015/16. I henhold til vejledningen skal den aktuelle værdi eller værdien for nyanlæg anvendes, hvis emissionen for eksisterende stalde med installeret ammoniakreducerende teknologi allerede ligger under emissionsgrænseværdien for hhv. eksisterende anlæg eller nyanlæg. Beregninger i husdyrgodkendelse.dk viser, at dette ikke er tilfældet for de eksisterende staldafsnit på Koosgård.

Emissionsgrænseværdien for de enkelte dyretyper beregnes som antal dyr i det anvendte staldsystem x evt. korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt x opnåelig emission/dyr.

Beregning af den samlede emissionsgrænseværdi for hele anlægget i ansøgt drift etape 1 fremgår af Tabel 21.

Tabel 21. Vejledende BAT-emissionsniveau ved ansøgt drift etape 1

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype*	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ₃ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ₃ -N)
Poltestald* (A)	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	400 polte (35-107 kg)	0,9732	0,36	140,14
Smågrise stald* (B)	To-klimastald, delvist spaltegulv	18.200 smågrise (7,2-32 kg)	1,0064	0,043	787,64
Farestald* (C)	Kassestier, delvist spaltegulv	700 farende søer	-	0,75	525,00
Løbestald* (G)	Individuel opstaldning, delvist spaltegulv	242 søer til løbning	-	1,74	421,08
Drægtighedsstald* (H)	Løsgående, delvist spaltegulv	458 drægtige søer	-	2,11	966,38
					2.840,24

*I ingen eksisterende staldafsnit foretages godkendelsespligtige ændringer af staldsystem eller gulvtype.

Beregning af den samlede emissionsgrænseværdi for hele anlægget i ansøgt drift etape 2 fremgår af Tabel 22.

Tabel 22. Vejledende BAT-emissionsniveau ved ansøgt drift etape 2

Staldafsnit	Staldsystem og gulvtype*	Dyretype og antal	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ₃ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ₃ -N)
Poltestald* (A)	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	350 polte (35-107 kg)	0,9732	0,36	122,62
Smågrisestald* (B)	To-klimastald, delvist spaltegulv	21.200 smågrise (7,2-30 kg)	0,9097	0,043	829,29
Farestald* (C)	Kassestier, delvist spaltegulv	650 farende søer	-	0,75	487,50
Løbestald* (G)	Individuel opstaldning, delvist spaltegulv	250 søer til løbning	-	1,74	435,00
Drægtighedsstald* (H)	Løsgående, delvist spaltegulv	470 drægtige søer	-	2,11	991,70
Ny poltestald (O)	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv	350 polte (35-107 kg)	0,9732	0,30	102,18
Ny smågrisestald (P)	To-klimastald, delvist spaltegulv	21.200 smågrise (7,2-30 kg)	0,9097	0,0366	705,86
Ny farestald (Q)	Kassestier, delvist spaltegulv	650 farende søer	-	2,53*0,3**	493,35
Ny drægtighedsstald (T)	Løsgående, delvist spaltegulv	580 drægtige søer	-	2,53*0,7**	1.027,18
					5.194,69

*I ingen eksisterende staldafsnit foretages godkendelsespligtige ændringer i staldsystem eller gulvtype.

** Fordeling mellem drægtigheds- og farestald er hhv. 0,7 og 0,3, der ganges med emissionsgrænseværdien på 2,53.

Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk, at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 2.732,74 kg NH₃-N i etape 1 og 5.107,41 kg NH₃-N i etape 2. Ammoniakemissionen fra produktionen i ansøgt drift ligger således under den beregnede vejledende emissionsgrænseværdi på 2.840,24 kg NH₃-N i etape 1 og 5.194,69 kg NH₃-N i etape 2. BAT-kravet er derfor opfyldt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Koosgård har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved at overdække begge nye gyllebeholdere og etablere gyllekøling i to nye staldafsnit. Både i etape 1 og etape 2 i ansøgt drift ligger ammoniakemissionen fra produktionen under det vejledende emissionsniveau.

Ændringer i produktionseffektivitet eller fodersammensætning anvendes ikke som virkemiddel til at nedsætte ammoniakfordampningen fra anlægget eller tilførslen af N og P til markerne.

Det generelle krav om, at ammoniakemissionen skal reduceres med 30 % (20 % for smågrise) i forhold til emissionen fra fastlagte referencestaldsystemer og opgjort ud fra genberegnete normtal for stalddtype og fodring 2005/06, er opfyldt som tidligere beskrevet.

På baggrund af de beskrevne valg af teknikker/teknologi og de beregnede opnåede niveauer for udledninger finder Bornholms Regionskommune samlet set, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt ressourceforbruget fra anlægget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jf. husdyrgodkendelseslovens § 19. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, hvis vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

12 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

I dette kapitel beskrives og vurderes alternative løsninger i forhold til udvikling af ejendommen, som ansøger har undersøgt men fravalgt. Desuden beskrives konsekvenserne, hvis den ansøgte udvidelse af produktionen ikke gennemføres.

12.1 ALTERNATIVE LØSNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Alternativet til at udvide soholdet på Koosgård kunne være at etablere et nyt sohold i forbindelse med en af ejers øvrige ejendomme (Ellesgaard, Naskegård eller Vanggård). Etablering af et nyt sohold på anden ejendom vil dog ikke være hensigtsmæssigt hverken arbejds- eller miljømæssigt.

Andre alternativer i forhold til ammoniakreduktion

Til overholdelse af BAT emissionsgrænseværdien for ammoniak er valgt gyllekøling. Gyllekøling anvendes, idet der er behov for varmen i produktionen. Det nuværende forbrug af olie kan dermed spares væk. Dette er langt den billigste løsning.

Etablering af luftrensning i den nye stald vil betyde en relativt stor omkostning pr. produceret enhed. Luftrensning kræver desuden en løbende vedligeholdelse samt løbende driftsudgifter til el m.v.

Gylleforsuring er ligeledes en mulighed men vil også kræve en relativt stor investering og tilsvarende løbende driftsudgifter (el og syre) samt løbende vedligeholdelse.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at det foreslåede alternativ til udvidelse af produktionen på Koosgård ikke vil være bedre end det ansøgte projekt.

12.2 0-ALTERNATIV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

0-alternativet er at bibeholde den nuværende produktion på Koosgård.

Udvidelse af produktionen på Koosgård til 700 søer i etape 1 sker som en effektivisering inden for eksisterende rammer og er dermed med til at øge bedriftens rentabilitet.

Udvidelsen til 1.300 søer i etape 2 er en fremtidssikring af produktionen på Koosgård. Udvidelsen på Koosgård skal ses i sammenhæng med ejers øvrige ejendomme med produktion af smågrise og slagtesvin. Samtidig kan produktionsapparatet på Vanggård tages ud af drift.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Miljømæssigt vil 0-alternativet betyde, at miljøpåvirkningen i nærområdet omkring Koosgård ikke øges yderligere. På baggrund af eksisterende data, besigtigelser og de udførte beregninger, er det dog Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Koosgård, ikke påvirker lokalområdet væsentligt i negativ retning.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet, er det kommunens vurdering, at udvidelsen på Koosgård ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring gården end ved den nuværende produktion.

13 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -tanke. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester m.v., der kan tiltrække skadedyr. Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlægget fjernes. Der foretages en vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til hhv. forbrænding, genbrug eller deponi.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte tiltag i forbindelse med ophør af produktionen er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at tiltagene vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

Koosgård vil efter den fulde udvidelse høre under kategorien IE-husdyrbrug, da der på ejendommen vil være aktiviteter omfattet af § 12, stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Svineproduktionen på Koosgård overstiger 270 DE, hvor mindst 90 % af dyreenhederne stammer fra årssøer med tilhørende smågrise indtil 30 kg, eller 750 stipladser til søer. I henhold til § 43 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen finder kapitel 4 b i lov om forurenede jord anvendelse ved ophør af aktiviteter på IE-husdyrbrug herunder, hvis produktionen permanent nedsættes til under stipladsgrænsen på 750 stipladser til søer. Bornholms Regionskommune stiller derfor vilkår om, at driftsophør skal anmeldes til kommunen sammen med en redegørelse for jordens og grundvandets forureningstilstand som følge af husdyrbrugets aktiviteter.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrbrugets ophør:

- 3.15.1 Ophører driften på husdyrbruget, skal den driftsansvarlige inden for en frist på 4 uger anmelde ophøret til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø samt gøre rede for, om der ved driften har været anvendt stoffer, der har kunnet give anledning til jord- eller grundvandsforurening.

14 SAMLET VURDERING

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Koosgård ligger tæt på og ret synligt fra den offentlige vej, Ibskervej. I forbindelse med udvidelsen af svineproduktionen opføres nye staldbygninger i tilknytning til det eksisterende forholdsvis nye staldkompleks og nye gyllebeholdere på det sted, hvor den oprindelige ejendom har ligget. De sidste rester af den gamle ejendom nedrives. Bornholms Regionskommune vurderer, at de nye anlæg vil blive passet ind i området på bedst mulig måde, således at ejendommen fortsat vil udgøre en samlet enhed, og så de landskabelige værdier ikke tilsidesættes. Ved etablering af ny afskærmende beplantning nord og syd for staldanlægget og ved at bibeholde størstedelen af bevoksningen ved det gamle stuehus til afskærmning af gyllebeholderne, vil ejendommen komme til at virke mindre dominerende i landskabet.

Kravet til reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen ved etablering af delvist fast gulv i alle stalde og ved at etablere gyllekøling i den nye drægtigheds- og smågrisestald. Desuden monteres telt-overdækning på begge de nye gyllebeholdere. De nævnte tiltag betyder, at kravet om anvendelse af BAT-teknologi er opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Der er foretaget beregning af ammoniakfordampning fra anlægget på Koosgård samt ammoniakdeposition til omkringliggende naturarealer. Den ansøgte produktion overholder kravene til deposition i områder betegnet som både kategori 1-, 2- og 3-natur. Den forøgede ammoniakdeposition som følge af besætningsudvidelsen vurderes ikke at påvirke naturtilstanden væsentligt og vil således ikke have en væsentlig negativ indvirkning på naturområderne hverken på kort eller langt sigt.

Med hensyn til udbringningsarealernes placering ligger ingen arealer i nitratfølsomme områder i forhold til vandindvinding eller i oplandet til fosforbelastede marine områder eller fosforfølsomme søer. En mindre del af udbringningsarealerne ligger i nitratklasseområde i forhold til overfladevand. Der er derfor stillet vilkår om et lavere husdyrtryk pr. ha, end de generelle harmoniregler giver mulighed for. Denne skærpelse vurderes at sikre beskyttelsen af de mest sårbare vandområder mod nitratbelastning. Desuden vurderes vandmiljøet ikke at blive påvirket væsentligt af næringsbelastning fra overfladisk afstrømning.

Med hensyn til nabogener er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring Koosgård end ved den nuværende produktion. I forhold til lugtgener er der stillet vilkår til afkasthøjder og anvendelse af miljøkryds i flere af skorstenene, hvilket skal sikre, at lugtgenekriterierne overholdes.

Endvidere er det beskrevet, hvilke foranstaltninger der vil blive truffet ved ophør af driften på ejendommen, og der er stillet vilkår, som skal sikre, at forureningsfare undgås.

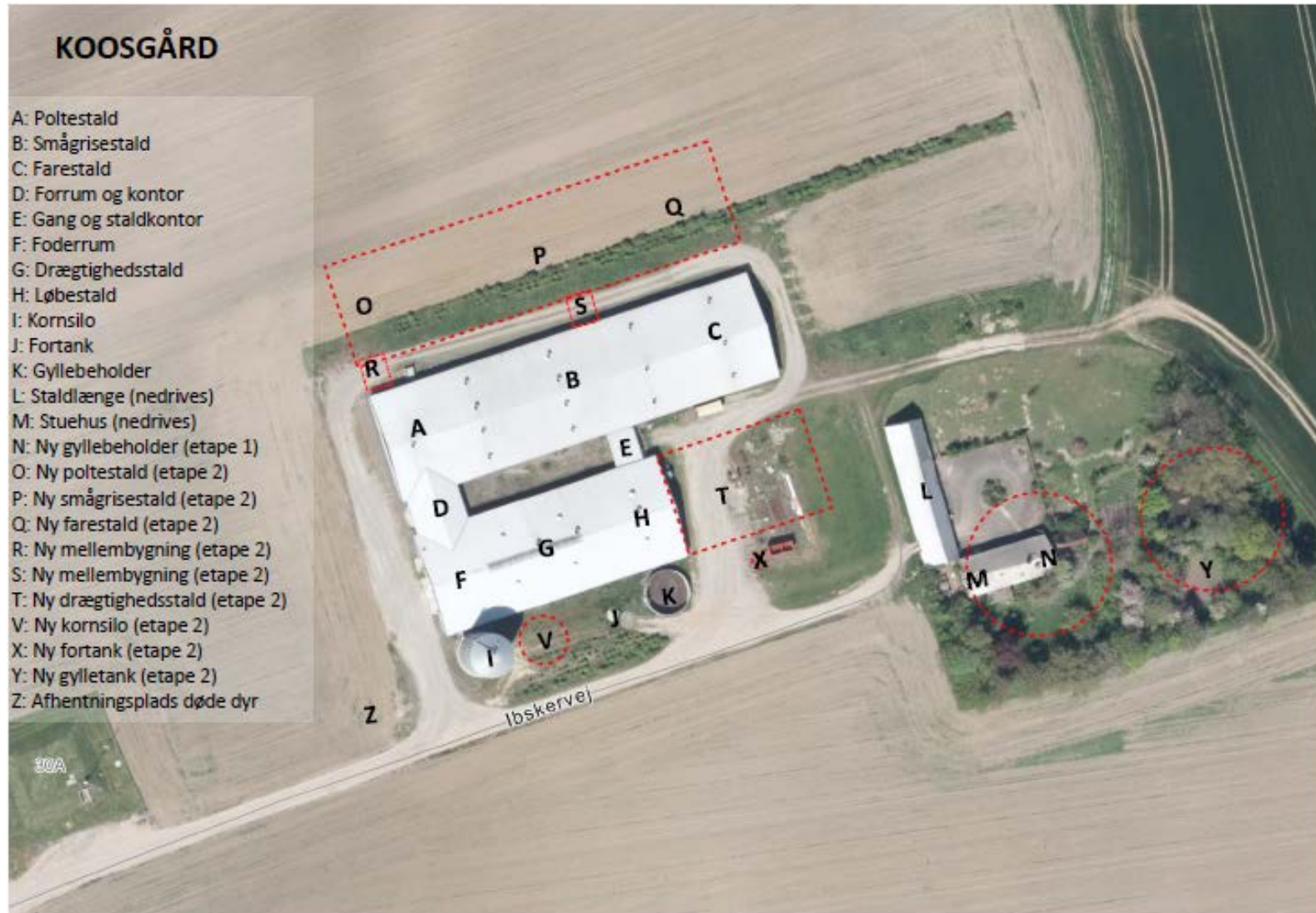
Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

15 BILAG

BILAGSOVERSIGT:

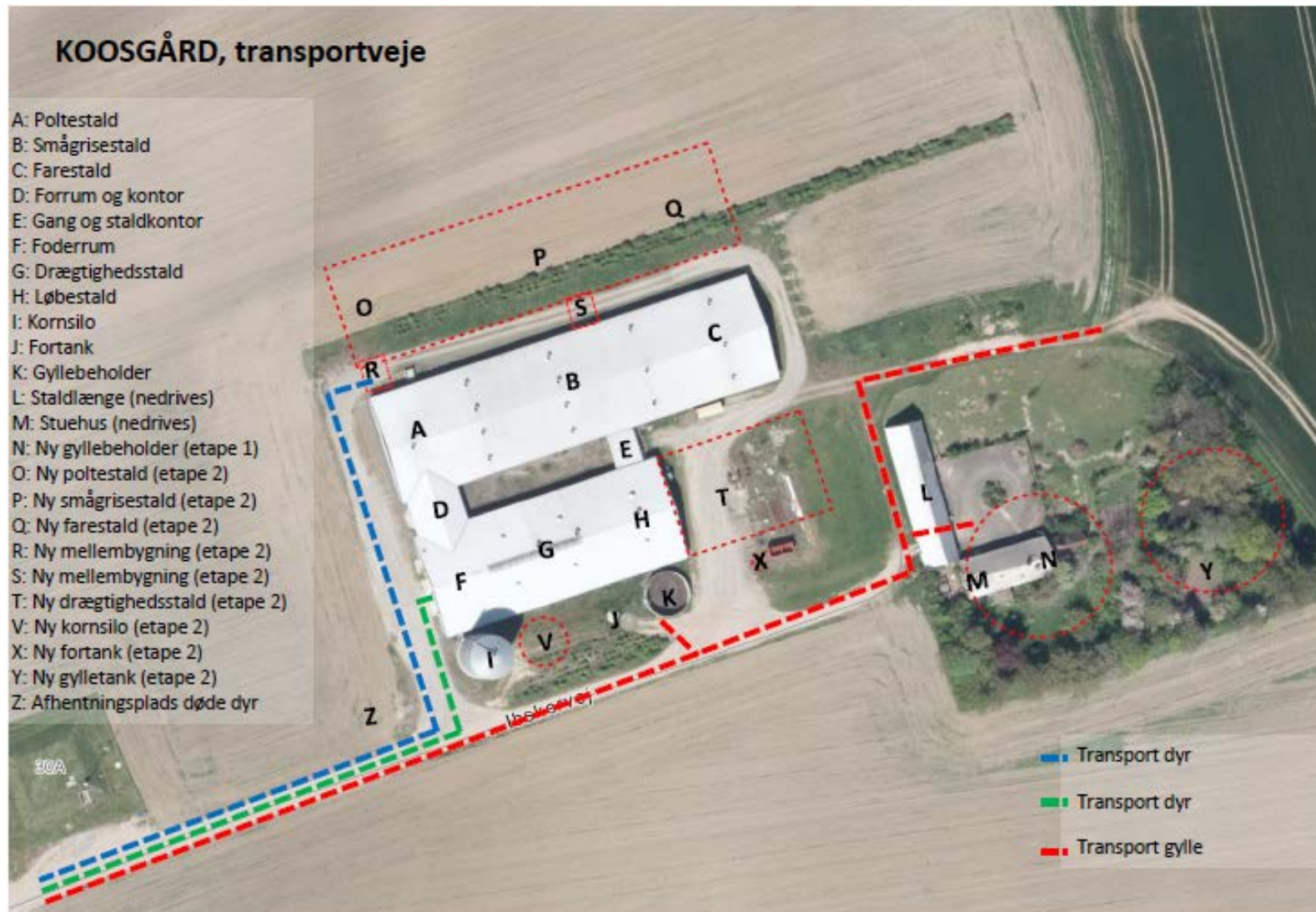
1. Anlægstegninger med benævnelse af staldafsnit, indtegnede transportveje, gyllerør og dræn
2. Udbringnings- og aftalearealer til bedriften
3. Beliggenhed af aftalearealerne og ejere/forpagtere af arealerne
4. OML-beregning – forudsætninger og resultater
5. Planteliste for skov ved Koosgård
6. Beredskabsplan med kort over afbrydere, slukningsmateriel og flugtveje
7. Vilkår vedr. arealer fra tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til Ellesgaard fra 3. april 2014

BILAG 1. ANLÆGSTEGNING MED BENÆVNELSE AF STALDAFSNIT M.M.

KOOSGÅRD, transportveje

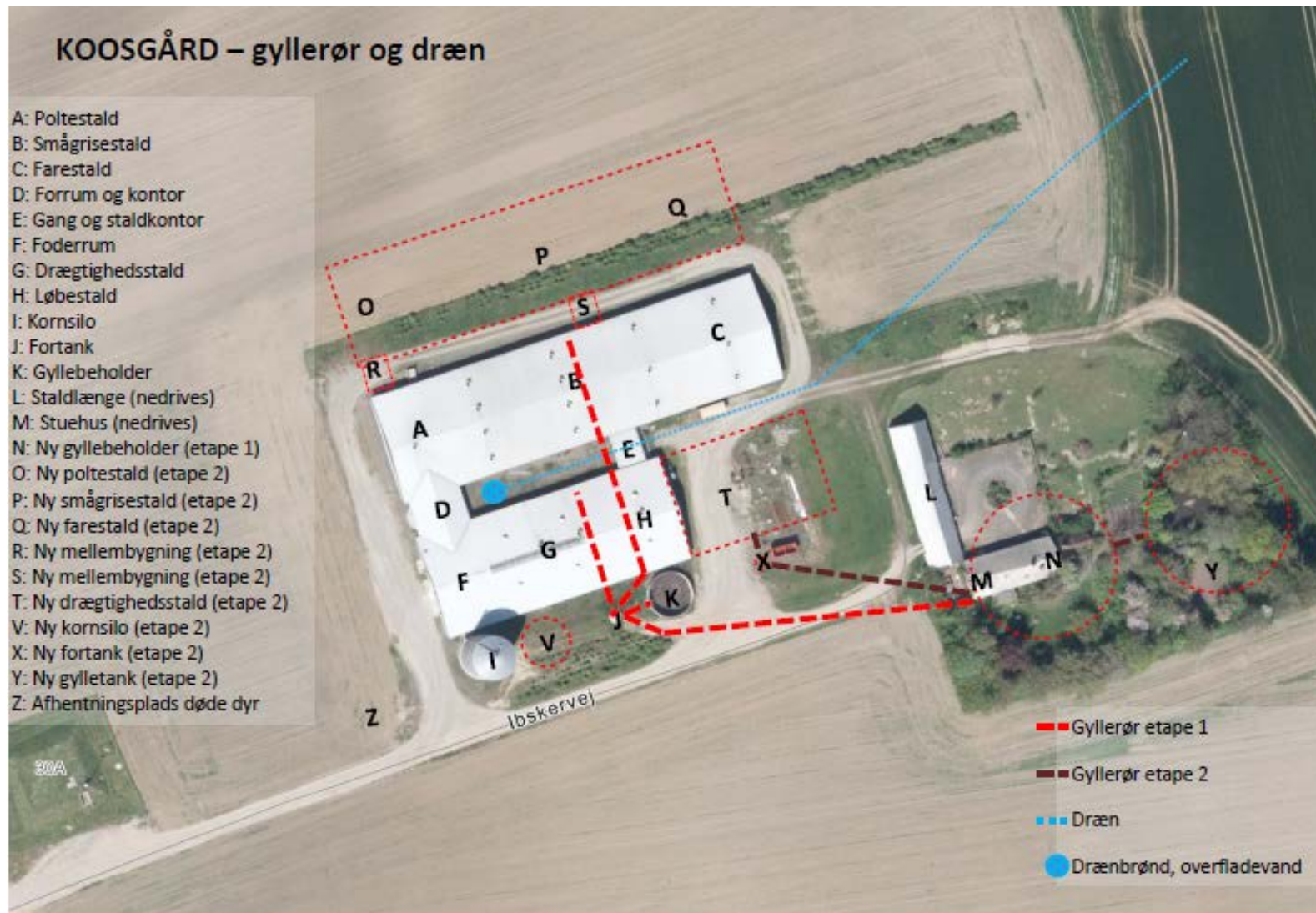
- A: Poltestald
- B: Smågrisestald
- C: Farestald
- D: Forrum og kontor
- E: Gang og staldkontor
- F: Foderrum
- G: Drægtighedsstald
- H: Løbestald
- I: Kornsilos
- J: Fortank
- K: Gyllebeholder
- L: Staldlænge (nedrives)
- M: Stuehus (nedrives)
- N: Ny gyllebeholder (etape 1)
- O: Ny poltestald (etape 2)
- P: Ny smågrisestald (etape 2)
- Q: Ny farestald (etape 2)
- R: Ny mellembygning (etape 2)
- S: Ny mellembygning (etape 2)
- T: Ny drægtighedsstald (etape 2)
- V: Ny kornsilos (etape 2)
- X: Ny fortank (etape 2)
- Y: Ny gylletank (etape 2)
- Z: Afhentningsplads døde dyr

- - - Transport dyr
- - - Transport dyr
- - - Transport gylle

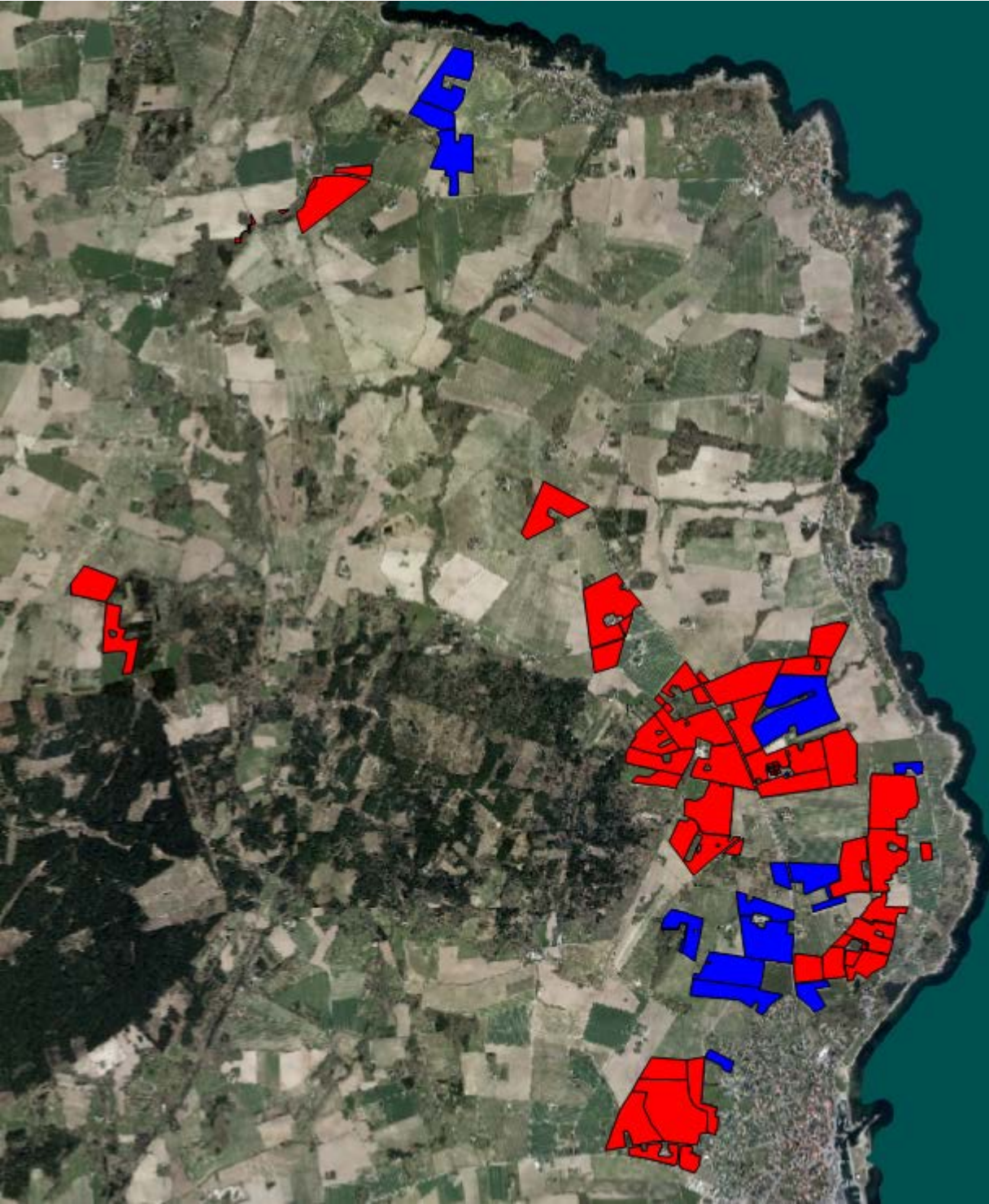
KOOSGÅRD – gyllerør og dræn

- A: Poltestald
- B: Smågrisestald
- C: Farestald
- D: Forrum og kontor
- E: Gang og staldkontor
- F: Foderrum
- G: Drægtighedsstald
- H: Løbestald
- I: Kornsilos
- J: Fortank
- K: Gyllebeholder
- L: Staldlænge (nedrives)
- M: Stuehus (nedrives)
- N: Ny gyllebeholder (etape 1)
- O: Ny poltestald (etape 2)
- P: Ny smågrisestald (etape 2)
- Q: Ny farestald (etape 2)
- R: Ny mellembygning (etape 2)
- S: Ny mellembygning (etape 2)
- T: Ny drægtighedsstald (etape 2)
- V: Ny kornsilos (etape 2)
- X: Ny fortank (etape 2)
- Y: Ny gylletank (etape 2)
- Z: Afhentningsplads døde dyr

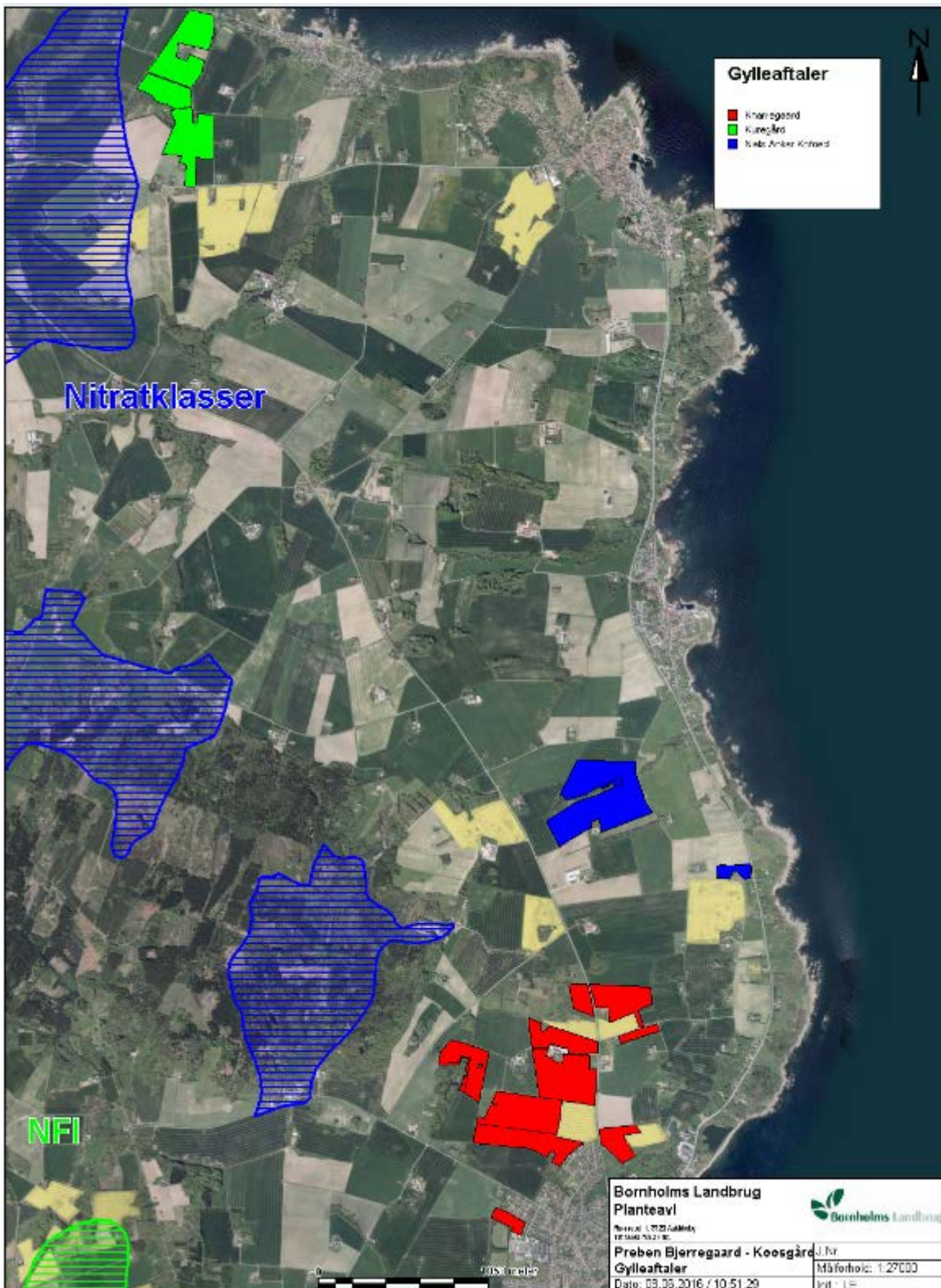

- - - Gyllerør etape 1
- - - Gyllerør etape 2
- - - Dræn
- Drænbrønd, overfladevand

BILAG 2. UDBRINGNINGSAREALER (RØD) OG AFTALEAREALER (BLÅ)

BILAG 3. BELIGGENHED AF AFTALEAREALER SAMT EJERE/FORPAGTERE

BILAG 4. OML-BEREGNING - FORUDSÆTNINGER OG RESULTATER

Udskrevet: 2015/06/29 kl. 10:32
Dato: 2015/06/25

OML-Multi PC-version 20140224/6.01
DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet
Licens til Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Åakirkeby

Side 1

Kommentarer til beregningen:

Koosgård
Miljøkryds i alle nye afkast.
Effekt miljøkryds: 30 % reduktion af diameter + 0,3 m afkasthøjde.
Alle lave afkast (længst fra kip) på ny og eks. smågrise- og farestald: +
1,5 m.

Meteorologiske spredningsberegninger er udført for følgende periode (lokal standard tid):

Start af beregningen = 740101 kl. 1
Slut på beregningen (incl.) = 831231 kl. 24

Meteorologiske data er fra: AALBORG

Koordinatsystem.

Der er anvendt et x,y-koordinatsystem med x-akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader).
Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder. Origo kan fastlægges frit, fx. i
skorstensfoden for den mest dominerende kilde eller som i UTM-systemet.

Receptordata.

Ruhedslængde, z0 = 0.100 m

Største terrænældning = 0 grader

Receptorerne er beliggende med 10 graders interval i 15 koncentriske cirkler

med centrum x,y:	0.,	0.			
og radierne (m):	75.	100.	125.	150.	155.
	160.	162.	164.	166.	168.
	170.	175.	180.	190.	200.

Alle terrænhøjder = 0.0 m.

Alle receptorhøjder = 1.5 m.

Alle overflader er typenr. = 2.

Forkortelser benyttet for kildeparametrene:

Nr.....: Internt kilde nummer
 ID.....: Tekst til identificering af kilde
 X.....: X-koordinat for kilde [m]
 Y.....: Y-koordinat for kilde [m]
 Z.....: Terrænkote for skorstensfod [m]
 HS.....: Skorstenshøjde over terræn [m]
 T.....: Temperatur af roggas [Kelvin]/[Celsius]
 VOL.....: Volumenmængde af roggas [normal m³/sek]
 DSO.....: Ydre diameter af skorstenstop [m]
 DSI.....: Indre diameter af skorstenstop [m]
 HB.....: General beregningsmæssig bygningshøjde [m]
 Q1.....: Emission af stof nr. 'i' [gram/sek]

Punktkilder.

Kilddata:

Nr	ID	X	Y	Z	HS	T(C)	VOL	DSI	DSO	HB	Lugt Q1	Stof 2 Q2	Stof 3 Q3
1	Dr1	-8.	-40.	6.0	7.2	20.	4.45	0.80	0.80	6.6	2.72E-03	0.0000	0.0000
2	Dr2	5.	-37.	6.0	7.2	20.	4.45	0.80	0.80	6.6	2.72E-03	0.0000	0.0000
3	Lobe3	19.	-32.	6.0	7.2	20.	5.90	0.80	0.80	6.6	2.88E-03	0.0000	0.0000
4	Dr4	38.	-26.	6.0	7.5	20.	5.90	0.56	0.80	6.6	3.36E-03	0.0000	0.0000
5	Dr5	48.	-22.	6.0	7.5	20.	5.90	0.56	0.80	6.6	3.36E-03	0.0000	0.0000
6	Polte6	-35.	-16.	6.0	7.5	20.	5.09	0.80	0.80	6.6	2.13E-03	0.0000	0.0000
7	Små7	-16.	-19.	6.0	6.7	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
8	Små8	5.	-12.	6.0	6.7	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
9	Små9	-18.	-13.	6.0	7.0	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
10	Små10	2.	-6.	6.0	7.0	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
11	Små11	-20.	-7.	6.0	7.0	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
12	Små12	0.	0.	6.0	7.0	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
13	Små13	-22.	-1.	6.0	6.7	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
14	Små14	-2.	6.	6.0	6.7	22.	4.41	0.80	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
15	Fare15	24.	-6.	6.0	6.7	20.	3.23	0.60	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
16	Fare16	44.	1.	6.0	6.7	20.	3.23	0.60	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
17	Fare17	21.	2.	6.0	7.5	20.	3.23	0.60	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
18	Fare18	40.	9.	6.0	7.5	20.	3.23	0.60	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
19	Fare19	17.	12.	6.0	6.7	20.	3.23	0.60	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
20	Fare20	36.	19.	6.0	6.7	20.	3.23	0.60	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
21	Polte21	-46.	17.	6.0	7.8	20.	5.09	0.56	0.80	6.6	2.13E-03	0.0000	0.0000
22	Små22	-27.	15.	6.0	7.0	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
23	Små23	-7.	21.	6.0	7.0	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
24	Små24	-29.	21.	6.0	7.3	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
25	Små25	-9.	27.	6.0	7.3	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
26	Små26	-31.	26.	6.0	7.3	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
27	Små27	-11.	33.	6.0	7.3	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
28	Små28	-33.	32.	6.0	7.0	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
29	Små29	-13.	38.	6.0	7.0	22.	4.41	0.56	0.80	6.6	2.52E-03	0.0000	0.0000
30	Fare30	13.	27.	6.0	7.0	20.	3.23	0.42	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
31	Fare31	32.	34.	6.0	7.0	20.	3.23	0.42	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
32	Fare32	10.	35.	6.0	7.8	20.	3.23	0.42	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
33	Fare33	29.	41.	6.0	7.8	20.	3.23	0.42	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
34	Fare34	7.	45.	6.0	7.0	20.	3.23	0.42	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000
35	Fare35	25.	50.	6.0	7.0	20.	3.23	0.42	0.60	6.6	2.16E-03	0.0000	0.0000

Tidsvariationer i emissionen fra punktkilder.

Emissionerne fra de enkelte punktkilder er konstant.

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal roggashastighed m/s	Buoyancy flux (termisk løft) (centrentlig) m ⁴ /s ³
1	9.5	0.5
2	9.5	0.5
3	12.6	0.7
4	25.7	0.7
5	25.7	0.7
6	10.9	0.6
7	9.5	0.6
8	9.5	0.6
9	9.5	0.6

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal roggashastighed m/s	Buoyancy flux (termisk løft) (ombrentlig) m ⁴ /s ³
10	9.5	0.6
11	9.5	0.6
12	9.5	0.6
13	9.5	0.6
14	9.5	0.6
15	12.3	0.4
16	12.3	0.4
17	12.3	0.4
18	12.3	0.4
19	12.3	0.4
20	12.3	0.4
21	22.2	0.6
22	19.3	0.6
23	19.3	0.6
24	19.3	0.6
25	19.3	0.6
26	19.3	0.6
27	19.3	0.6
28	19.3	0.6
29	19.3	0.6
30	25.0	0.4
31	25.0	0.4
32	25.0	0.4
33	25.0	0.4
34	25.0	0.4
35	25.0	0.4

Der er ingen retningsafhængige bygningsdata.

Udskrevet: 2015/06/29 kl. 10:32
Dato: 2015/06/25

OML-Multi PC-version 20140224/6.01
DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet

Side 4

Side til advarsler.

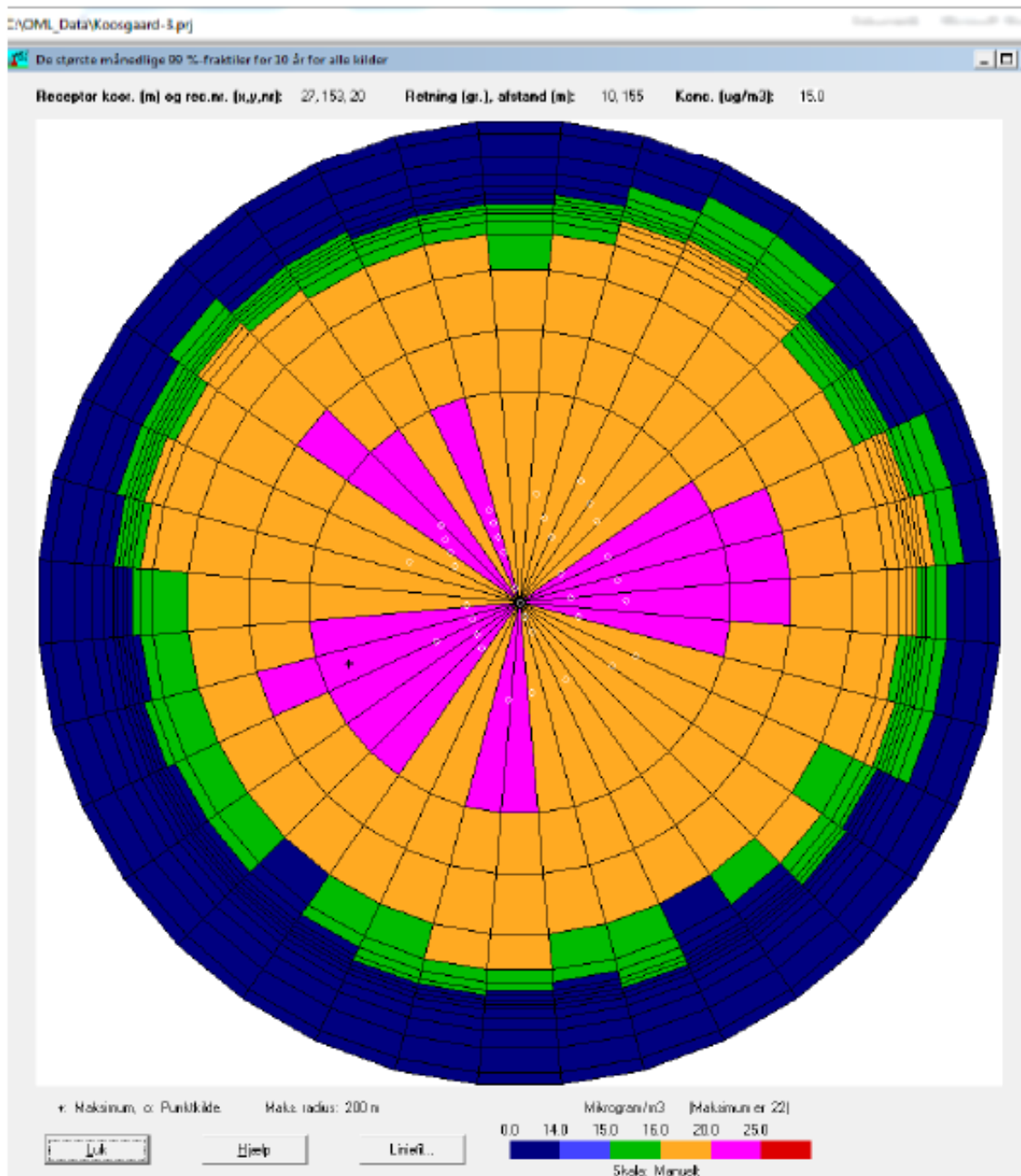
Lugt Periode: 740101-881231 (Bidrag fra alle kilder)

De største månedlige 99%-fraktiler (µg/m³)

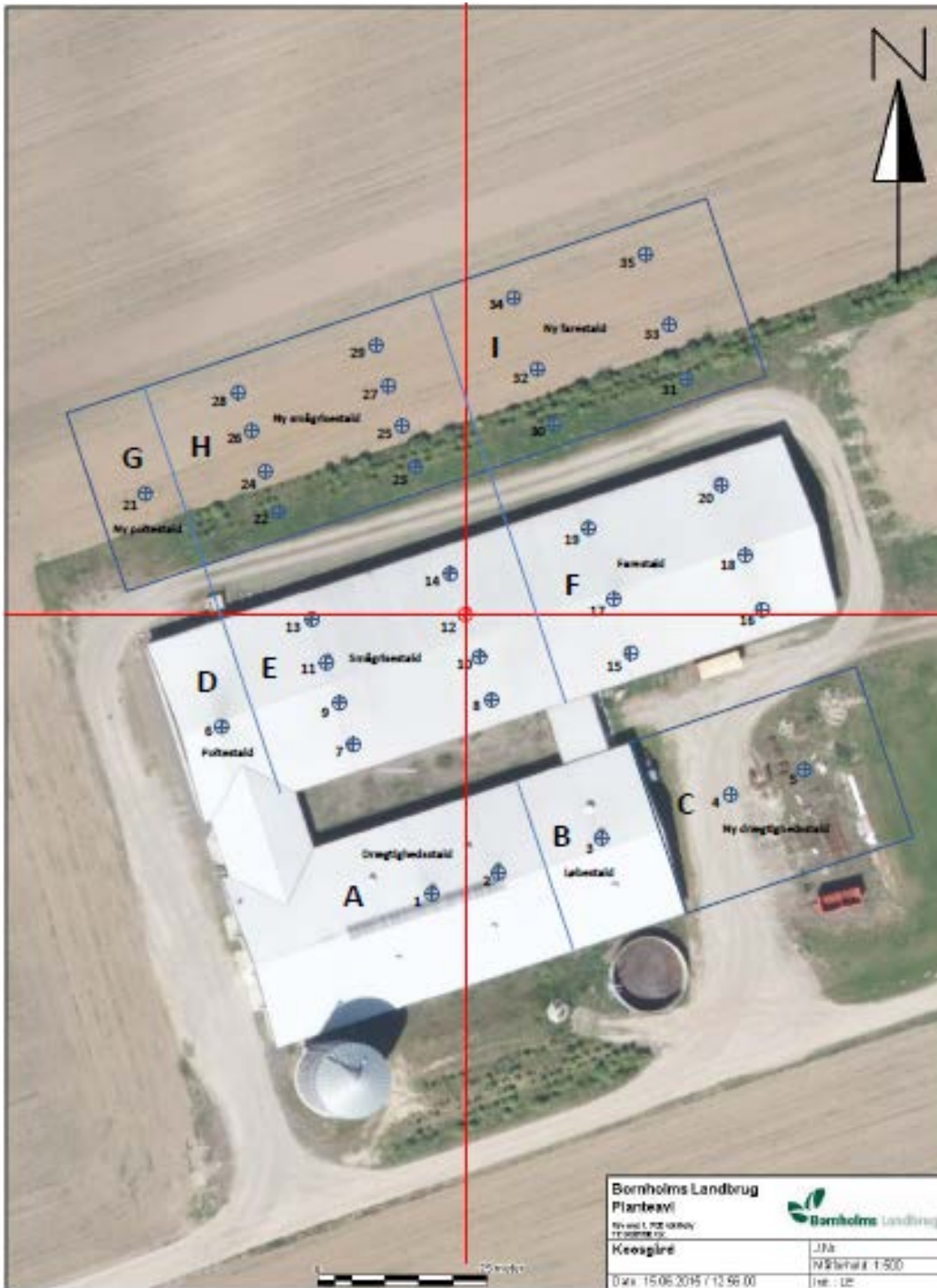
Retning (grader)	Afstand (m)															
	75	100	125	150	155	160	162	164	166	168	170	175	180	190	200	
0	17	17	17	15	15	15	15	15	14	14	14	14	14	13	12	
10	17	17	17	16	15	15	15	15	15	15	14	14	14	14	13	
20	17	18	17	16	16	16	16	15	15	15	15	15	14	14	13	
30	17	18	17	16	16	16	16	16	15	15	15	15	15	14	13	
40	18	18	18	16	16	16	16	15	15	15	15	15	15	14	13	
50	19	18	17	16	15	15	15	15	15	14	14	14	14	13	12	
60	21	19	17	16	15	15	15	15	15	14	14	14	14	13	12	
70	21	20	18	17	16	16	16	16	15	15	15	15	15	14	13	
80	22	21	19	17	17	16	16	16	16	16	16	15	15	14	13	
90	22	21	19	17	16	16	16	16	15	15	15	15	14	14	13	
100	20	19	18	16	16	15	15	15	15	15	15	15	14	14	13	
110	19	19	18	16	16	16	15	15	15	15	15	15	14	13	12	
120	18	18	17	15	15	15	15	14	14	14	14	14	13	13	12	
130	18	18	17	16	15	15	15	15	14	14	14	14	13	13	12	
140	19	17	16	15	14	14	14	14	13	13	13	13	12	12	11	
150	19	18	16	14	14	14	13	13	13	13	13	13	12	12	11	
160	19	18	17	15	15	15	15	15	14	14	14	14	13	13	12	
170	19	19	17	15	15	14	14	14	14	14	14	13	13	12	12	
180	20	19	18	16	15	15	14	14	14	14	14	13	13	12	12	
190	20	19	18	16	15	15	15	14	14	14	14	14	13	12	12	
200	19	19	17	15	15	15	15	14	14	14	14	14	13	12	12	
210	19	18	17	15	15	14	14	14	14	14	13	13	13	12	12	
220	20	18	17	14	14	14	14	14	13	13	13	13	12	12	11	
230	20	19	17	15	15	14	14	14	14	14	13	13	13	12	12	
240	21	19	17	15	15	14	14	14	14	14	14	13	13	12	12	
250	22	20	17	15	15	15	14	14	14	14	14	13	13	12	12	
260	21	19	17	15	15	14	14	14	14	14	14	13	13	12	12	
270	19	18	17	15	15	15	14	14	14	14	14	14	14	13	13	
280	18	18	17	16	16	15	15	15	15	15	14	14	14	13	12	
290	18	18	17	16	16	16	15	15	15	15	15	14	14	13	13	
300	18	19	18	16	16	15	15	15	15	15	15	14	14	13	13	
310	20	20	18	17	16	16	16	15	15	15	15	15	14	13	13	
320	21	19	18	16	16	15	15	15	15	15	14	14	14	13	12	
330	18	18	17	16	15	15	15	15	15	15	14	14	14	13	12	
340	21	18	17	16	15	15	15	15	14	14	14	14	13	13	12	
350	19	18	17	16	15	15	15	15	14	14	14	14	14	13	12	

Maksimum= 22.18 i afstand 75 m og retning 280 grader i 198211 (yyyymm)

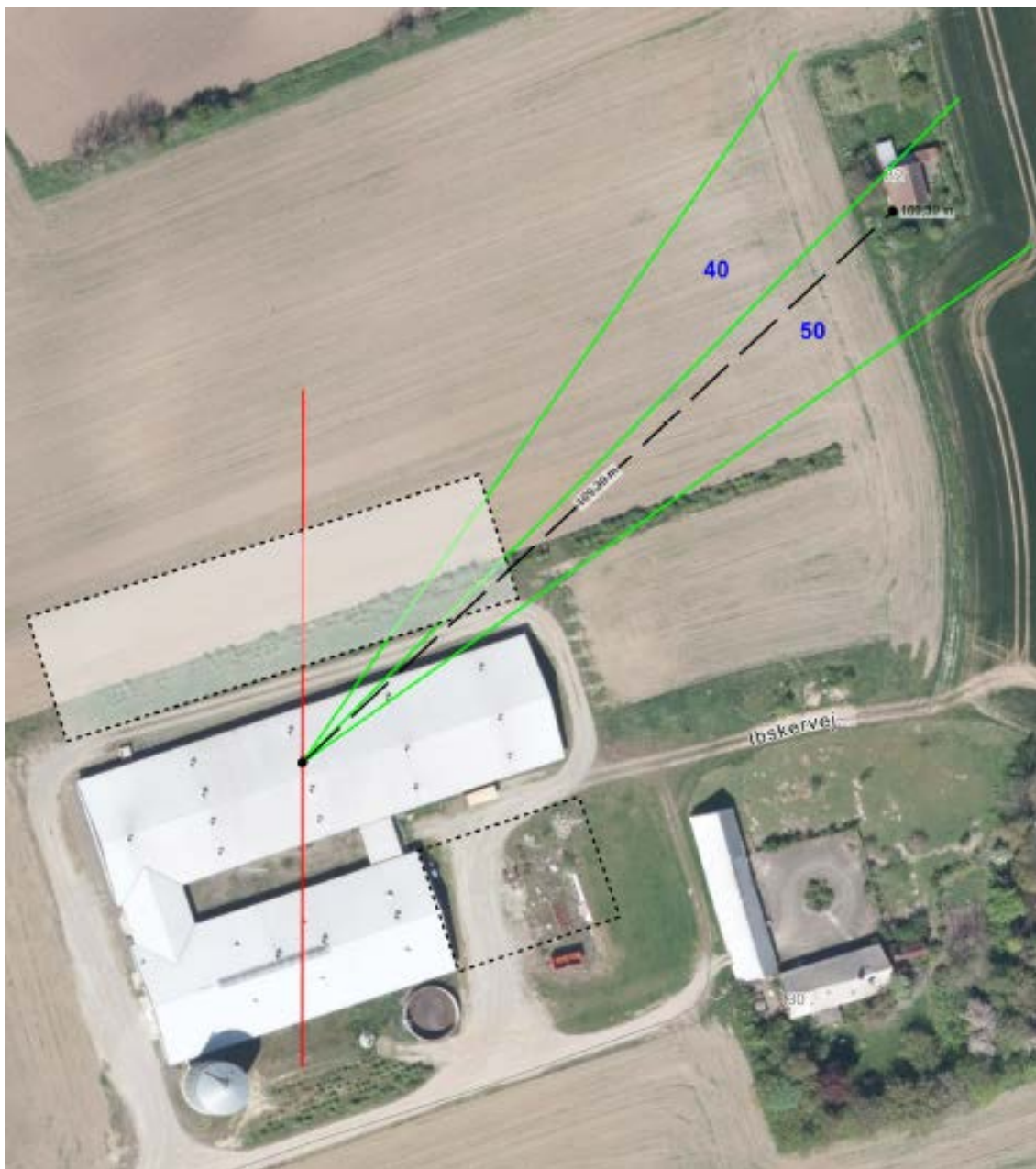
Grafisk præsentation af resultatet af OML-Multi beregningen

Placering af afkast

Placering af nabobeboelse i forhold til beregningscentrum på Koosgård

BILAG 5. PLANTELISTE FOR SKOV VED KOOSGÅRD

Artsnavn dansk	Artsnavn latin	Ellenbergværdi for kvælstof	Indikatorarter for naturskov eller gammelskov	Karakteristiske arter for habitatnaturtype 91E0 (Elle- og askeskov)
Rød-el	<i>Alnus glutinosa</i>	x		*
Hvid anemone	<i>Anemone nemorosa</i>	x		
Vild kørvel	<i>Anthriscus sylvestris</i>	8		
Akselblomstret star	<i>Carex remota</i>	x		*
Skov-star	<i>Carex sylvatica</i>	5		*
Avnbøg	<i>Carpinus betulus</i>	x		
Engriflet hvidtjørn	<i>Crataegus monogyna</i>	4		
Alm. mangeløv	<i>Dryopteris filix-mas</i>	6		
Alm. mjødukt	<i>Filipendula ulmaria</i>	5		*
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>			*
Alm. guldstjerne	<i>Gagea lutea</i>	7		
Burresnerre	<i>Galium aparine</i>			
Feber-nellikero	<i>Geum urbanum</i>	7		
Vedbend	<i>Hedera helix</i>	x		
Kristtorn	<i>Ilex aquifolium</i>	5	*	
Påskelilje	<i>Narcissus pseudonarcissus</i>			
Rød-gran	<i>Picea abies</i>	x		
Alm. rapgræs	<i>Poa trivialis</i>	7		
Storblomstret kodriver	<i>Primula vulgaris</i>	5	*	
Fugle-kirsebær	<i>Prunus avium</i>	5		
Vortero	<i>Ranunculus ficaria</i>			*
Lav ranunkel	<i>Ranunculus repens</i>	7		
Brombær	<i>Rubus sect. Rubus</i>			
Butbladet skræppe	<i>Rumex obtusifolius</i>	9		
Alm. hyld	<i>Sambucus nigra</i>	9		
Skov-viol	<i>Viola reichenbachiana</i>	6		
Løg sp.				

BILAG 6. BEREDSKABSPLAN

Beredskabsplan

for

Koosgård
Ibskervej 30
3730 Nexø

Indholdsfortegnelse:

TELEFONNUMRE	3
BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	4
OVERLØB AF GYLLE INSTRUKS	5
KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS	6
STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE	7
STRØMSVIGT INSTRUKS	8
TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER	9
PERSONLJYKKER	10
Bilag A Kort over Koosgård	13

Udarbejdet af Preben Bjerregaard

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af miljøgodkendelse for Koosgård med det formål at stoppe og begrænse eventuelle uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes på Koosgård i kontoret (angivet med D på beredskabskortet).

Kopi af beredskabsplanen findes på Ellesgaard, Ibskervej 35, 3740 Svaneke.

Kort materiale

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord fra dræn
- Slukningsmateriel
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- Flugtveje for dyr/ frigørelse mm.

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

TELEFONNUMRE

Miljømyndighed	kontaktes på telefon	5882 2065 (Hans Ole Bech) eller 5882 2074 (Helle Thers)	
Falck	kontaktes på telefon	7010 2031	dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon	112	dag og nat
Lægevagt	kontaktes på telefon	1813	hverdage kl. 16.00-08.00 weekend + helligdage hele døgnet
Tandlægevagt	kontaktes på telefon	1813	weekender og helligdage kl. 10.00-10.30
Landbocenteret	kontaktes på telefon	5890 7800	hverdage kl. 08.00-16.00
Dyrlæge	kontaktes på telefon	5151 2533	dag eller nat
Foderstofforretning	kontaktes på telefon	3368 4405	hverdage kl. 08.00-16.00
Elektriker	kontaktes på telefon	5649 2045	dag eller nat
Smeden	kontaktes på telefon	5894 4750	dag eller nat
VVS	kontaktes på telefon	5894 4750	dag eller nat
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon	5124 0836	dag eller nat
Preben Bjerregaard	Kontaktes på telefon	4094 2065	

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

1. Tilkald brandvæsenet - RING 112 - oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne - hvor mange
- Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget

2. Kontakt Preben Bjerregaard på tlf. 4094 2065.

Er ejeren ikke at træffe kontaktes Hans Jørgen Bjerregaard (2165 4165).

3. Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på beredskabskortet (bilag).

Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

4. Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Pulverslukker, højtryksrensere og vandslanger – se beredskabskortet.

OVERLØB AF GYLLE INSTRUKS

1. Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 oplys:
 - Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
 - Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
 - Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring
2. Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.
5. Kontakt Preben Bjerregaard på tlf. 4094 2065.

Er ejeren ikke at træffe kontaktes Hans Jørgen Bjerregaard (2165 4165).

3. Kontakt miljømyndighederne ved tlf. 5692 0000.
4. Forsøg opdæmning for at undgå, at gylle løber mod vandløb nordøst for ejendommen.
5. Hvis gylle fra Koosgård løber i vandløb vil det forurene havet.
6. Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Halmballer i bygning F
Rendegraver/traktor forefindes på Ellegaard (Ibskervej 35, 3740 Svaneke)

KEMIKALIE- OG OLIESPILD INSTRUKS

Der opbevares ikke kemikalier på ejendommen.

1. Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 – oplys:
 - Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
 - Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
 - Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand
2. Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.
3. Kontakt Preben Bjerregaard på tlf. 4094 2065.

Er ejeren ikke at træffe kontaktes Hans Jørgen Bjerregaard (2165 4165).

4. Kontakt miljømyndighederne ved tlf. 5692 0000.
5. Forsøg opdæmning for at undgå, at udslip løber i drænen eller i sø.
6. Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Halmballer og savsmuld i bygning F
Rendegraver/traktor forefindes på Ellegaard (Ibskervej 35, 3740 Svaneke)

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til vand og el er noteret på beredskabskortet over ejendommene.

Vand

Hovedhane for vand sidder i det nordvestlige hjørne i foderladen (bygning F), se beredskabskortet.

Elektricitet

Hovedafbryder sidder i foderlade (bygning F). Placering af eltavler er vist på beredskabskortet (bilag).

Der anvendes sikringer fra 10 til 65 ampere, som opbevares ved eltavlerne i bygning A og E.

7

STRØMSVIGT INSTRUKS

1. Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.
2. Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.
3. Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).
4. Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l.
5. Ved strømsvigt kontakt Preben Bjerregaard på tlf. 4094 2065.

Er ejeren ikke at træffe kontaktes Hans Jørgen Bjerregaard (2165 4165).
6. Ved strømsvigt på over ca. 1/2 time, ring til Østkraft og forhør om varigheden af udfaldet. Telefon nr. 5693 0930.

8

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

OBS: Alle arealer drives fra anden ejendom.

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

1. Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f. eks. en køleboks) er velegnet.
2. Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtigt indsats fjernes fra jorden.
3. Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.
4. Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpeudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet som er beliggende på Ellesgård skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

PERSONULYKKER

Anmeldelse af dødsfald pga. ulykker, arbejdsulykker, forgiftninger og erhvervs sygdomme

Ved en arbejdsulykke forstås en personskade forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage. En sådan skade skal anmeldes via EASY på www.easy.ssk.dk.

Ved følgende ulykker....	Dødsfald pga. ulykke	Arbejdsulykker Forgiftninger Der giver fravær i mere end 1 dag ud over ulykkedagen	Erhvervs sygdomme
Anmeldes til ...			
Arbejdstilsynet/ Arbejdsskade- styrelsen	Enhver dødsulykke på arbejdspladsen skal anmeldes inden for 48 timer. Dødsulykken anmeldes digitalt til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen via deres fælles anmeldelsystem EASY.	Arbejdsgiver skal snarest og inden 5 dage efter første fraværsdag anmelde arbejdsulykker og forgiftninger digitalt til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen via deres fælles anmeldelsystem EASY.	Læger og tandlæger, der gennem deres erhverv konstaterer eller får mistanke om, at en person har pådraget sig en konstateret eller formodet erhvervs sygdom eller på anden måde har været udsat for skadelige påvirkninger på sin arbejdsplads, skal anmelde dette til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen. Anmeldelsen skal ske snarest muligt og senest 8 uger efter at lægen eller tandlægen er blevet bekendt med erhvervs sygdommen eller en skadelig påvirkning og den formodede sammenhæng med arbejdet. Anmeldelsen skal ske digitalt via Arbejdsskadestyrelsens og Arbejdstilsynets fælles digitale anmeldelsystem EASY
Relevante modtagere af anmeldelsen	Gennem EASY bliver anmeldelsen automatisk sendt til de rigtige modtagere, som afhænger af anmeldelsen kan være virksomhedens: <ul style="list-style-type: none"> • Forsikringselskab • Arbejdsskadestyrelsen og/eller • Arbejdstilsynet 		
Skadelidte		Arbejdsgiveren skal give den skadelidte en kopi af anmeldelsen	Anmeldelse kræver ikke tilskadeskomnes samtykke.
Arbejdsmiljøorganisation/arbejdsmiljørepræsentant.	Arbejdsgiveren skal give arbejdsmiljøorganisation og arbejdsmiljørepræsentant adgang til anmeldelsen		
Manglende anmeldelse	Arbejdsgiveren kan straffes med bøde	Arbejdsgiveren kan straffes med bøde	Læger/ tandlægen kan straffes med bøde

Anmeld arbejdsulykker til Arbejdstilsynet og Arbejdsskadestyrelsen på <http://arbejdstilsynet.dk/da/selvbetjening/anmeld-arbejdsulykker.aspx>.

Forebyggelse af ulykker

Nærvæd-ulykker noteres, diskuteres og der følges straks op på sikkerheds-procedurene.

Alle har ansvar for hinanden og pligt til at påpege rutiner med risiko for ulykker.

Førstehjælpskursus

Førstehjælpsens fire hovedpunkter

1. Stands ulykken
2. Yd livreddende førstehjælp
3. Slå alarm
4. Yd almindelig førstehjælp

Stands ulykken

At standse ulykken betyder at sikre ulykkesstedet, så den tilskadedekomne ikke får yderligere skader. Samtidig sikres stedet, så førstehjælperen kan arbejde uden risiko for sig selv.

Kollegial førstehjælp

Hvis en kollega har været udsat for en ulykke eller en chokerende hændelse, gør du følgende:

1. Skab tryk og ro omkring ham/hende (lad driftsopgaverne ligge – din kollega er vigtigst).
2. Efterlad aldrig den tilskadedekomne alene.
3. Forsøg at numme oplevelsen; lyt, lyt, lyt – også til de mange gentagelser.
4. Hold fysisk kontakt med den tilskadedekomne – tag hånden, hold om, sid ved siden af – afhængigt af, hvad situationen kræver.
5. Anerkend følelser. Vis du forstår og kan mærke den tilskadedekomnes følelser. Lyt også til, men afvis, selvbebrejdelser.
6. Find ud af om der er særlige personer, der skal kontaktes.
7. Følg den tilskadedekomne hjem – eller hjælp med at arrangere hjemtransport. Sørg for at han/hun ikke er alene hjemme det første par dage.

Lad være med at

1. Fortælle om dine egne oplevelser eller styre samtalen.
2. Bebrejde.
3. Intellektualisere eller forklare.
4. Bagatellisere.
5. Give råd.
6. Afbryde pauser og gråd.

Vær særlig opmærksom på

- at den tilskadedekomne reagerer, især når det ikke umiddelbart ser sådan ud.
- at den tilskadedekomne ikke må være alene.
- at den tilskadedekomne ikke er i stand til selv at se, hvad der skal gøres.
- at den tilskadedekomne kan have fået forstyrret sin tidsfornemmelse.
- at den tilskadedekomne kan have mistet vurderingsevnen generelt.
- dine egne reaktioner på episoden – og hvad de betyder for samtalen og dig.
- hurtigt at orientere ledelsen, sikkerhedsgruppen og samarbejdspartnere.

Husk at

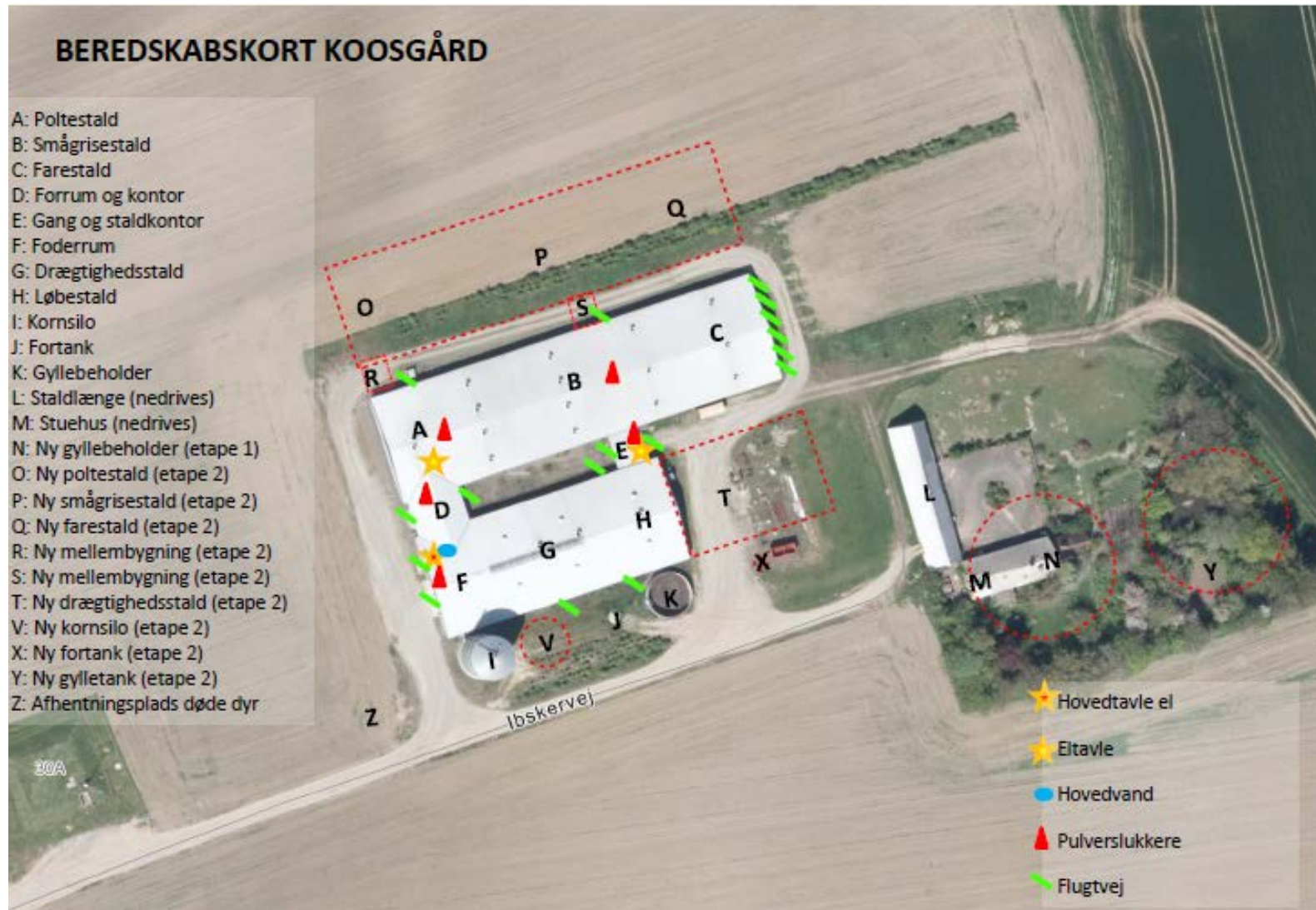
- vurdere om der er behov for professionel psykologhjælp inden for et par dage (kollegahjælp er ikke terapi eller behandling).
- vurdere behovet for orientering af kolleger på arbejdspladsen/i arbejdsgruppen.
- udfylde internt registreringskema.
- udfylde arbejdsskadeanmeldelse.
- diskutere sikkerhed, beredskab og forebyggelse på næste personalemøde.

Psykisk førstehjælp

Det er ikke nødvendigvis kun den tilskadedekomne, der får brug for professionel psykologhjælp. Måske skal alle medarbejdere have hjælp eller en orientering af en psykolog om det videre forløb omkring den tilskadedekomne. Det kan for eksempel være en forklaring på, hvordan den tilskadedekomne eventuelt vil reagere.

BEREDSKABSKORT KOOSGÅRD

- A: Poltestald
- B: Smågrisestald
- C: Farestald
- D: Forrum og kontor
- E: Gang og staldkontor
- F: Foderrum
- G: Drægtighedsstald
- H: Løbestald
- I: Kornsilos
- J: Fortank
- K: Gyllebeholder
- L: Staldlænge (nedrives)
- M: Stuehus (nedrives)
- N: Ny gyllebeholder (etape 1)
- O: Ny poltestald (etape 2)
- P: Ny smågrisestald (etape 2)
- Q: Ny farestald (etape 2)
- R: Ny mellembygning (etape 2)
- S: Ny mellembygning (etape 2)
- T: Ny drægtighedsstald (etape 2)
- V: Ny kornsilos (etape 2)
- X: Ny fortank (etape 2)
- Y: Ny gylletank (etape 2)
- Z: Afhentningsplads døde dyr

BILAG 7. VILKÅR VEDR. AREALER FRA TILLÆG NR. 1 TIL § 12- MILJØGODKENDELSE TIL ELLESGAARD FRA 3. APRIL 2014

Nedenstående vilkår vedr. den samlede bedrifts udbringingsarealer samt tabel 6 i den miljøtekniske redegørelse er kopieret fra tillæg nr. 1 til § 12-miljøgodkendelse til Ellesgaard fra 3. april 2014. De med rødt markerede dele af vilkåret og tabellen erstattes af nye vilkår/ændres i forbindelse med godkendelsen af bedriftens arealer i denne § 12-miljøgodkendelse til Koosgård.

8. Arealanvendelse

På bedriftens arealer (ejede og forpagtede) må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 353,6 DE pr. planår (1/8 til 31/7), og således at der på bedriftens arealer ikke udbringes mere end 1,36 DE/ha. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år fx i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer dette 5 år tilbage i tiden).

Der må derudover ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som fx affald.

Tabel 6: Udspretningsarealer til den ansøgte produktion på Ellesgaard

Ejerforhold	Adresse	Matrikel & Matrikelbort areal (ha)	Udspretningsareal (ha)
Ejet	Ellesgaard Ibskervej 35 3740 Svaneke	57 mfl Ibsker 84,7 ha	71,6
Ejet	Naskegård Paradisbakkevejen 2 3740 Svaneke	41a Ibsker 45,7 ha	41,5
Ejet	Aspevej 27 3740 Svaneke	53a mfl Ibsker 15,2	14,4
Fospaget	Aspevej 27 3751 Østermarie	53a Østermarie 35,5 ha	2,5
Fospaget	Brogård Svanekevej 32 3740 Svaneke	36a mfl Ibsker 47,7 ha	39,4
Fospaget	Ellesminde Oksemyrvejen 8 3740 Svaneke	26b mfl Ibsker 6,6 ha	4,9
Fospaget	Oksemyrvejen 1 3740 Svaneke	28b Ibsker 10,6 ha	9,2
Fospaget	Sdr. Årsdalevej 3 3730 Nexø	36c mfl Ibsker 24,1 ha	23,1
Fospaget	Nørremarksvej 15 3730 Nexø	89 Ibsker 1,9 ha	1,3
Fospaget	Klinteby Kirkevej 2 3730 Nexø	40a mfl Ibsker 64,7 ha	28,6
Fospaget	Stenbrudsvej 33 3730 Nexø	62a mfl Ibsker 21 ha	20,4
Fospaget	Smedegårdsvejen 1 3730 Nexø	133h Ibsker 3,2 ha	2,5
Fospaget	Nørremarksvej 3 3730 Nexø	62L Ibsker 5,0 ha	3,1
Husdyrgødningsaftale	Nordvangen 2 3730 Nexø	85b mfl Ibsker 19 ha	18,18
Husdyrgødningsaftale	Ibskervej 34 3730 Nexø	33a Ibsker 34 ha	24,78
Husdyrgødningsaftale	Ibskervej 25 3730 Nexø	33a mfl Ibsker 53 ha	64,07
Husdyrgødningsaftale	Højevejen 6 3730 Nexø	55a Ibsker mfl 75 ha	46,18
I alt			413,21 ha